

Inventarisatielijst

1. DeClercq Zienswijze Dorpstraat 181-185
2. Dorp Stand en Land Brief score en interieur Dorpsstraat 185 en Dorpsstraat 181
3. DeClercq Brief procedure monument
4. Verslag Commissie Cultureel Erfgoed over Dorpstraat
5. Interne e-mail gemeente Hoeksche Waard
6. DeClercq e-mail
7. Dorp Stad en Land e-mail
8. DeClercq brief
9. Interne e-mail Gemeente Hoeksche Waard
10. Verslag Commissie Cultureel Erfgoed over Dorpstraat
11. Verslag Commissie Cultureel Erfgoed over Dorpstraat
12. Voorstudie begraafplaats Zuid-Beijerland van 1 maart 2016
13. Rapport Harmonisatie van DSL van februari 2021

1

PER AANGETEKENDE POST

Gemeente Hoeksche Waard
t.a.v. mw. N. Knoop-Boortman
W. van Vlietstraat 6
3262 GM OUD-BEIJERLAND

ZIENSWIJZE

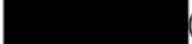
Tevens per briefpost aan: Postbus 2003, 3260 EA OUD-BEIJERLAND

Tevens per e-mail aan info@gemeentehw.nl

Behandelaar :		Functie :	Advocaat
Tel.nr. :		Ons kenmerk :	21-00448
Fax nr. :		Uw kenmerk :	Z/20/051993
E-mail :		Datum :	7 september 2021

Betreft: Zienswijze op voornemen tot aanwijzing van Dorpsstraat 181/185 als monument

Geacht college,

De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (hierna: 'cliënte') verzocht mij haar belangen te behartigen inzake het volgende.

Per brief van 30 juli 2021 heeft het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Hoeksche Waard (hierna: 'uw college') aangegeven voornemens te zijn de objecten aan de Dorpsstraat 181 en 185 te Zuid-Beijerland (hierna: 'de objecten') aan te wijzen als gemeentelijk monument (hierna: 'het bestreden voornemen'). Kopie van het bestreden voornemen hecht ik aan als **Bijlage 1**.

Cliënte kan zich niet verenigen met het bestreden voornemen. Namens cliënte licht ik in het navolgende toe waaruit de bezwaren bestaan.

DE OBJECTEN

1. Cliënte exploiteert een onderneming gespecialiseerd in vastgoedbeheer en projectontwikkeling. Het aankopen, ontwikkelen en exploiteren van vastgoed is de

kernactiviteit van de onderneming. Cliënte heeft de objecten aan de Dorpsstraat 181 en 185 sinds juli 2020 in eigendom. De objecten zijn door cliënte aangekocht met als doel deze te herontwikkelen. De objecten zijn oud en verkeren in bijzonder slechte staat van onderhoud. Sloop van de objecten is onontbeerlijk. Herontwikkeling is noodzakelijk.

2. Cliënte heeft hiertoe diverse mogelijkheden onderzocht, onder meer in overleg met de gemeente Hoeksche Waard (hierna: 'de gemeente') (**Bijlage 2**). Zo werd in mei jl. samen met de gemeente bezien of het verplaatsen van de graven op de gesloten begraafplaats nabij de Dorpsstraat 181 een optie zou zijn. De gemeente was dus al geruime tijd vóór het bestreden voornemen op de hoogte van de ontwikkelingsplannen van cliënte.
3. Na de aankoop van de objecten is cliënte aan de slag gegaan met de herontwikkeling. Hiertoe heeft cliënte het architectenbureau RoosRos ingeschakeld. RoosRos is aangevangen met haar werkzaamheden en heeft in dat kader bij cliënte kosten in rekening gebracht (**Bijlage 3**).

HET BESTEMMINGSPLAN, DE ERFGOEDVERORDENING EN DE ERFGOEDNOTA

4. Op het gebied waarin de objecten zijn gevestigd, zijn de onherroepelijke bestemmingsplannen *Kernen Korendijk 2018* en *Kernen* vigerend. In de bestemmingsplannen is geen monumentaal beleid opgenomen. Ook de toelichting op de bestemmingsplannen bevat geen beleidsvoorschriften omtrent monumenten(zorg).
5. Daarnaast bevatten de toepasselijke gemeentelijke omgevingsvisies (*Omgevingsvisie Hoeksche Waard* en *Omgevingsvisie Korendijk*) eveneens geen monumentale voorschriften.
6. Naast voornoemde bestemmingsplannen en omgevingsvisies zijn de *Erfgoedverordening 2019 Gemeente Hoeksche Waard* (hierna: 'de Erfgoedverordening') en de nota *Erfgoedbeleid Gemeente Hoeksche Waard 2019-2023* (hierna: 'de Erfgoednota') van toepassing (**Bijlage 4**).

REACTIE OP HET VOORNEMEN TOT AANWIJZING

7. Van het bestreden voornemen om de objecten aan te wijzen als monument behoort om de volgende redenen te worden afgezien:

- I. Cliënte wordt ernstig in haar (financiële) belangen geschaad, gelet op de herontwikkeling van de objecten waarmee cliënte al maandenlang bezig is. Uw college heeft deze belangen onvoldoende meegewogen in het bestreden voornemen, terwijl uw college reeds vóór het bestreden voornemen met de voorgenomen herontwikkeling bekend was;
- II. De objecten bezitten onvoldoende monumentale eigenschappen om een aanwijzing als monument te rechtvaardigen. Uw college heeft onvoldoende inzicht gegeven in de opbouw van de puntentelling. In het bestreden voornemen wordt slechts gesproken van 'een puntensysteem'. Onvoldoende duidelijk is welke (vermeende) monumentale eigenschappen van de objecten hebben geleid tot het totale puntenaantal van 15;
- III. Uw college heeft ten onrechte de doelstellingen uit de Erfgoednota laten prevaleren boven de belangen van cliënte. Bovendien heeft uw college onvoldoende met cliënte gecommuniceerd in het voortraject dat heeft geleid tot het bestreden voornemen.

I. (Financiële) gevolgen van het bestreden voornemen tot aanwijzing

8. In de eerste plaats heeft het bestreden voornemen tot aanwijzing voor cliënte onevenredige (financiële) gevolgen.
9. De objecten zijn door cliënte aangekocht met als doel herontwikkeling. De gemeente nodigt ontwikkelaars als cliënte uitdrukkelijk uit om ontwikkelingen in samenspraak voor te bereiden (uitnodigingsplanologie). Deze werkwijze is erop gericht om in samenwerking te voorzien in de breed gevoelde maatschappelijke wens voor ontwikkeling van nieuwe woningen. Cliënte heeft, mede op basis daarvan, tijd en geld geïnvesteerd in de voorgenomen ontwikkeling en ook reeds contact met de gemeente gezocht. Deze inspanningen van cliënte worden nu doorkruist door het plotse voornemen van uw college om over te gaan tot aanwijzing van de objecten als gemeentelijk monument.
10. Met het bestreden voornemen wordt cliënte belemmerd in haar herontwikkelingsplannen. Zij vreest dat de uitvoering van de plannen niet mogelijk zal zijn als de aanwijzing daadwerkelijk doorgang vindt. Dit zal voor haar onevenredige gevolgen hebben. Ten gevolge van een definitieve aanwijzing schat cliënte dat de waardevermindering van haar herontwikkelingsplannen circa anderhalf tot twee miljoen euro zal bedragen.
11. Herstel in plaats van sloop van de (in zeer slechte staat verkerende) objecten zal, zo dit technisch al mogelijk zou zijn, niet kosteneffectief plaats kunnen vinden. De

gemeentelijke subsidieverstrekking staat in geen enkele verhouding tot de kosten die cliënte zou moeten maken om de objecten in bruikbare staat te brengen. Cliënte merkt daarbij reeds op dat zij, indien de monumentenstatus van de objecten definitief zou worden, niet zal investeren in de huidige objecten. Daarmee zou de huidige, visueel onaantrekkelijke situatie aanwezig blijven. Gezien de plannen van de gemeente om het centrum van Zuid-Beijerland grootscheeps aan te pakken zou dit een gemiste kans zijn.

12. De financiële belangen van cliënte spelen een substantiële rol in de aanwijzingsprocedure, in het bijzonder in het kader van de belangenafweging. Dat volgt uit vaste rechtspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.¹ Daarbij is de (financiële) situatie ten tijde van de aanwijzingsprocedure reeds van belang.
13. Cliënte zou, als gevolg van de aanwijzing, een aanzienlijk financieel verlies lijden. Een deugdelijke belangenafweging van uw college zou dan ook moeten leiden tot de conclusie dat de aanwijzing onevenredige gevolgen heeft voor cliënte en dat om die reden van aanwijzing wordt afgezien. Deze belangenafweging blijkt in het geheel niet uit het bestreden voornemen.
14. Gelet op de onevenredige gevolgen die de aanwijzing in deze kwestie tot gevolg zal hebben, dient de aanwijzing achterwege te blijven. De uitkomst van de belangenafweging van uw college moet dan ook zijn dat de belangen van cliënte prevaleren boven de belangen van de voorgenomen aanwijzing.

II. Onvoldoende monumentale waarde, ontoereikende motivering

15. In de tweede plaats bezitten de objecten onvoldoende monumentale waarden om een aanwijzing als monument te rechtvaardigen.
16. Uw college gaf Stichting Dorp, Stad & Land de opdracht een inventarisatie en waardering van de objecten te laten uitvoeren. De bevindingen van de inventarisatie werden vastgelegd in de redengevende omschrijving. In de omschrijving werd een puntensysteem gehanteerd om de monumentale waarde van de objecten te beoordelen. Volgens het gehanteerde puntensysteem scoren de objecten in totaal 15 punten.
17. Cliënte is niet in staat de puntenweging en de totstandkoming van het puntenaantal te beoordelen. Uw college heeft geen enkele toelichting of inzicht verstrekt in de

¹ Onder meer: ECLI:NL:RVS:2014:2675 en ECLI:NL:RVS:2014:4681; ECLI:NL:RVS:2015:2717, ro. 3.1; ECLI:NL:RVS:2016:317, ro. 6.1; ECLI:NL:RVS:2019:4062, ro. 5 en ABRvS, 7 oktober 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2387 ro. 7.2.

opbouw van het puntensysteem, noch de rapportage van Stichting Dorp, Stad & Land met het bestreden voornemen meegestuurd. Niettemin meent cliënte dat uw college ten onrechte tot het puntenaantal van 15 is gekomen.

18. De redengevende omschrijving stelt dat de oorsprong van de objecten 'waarschijnlijk 18^e eeuws' is. Alleen hieruit blijkt reeds dat er onduidelijkheid bestaat over de oorsprong – en daarmee vanzelfsprekend de monumentale waarde – van de objecten. Grondig bouwhistorisch onderzoek had op zijn minst moeten uitwijzen van welke eeuw de objecten dateren. Dergelijk onderzoek heeft in de onderhavige kwestie klaarblijkelijk niet plaatsgevonden.
19. Voorts wordt in de redengevende omschrijving beschreven dat verschillende onderdelen aan de objecten zijn vernieuwd in de 19^e en 20^e eeuw. Vanzelfsprekend dragen deze onderdelen niet bij aan het monumentale karakter van de objecten. Onduidelijk is in hoeverre deze onderdelen zijn meegewogen in de puntentelling.
20. Tot slot bevat de redengevende omschrijving de volgende motivering:

"Cultuurhistorische waarde vanwege de combinatie van wonen en werken. Lokaal van belang vanwege gebruiksgeschiedenis. Architectuurhistorisch waardevol vanwege de klassieke opzet en meerdere bouwperiodes."

De genoemde kenmerken van de objecten zijn dusdanig vaag omschreven, dat daaruit geenszins blijkt wat de monumentale waarde ervan is. Het enkele feit dat er sprake is van een combinatie van wonen en werken, zegt niets over het monumentale karakter van de objecten. Hetzelfde geldt voor de gebruiksgeschiedenis. Ook wordt niet toegelicht van welke specifieke bouwperiodes sprake zou zijn en wat dat betekent voor het monumentale karakter.

21. Kortom, de objecten zijn onvoldoende monumentaal om een aanwijzing als monument te legitimeren. Daarnaast is de redengevende omschrijving onvoldoende gemotiveerd. De omschrijving bevat een summier beschrijving, waaruit niet blijkt wat de monumentale waarde van de objecten is.
22. Cliënte wenst nader inzicht te verkrijgen in de totstandkoming van de puntentelling, alsmede de systematiek van het gehanteerde puntensysteem. Om die reden verzoekt cliënte uw college de rapportage van Stichting Dorp, Stad & Land alsnog te verstrekken.

III. Doelstellingen Erfgoednota en gebrekkige communicatie voortraject

23. Tot slot heeft uw college de doelstellingen uit de Erfgoednota ten onrechte laten prevaleren boven de belangen van cliënte, en is in het voortraject gebrekkig met cliënte gecommuniceerd.

24. Als genoemd onder randnummer 6, heeft de gemeente in 2019 de Erfgoednota vastgesteld. In de Erfgoednota staan de ambities en doelstellingen op het gebied van erfgoed in de gemeente Hoeksche Waard omschreven. Zo ook voor Zuid-Beijerland, dat deel uitmaakt van de voormalige gemeente Korendijk:

"Er staan 224 gemeentelijke monumenten in de Hoeksche Waard . De gemeentelijke monumenten staan op een gemeentelijke monumentenlijst, die sinds de invoering van de Erfgoedwet onderdeel is van een zogeheten gemeentelijk erfgoedregister (Erfgoedwet 2016, Artikel 3.16). Aangezien er op de grondgebieden van Korendijk en Cromstrijen geen gemeentelijke monumenten zijn aangewezen, zal alsnog een harmoniseringsprocedure gestart moeten worden om in deze twee gemeenten een selectie aan te wijzen. Naar verwachting kan dat rond de 50 nieuwe gemeentelijke monumenten opleveren.

[...]

Het advies om de nieuwe gemeentelijke monumenten in tranches van 10 aan te wijzen is bedoeld om iedere aanwijzing voldoende ambtelijke aandacht te kunnen geven, waaronder een goede communicatie met eigenaren."²

25. In de voormalige gemeente Korendijk (en daarmee dus ook Zuid-Beijerland) waren tot voor kort kennelijk nog geen gemeentelijke monumenten aangewezen. Duidelijk is dat de gemeente de doelstelling heeft geformuleerd om in die regio een 'inhaalslag' te maken door veel nieuwe monumenten aan te wijzen. De gemeente kwantificeert zelfs het aantal gemeentelijke monumenten dat zij wenst aan te wijzen. Goede communicatie met de burger eigenaar wordt in dat verband essentieel geacht, zoals ook elders in de Erfgoednota wordt benadrukt:

"Het erfgoedbeleid van de Hoeksche Waard is gebaat bij een breed draagvlak onder de bevolking/inwoners. Om die reden zijn een brede, op elkaar afgestemde samenwerking en het inzetten van een structurele communicatievorm (voorlichting) met het erfgoedveld en de individuele burger heel belangrijk."³

² Bijlage 4, Erfgoedbeleid Gemeente Hoeksche Waard 2019-2023, p. 28-29.

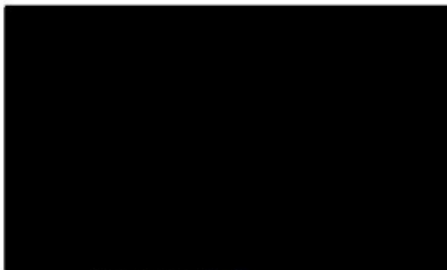
³ Bijlage 4, Erfgoedbeleid Gemeente Hoeksche Waard 2019-2023, p. 13.

26. Voorafgaand aan het bestreden voornemen heeft geen goede communicatie met cliënte plaatsgevonden. Ondanks het feit dat de gemeente wist van de herontwikkelingsplannen, heeft zij zonder nadere aankondiging of nader overleg het bestreden voornemen geuit. Het had op de weg van de gemeente gelegen om een informeel overleg met cliënte in te plannen, alvorens over te gaan tot de formele aanwijzingsprocedure. Dat is echter niet gebeurd.
27. De ambitie van de gemeente om haar doelstellingen te halen – of, beter gezegd, een bepaald (minimum)aantal gemeentelijke monumenten in de omgeving aan te wijzen – gaat ten koste van cliënte. Het 'quotum' van 50 nieuwe gemeentelijke monumenten lijkt koste wat kost te moeten worden gehaald, zelfs wanneer in dat proces de belangen van cliënte onevenredig worden geschaad. Dat is onacceptabel en bovendien in strijd met de geest van de Erfgoednota.

CONCLUSIE

28. Gelet op het voorgaande verzoekt cliënte uw college in redelijkheid een juiste belangenafweging te maken en daarbij rekening te houden met de hiervoor uiteengezette belangen. Cliënte verzoekt uw college af te zien van de aanwijzing van de objecten als monument en deze niet op te nemen in de monumentenlijst van de gemeente Hoeksche Waard.

Cliënte houdt zich beschikbaar om het voorgaande nader toe te lichten in een gesprek.

Advocaat

Bijlage 1

Postbus 2003
3260 EA Oud-Beijerland

Bezoekadressen

Kijk op www.gemeentehw.nl

☎ 14 0 186 | 088 - 647 36 47

✉ info@gemeentehw.nl

🌐 www.gemeentehw.nl

Onderwerp

Voornemen om uw pand
aan te wijzen als
gemeentelijk monument

Datum

30 juli 2021

Contactpersoon

[Redacted contact information]

Bijlage

2

Ons kenmerk

Z/20/051993

Beste meneer/mevrouw,

Het beschermen van het Hoeksche Waardse erfgoed is van groot belang. Onze identiteit wordt gevormd door ons historisch verhaal. Het zichtbaar en beleefbaar maken of houden van ons erfgoed draagt hieraan bij. Dit doen wij onder andere door het aanwijzen van de meest belangrijke panden of objecten als monument.

Wij hebben het voorgenomen besluit genomen om uw pand op het adres Dorpsstraat 181/185 in Zuid-Beijerland aan te wijzen als gemeentelijk monument. Het kadastrale perceel van het pand is bekend als:

Gemeente: Zuid-Beijerland
Sectie: C
Perceelnummer: 994 en 2957

Sectie: K
Perceelnummer: 285

Wat is een gemeentelijk monument?

Een gemeentelijk monument is een pand van regionaal of plaatselijk belang. Gemeenten in Nederland bepalen zelf welke bijzondere gebouwen ze op de gemeentelijke monumentenlijst zetten. Voor dit besluit is geen toestemming nodig van de eigenaar of andere belanghebbenden. Deze kunnen wel hun zienswijze, bezwaar en beroep indienen tegen dit besluit.

Waarom wordt uw pand mogelijk een gemeentelijk monument?

Met de status gemeentelijk monument hebben wij het doel om uw pand te beschermen van sloop en andere aantasting waardoor de cultuurhistorische waarden verloren zouden gaan.

Wij lieten een inventarisatie en waardering uitvoeren door Stichting Dorp, Stad & Land op de cultuurhistorische waarden van de panden in de Hoeksche Waard. Uw pand werd hierin meegenomen en heeft grote cultuurhistorische waarden. Op basis van een puntensysteem wijzen wij monumenten aan. Het minimum ligt op een score van 13 punten. Uw pand heeft een score van 15.

De commissie cultureel erfgoed (adviescommissie) beoordeelde de inventarisatie van Stichting Dorp, Stad & Land. De commissie adviseerde ons om de procedure tot aanwijzing voor onder andere uw pand te starten.

In de bijgevoegde redengevende omschrijving van uw pand ziet u waarom uw pand cultuurhistorisch belangrijk is en wat exact beschermd wordt met de status gemeentelijk monument. Wilt u controleren of de informatie in de omschrijving juist is?

Wij nemen nog een definitief besluit

Het voornemen om uw pand aan te wijzen als gemeentelijk monument delen wij met u, zodat u uw eventuele zienswijze op dit voornemen met ons kan delen. Wilt u een zienswijze op dit voorgenomen besluit indienen? Dat kan schriftelijk of per email. Mocht u liever een mondelinge zienswijze indienen dan vragen wij u om een afspraak te maken hiervoor.

Een zienswijze kunt u indienen tot en met **8 september 2021**. Hierna behandelen wij eventueel ingediende zienswijzen en nemen wij een definitief besluit.

Wat betekent de status gemeentelijk monument?

Om de bescherming in de praktijk uit te voeren gelden er regels voor de omgang met gemeentelijke monumenten. Deze regels staan in onze Erfgoedverordening (en straks ook in het Omgevingsplan onder de Omgevingswet). De Erfgoedverordening is als bijlage bij deze brief toegevoegd.

Het komt er in het kort op neer dat u een Omgevingsvergunning nodig heeft wanneer u wijzigingen wilt aanbrengen aan het pand. Voorbeelden zijn het plaatsen van een dakkapel, het schilderen in een andere kleur of het wijzigen van een gevel.

Het vervangen van bijvoorbeeld sanitair, keuken of andere nieuw interieur is zonder vergunning mogelijk. Ook onderhoud is vergunningsvrij. Onderhoud bij monumenten zijn werkzaamheden die gericht zijn op het behouden van wat er is. Door de werkzaamheden mogen materiaalsoort, kleur, vormgeving, detaillering en profilering niet wijzigen.

Subsidiemogelijkheden voor gemeentelijke monumenten

Voor eigenaren van gemeentelijke monumenten is er mogelijkheid om subsidie aan te vragen. Er zijn 3 verschillende subsidiemogelijkheden:

1. Onderhoudssubsidie
Maximaal €1.500 per jaar of €4.500 per 3 jaar
2. Subsidie voor bouwhistorisch onderzoek
Maximaal €1.600 per jaar
3. Subsidie voor het vergroten van publieksbereik van erfgoed
Maximaal €10.000 per jaar

Naast deze 3 subsidiemogelijkheden vergoeden wij ook het abonnement op de MonumentenWacht Zuid-Holland. Deze organisatie heeft een helpdesk voor eigenaren van gemeentelijke monumenten, voorzien eigenaren van relevante informatie en abonneerders kunnen tegen gereduceerd tarief een inspectie laten uitvoeren.

Voor meer achtergrond over deze subsidiemogelijkheden verwijst ik graag naar onze website. Kies bij het keuzemenu 'Zorg, Welzijn en Cultuur' en vervolgens 'Monumenten'. Onder het tabje 'documenten' vindt u de Monumentensubsidieverordening, aanvraagformulieren en beoordelingscriteria.

Voorbescherming

Totdat wij een definitief besluit hebben genomen geldt artikel 7 van de 'Erfgoedverordening gemeente Hoeksche Waard 2019'. Dit artikel luidt als volgt:

'Met ingang van de datum waarop de eigenaar van een onroerende zaak de kennisgeving van het voornemen tot aanwijzing als gemeentelijk monument ontvangt tot het moment dat de aanwijzing en registratie als bedoeld in artikelen 9 en 10 plaatsvindt, dan wel vaststaat dat het monument niet wordt geregistreerd, zijn de artikelen 13 tot en met 15 van overeenkomstige toepassing'

Dit betekent dat u voor het slopen of wijzigen van uw pand een Omgevingsvergunning nodig heeft.

Heeft u nog vragen?

In de bijlage hebben wij een overzicht toegevoegd met veel gestelde vragen en antwoorden. Heeft u een andere vraag? Neem dan gerust contact met ons op. U kunt ons elke werkdag bereiken tussen 8.30 en 17.00 uur via telefoonnummer 14 0186 of 088 - 647 36 47. Wij helpen u graag!

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders,

Adviseur omgeving

Deze brief is digitaal goedgekeurd en daarom niet persoonlijk ondertekend.

Dorpsstraat 181 + 185 Zuid-Beijerland

Oorspr. functie: woonhuis en winkel met garage op achtererf

Huidige functie: woonhuis met garage op achtererf

Bouwjaar: 18e eeuws

Score: 15

Oorsprong waarschijnlijk 18e eeuws, voorgevel en kap vernieuwd 2e helft 19e eeuw, voorgevel gewijzigd in jaren '20. Het interieur is een "tijdmachine" genoemd door lokale erfgoed deskundigen, echter niet opgenomen tijdens deze inventarisatie.

Winkel/woning op rechthoekige plattegrond, een bouwlaag met kap, nokrichting parallel aan straat. Voorgevel lijstgevel in stucwerk met schijnvoeg, gecementeerde plint. Rechter zijgevel in donkere baksteen in kruisverband. Linker zijgevel bekleed met *plaatmateriaal*.

In voorgevel oorspronkelijke houten panceeldeur met ijzeren traliewerk. Stoep en traprede. Begin 20e-eeuwse winkelpui met grote ramen. Rechts twee T-schuifvensters. Onder winkelpui twee kelderramen. Zadeldak met wolfseind, gedekt met geglazuurde gesmoorde Oud Hollandse pannen. Twee oorspronkelijke dakkapellen met steekkap, geprofileerde wangen en windveer. Geprofileerde bakgoot.

Op achtererf een gemetselde werkplaats. Een bouwlaag met mansardekap, gedekt met gesmoorde pan. In langsgewelf getoogde openingen, centraal houten entree deur en 2 stalen vensters met tracering. In kopgevel een getoogd stalen venster. *Latere aanbouw achterzijde*.

Motivering:

Cultuurhistorische waarde vanwege de combinatie van wonen en werken. Lokaal van belang vanwege gebruiksgeschiedenis. Architectuurhistorisch waardevol vanwege de klassieke opzet en meerdere bouwperiodes. Ensemblewaarde vanwege de beeldbepalende ligging op de dijk. Ondanks diverse wijzigingen nog goed herkenbaar. Lokaal zeldzaam vanwege intact interieur.

Veelgestelde vragen

Aanwijzing:

1. Ik ben het niet eens met de aanwijzing tot gemeentelijk monument. Wat kan ik hier tegen doen?

Het is belangrijk dat u in dit geval uw zienswijze indient. In uw zienswijze zijn 2 punten eventueel van belang:

- a. De redengevende omschrijving klopt mogelijk niet
Dit kan gevolgen hebben voor de punten die uw pand heeft gekregen.
- b. Uw belang wordt aangetast
Wij nemen ons besluit vanuit het maatschappelijk belang van bescherming van erfgoed. Dit belang kunnen wij afwegen tegenover uw (zakelijk) belang. U moet hierbij duidelijk kunnen aantonen dat uw belang zwaarder moet wegen dan het maatschappelijke belang van behoud van het monument.

Mocht u na ons definitieve besluit nogmaals uw bezwaren kenbaar willen maken dan kan dat door het indienen van een bezwaarschrift en later een beroep. Hoe dit in zijn werk gaat leggen wij uit bij ons definitieve besluit. Meer informatie hierover leest u op onze website via 'direct leveren & informatie' → 'klacht of melding' → 'gemeentelijke organisatie' → 'bezwaar maken'.

2. Ik wil graag in gesprek met de gemeente over dit voornemen. Kan dit?

Ja, dat kan. Neem contact met ons op via het algemene telefoonnummer zodat wij een afspraak kunnen inplannen met u. Afhankelijk van de geldende corona-regels maken wij een digitale afspraak, telefonische afspraak of een afspraak op uw adres/gemeentelijke locatie.

Wijzigingen aan mijn pand:

3. Met de status 'gemeentelijk monument' mag ik niets wijzigen. Klopt dit?

Dit klopt niet. Wanneer u uw pand wilt wijzigen moet u daarvoor toestemming krijgen door middel van een Omgevingsvergunning. In veel gevallen is het toepassen van bijvoorbeeld een aanbouw bespreekbaar. Wij zien er graag op toe dat een wijziging geen schade toebrengt aan de cultuurhistorische waarden van een monument. Het toevoegen van een modern element wijzen wij niet per definitie af. Bij aanvragen voor wijzigingen aan een monument vragen wij altijd advies aan de Commissie Cultureel Erfgoed. Vaak volgen wij het advies op. Vergaderingen van deze commissie kunt u bijwonen en u kunt uw plan toelichten.

4. Welke extra regels gelden er voor mij?

Voor een aantal wijzigingen heeft u nu ook een Omgevingsvergunning nodig, bijvoorbeeld bij wijzigingen aan de voorgevel of van constructieve aard. Bij monumenten is sneller een Omgevingsvergunning nodig. Voorbeelden zijn: het schilderen van kozijnen in een andere kleur, het opnieuw laten voegen van een muur met een afwijkend type voeg, het vervangen van defecte onderdelen zoals een regengoot.

5. Hoe krijg ik medewerking voor een wijziging of sloop?

Wanneer wij met u in gesprek zijn willen we graag uw plannen bespreken. In veel gevallen zijn wijzigingen mogelijk. Het slopen van een gemeentelijk monument is in sommige gevallen ook mogelijk, dit heeft echter niet onze voorkeur. De motivering van sloop moet daarom goed op orde zijn.

6. Als ik vaker een Omgevingsvergunning nodig heb, moet ik ook meer leges betalen. Klopt dit?

Voor het onderdeel 'monumenten' worden eigenaren van gemeentelijke monumenten vrijgesteld van leges. Als u bijvoorbeeld ook voor het onderdeel 'bouwen' een Omgevingsvergunning nodig heeft, worden deze kosten wel aan u gefactureerd. Dit zou ook het geval zijn zonder de status gemeentelijk monument.

Overige vragen:

7. Daalt de waarde van mijn woning door de aanwijzing gemeentelijk monument?

De aanwijzing van een woning als gemeentelijk monument heeft geen duidelijk waardedrukkende invloed op de waarde van een woning. Wel zijn onderhoudskosten vaak hoger. Daarom kunt u voor onderhoud bij ons een subsidie aanvragen.

8. Hoe vraag ik subsidie aan?

Op onze website vindt u het aanvraagformulier. Kies bij het keuzemenu 'Zorg, Welzijn en Cultuur' en vervolgens 'Monumenten'. Onder het tabje 'documenten' vindt u de Monumentensubsidieverordening, aanvraagformulieren en beoordelingscriteria. Bij vragen kunt u altijd contact met ons opnemen.

9. Krijg ik een monumentenschildje op de gevel van mijn pand?

U krijgt een schildje van ons aangeboden na de definitieve aanwijzing tot gemeentelijk monument. U bent niet verplicht dit schildje te accepteren en op te hangen.

Erfgoedverordening 2019 gemeente Hoeksche Waard

De raad van de gemeente Hoeksche Waard;

Gelet op het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van de Hoeksche Waard d.d. 12 februari 2019 inzake de vaststelling van de Erfgoedverordening 2019 gemeente Hoeksche Waard;

gelet op artikel 149 van de Gemeentewet, de artikelen 3.16 en 9.1 van de Erfgoedwet, gelezen in samenhang met de artikelen 12, 15 en 38 van de Monumentenwet 1988 en de artikelen 2.1 en 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

besluit vast te stellen de volgende verordening:

'Erfgoedverordening 2019 gemeente Hoeksche Waard'.

Hoofdstuk 1 - Algemeen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In deze verordening en de daarop berustende voorschriften wordt, tenzij anders is bepaald, verstaan onder:

1. **archeologisch monument:** een onroerende zaak, een terrein met bekende of aantoonbare resten die in de ondergrond zitten van menselijke aanwezigheid in het verleden welke deel uitmaakt van het cultureel erfgoed vanwege de daar aanwezige overblijfselen, voorwerpen of andere sporen, patronen en structuren die van algemeen belang zijn wegens archeologische waarde en een beeld geven van een historische situatie of ontwikkeling;
2. **archeologisch onderzoek:** werkzaamheden met betrekking tot het bodemarchief die ten behoeve van de archeologische monumentenzorg worden uitgevoerd volgens de eisen zoals gesteld door het college en de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA);
3. **archeologische waarden:** op wetenschappelijk onderzoek gebaseerde waardering van (te verwachten) sporen, objecten, patronen en structuren die in de ondergrond zitten en die een beeld geven van een historische situatie of ontwikkeling;
4. **archeologische vondst:** overblijfsel, voorwerp of ander spoor van menselijke aanwezigheid in het verleden afkomstig van een archeologisch monument;
5. **archeologische toevalsvondst:** Als na vooronderzoek een terrein is vrijgegeven en alsnog bij uitvoering van een werk een archeologisch vondst wordt ontdekt die niet is gebleken uit het eerder veldonderzoek;
6. **archeologisch verwachtingsgebied:** gebied, aangegeven op een archeologische waardenkaart, waarvan is aangegeven dat in bepaalde mate archeologische vondsten of sporen te verwachten zijn;
7. **belanghebbende:** de eigenaar, huurder of pachter van een (on)roerend goed dan wel een stichting, vereniging of organisatie met als statutaire doelstelling het behoud van cultureel erfgoed;
8. **beschermd cultuurofgoed:** cultuurofgoed dat:
 - a. als zodanig is aangewezen op grond van artikel 3.7, eerste lid van de Erfgoedwet;
 - b. voorkomt in een opsomming als bedoeld in artikel 3.7, derde lid van de Erfgoedwet; of

- c. in geval van de aanwijzing van een beschermde verzameling op grond van artikel 3.8, eerste lid van de Erfgoedwet, zolang nog geen opsomming voor die verzameling is vastgesteld, redelijkerwijs onder de algemene omschrijving van die beschermde verzameling valt;
9. **beschermde verzameling:** verzameling die is aangewezen op grond van artikel 3.7, tweede lid van de Erfgoedwet;
 10. **certificaat:** certificaat als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid van de Erfgoedwet;
 11. **beschermd monument:** (rijks)monument als bedoeld in de Monumentenwet 1988 / Erfgoedwet 2016;
 12. **bevoegd gezag:** bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
 13. **bouwhistorisch onderzoek:** rapportage waarin de bouw- en gebruiksgeschiedenis van een bouwwerk of structuur wordt vastgesteld, dat naar het oordeel van het college voldoet aan de 'Richtlijnen bouwhistorisch onderzoek' uitgave Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed;
 14. **college:** het college van burgemeester en wethouder van de gemeente Hoeksche Waard;
 15. **cultureel erfgoed:** sporen uit het verleden die in het heden zichtbaar en tastbaar aanwezig zijn, de uit het verleden geërfde materiële en immateriële bronnen, in de loop van de tijd tot stand gebracht door de mens of ontstaan uit de wisselwerking tussen mens en omgeving, die mensen, onafhankelijk van het bezit ervan, identificeren als een weerspiegeling en uitdrukking van zich voortdurend ontwikkelende waarden, overtuigingen, kennis en tradities, en die aan hen en toekomstige generaties een referentiekader bieden (Zie ook artikel 1.1);
 16. **cultuurgoed:** roerende zaak die deel uitmaakt van cultureel erfgoed;
 17. **Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard (CCE HW):** de onafhankelijke gemeentelijke adviescommissie op vlak van cultureel erfgoed als bedoeld 4.20 van de Erfgoedwet en artikel 8 van deze verordening;
 18. **ensemble:** een op grond artikel 6 van deze verordening aangewezen gemeentelijk monument met bijbehorende cultuurgoederen indien het geheel van het monument en cultuurgoederen in onderlinge samenhang van bijzondere cultuurhistorische of wetenschappelijke betekenis is;
 19. **gemeentelijke archeologische verwachtingenkaart:** topografische beleidsadvieskaart van het gemeentelijke grondgebied of delen van het grondgebied, behorende bij de archeologische paragraaf van het bestemmingsplan, het archeologiebeleid en deze verordening, waarop archeologische monumenten en archeologische verwachtingsgebieden zijn aangegeven;
 20. **gemeentelijk erfgoedregister:** een register met een lijst waarop zijn geregistreerd de in overeenstemming met deze verordening als gemeentelijk monument of gemeentelijk cultuurgoed of beschermde gemeentelijke verzameling aangewezen zaken;
 21. **gemeentelijk monument:** onroerend monument, dat in overeenstemming met de bepalingen van deze verordening als gemeentelijk monument is aangewezen;
 22. **gemeentelijk stads –of dorpsgezicht:** stads –of dorpsgezicht dat in overeenstemming met de bepalingen van deze verordening als gemeentelijk stads –of dorpsgezicht is aangewezen;
 23. **monument:** een onroerende zaak dat van algemeen belang is wegens zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap, cultuurhistorische waarde of is een terrein dat van algemeen belang is wegens een daar aanwezige zaak, dat deel uitmaakt van het cultureel erfgoed;
 24. **omgevingsvergunning:** omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1 en 2.2, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
 25. **opgraving:** handelingen als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid Erfgoedwet;
 26. **redengevende omschrijving:** een beschrijving van de op dat moment bestaande situatie van het exterieur en interieur van een monument of cultuurhistorische waarden met daarin opgenomen een waarde stelling volgens de waarderingscriteria voor cultureel erfgoed;
 27. **rijksmonument:** monument of archeologisch monument dat is ingeschreven in het rijksmonumentenregister als bedoeld in artikel 3.3 Erfgoedwet;

28. *verzameling*: cultuurgoederen die uit cultuurhistorisch of wetenschappelijk oogpunt bij elkaar horen;
29. *stads- en dorpsgezichten*: groepen van onroerende zaken die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel hun wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde en in welke groepen zich één of meer monumenten of cultuurhistorische elementen bevinden.

Hoofdstuk 2 - Erfgoedregister

Artikel 2. Gemeentelijk erfgoedregister

1. Het college houdt een door eenieder te raadplegen gemeentelijk register bij van krachtens deze verordening onherroepelijk aangewezen cultureel erfgoed (gemeentelijk erfgoedregister).
2. Het gemeentelijk erfgoedregister bevat:
 - a. gegevens over de inschrijving en ter identificatie van het aangewezen gemeentelijk cultureel erfgoed;
 - b. gegevens over door het college van de minister ontvangen afschriften van de inschrijving van een rijksmonument in het rijksmonumentenregister als bedoeld in artikel 3.3, vijfde lid, van de Erfgoedwet.

Hoofdstuk 3 - Aanwijzing van gemeentelijke cultuurgoed en gemeentelijke verzameling

Artikel 3. Aanwijzing als beschermd gemeentelijk cultuurgoed of beschermde gemeentelijke verzameling

1. Het college kan, al dan niet op aanvraag van belanghebbende, ambtshalve besluiten een cultuurgoed dat van bijzondere cultuurhistorische of wetenschappelijke betekenis of uitzonderlijke schoonheid is en dat als onvervangbaar en onmisbaar behoort te worden behouden voor het gemeentelijk cultuurbezit en dat in eigendom is van de gemeente of dat aan de zorg van de gemeente is toevertrouwd aan te wijzen als beschermd gemeentelijk cultuurgoed;
2. Het college kan ambtshalve besluiten een verzameling van bijzondere cultuurhistorische of wetenschappelijke betekenis, die als geheel of door een of meer van de cultuurgoederen die een wezenlijk onderdeel van de verzameling zijn, als onvervangbaar en onmisbaar behoort te worden behouden voor het gemeentelijk cultuurbezit en die in eigendom van de gemeente is of die aan de zorg van de gemeente is toevertrouwd aan te wijzen als beschermde gemeentelijke verzameling;
3. Voor de aanwijzing van een cultuurgoed dat of een verzameling die aan de zorg van de gemeente is toevertrouwd is toestemming van de eigenaar vereist;
4. Over het voornemen van een aanwijzing, bedoeld in het eerste of tweede lid, alsmede over de vervreemding van een beschermd gemeentelijk cultuurgoed of een beschermde gemeentelijke verzameling of over het afstand doen van de zorg daarvoor vraagt het college advies aan de Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard;
5. Dit artikel is niet van toepassing op:
 - a. beschermde cultuurgoederen en beschermde verzamelingen als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet, en
 - b. cultureel erfgoed dat is aangewezen op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Erfgoedwet.

Artikel 4. Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als beschermd gemeentelijke cultuurgoed of beschermd gemeentelijke verzameling

1. Het college kan een besluit tot aanwijzing als bedoeld in artikel 3, eerste of tweede lid, ambtshalve wijzigen of intrekken. Artikel 3, vierde lid, is hierop van overeenkomstige toepassing, tenzij het een aanpassing van ondergeschikte betekenis betreft of het cultuurgoed of de verzameling waarop de aanwijzing betrekking heeft als zodanig is tenietgegaan.
2. Een aanwijzing vervalt met ingang van de dag waarop het cultuurgoed of de verzameling waarop de aanwijzing betrekking heeft wordt aangewezen als:
 - a. beschermd cultuurgoed of beschermde verzameling als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet, of
 - b. beschermd cultureel erfgoed op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Erfgoedwet
3. Zodra de wijziging, intrekking of het vervallen van een aanwijzing onherroepelijk is geworden wordt dat onverwijld bijgehouden in het gemeentelijk erfgoedregister.

Hoofdstuk 4 - Gemeentelijk monument

Artikel 5. Aanwijzing als gemeentelijk monument

1. Het college kan, al dan niet op aanvraag de eigenaar, een onroerende zaak aanwijzen als gemeentelijk monument, indien dit van bijzonder belang is voor de gemeente vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde;
2. Een belanghebbende kan een suggestie doen aan het college om een zaak aan te wijzen als gemeentelijk monument;
3. Voordat het college over de aanwijzing een besluit neemt, vraagt het advies aan de Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard en stelt, voor zover mogelijk, de eigenaar en beperkt zakelijk gerechtigde in de gelegenheid te worden gehoord. In spoedeisende gevallen kan het college hiervan afwijken;
4. In het geval zich de situatie als bedoeld in het eerste lid voordoet en de cultuurhistorische waarde van de betreffende zaak in het geding is, kan het verzoek worden opgevat als een spoedeisend geval als bedoeld in het derde lid, tweede volzin, van dit artikel;
5. Het college laat van het monument een beschrijving opstellen door een deskundige. De eigenaar, beperkt zakelijk gerechtigde en gebruiker van het monument zijn desgevraagd verplicht mee te werken aan het opstellen van een beschrijving;
6. Dit artikel is niet van toepassing op:
 - a. rijksmonumenten (artikel 3.1 lid 1 Erfgoedwet), en
 - b. monumenten en archeologische monumenten die zijn aangewezen op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in 3.17, eerste lid, van de Erfgoedwet 2016.

Artikel 6. Aanwijzing als ensemble

1. Het college kan ambtshalve besluiten een gemeentelijk monument tezamen met cultuurgoederen aan te wijzen als ensemble, indien het geheel van het monument en de cultuurgoederen in onderlinge samenhang van bijzondere cultuurhistorische of wetenschappelijke betekenis is;
2. Het college registreert het ensemble in het gemeentelijk erfgoedregister;
3. Artikelen 3 en 4 zijn van overeenkomstige toepassing;
4. Dit artikel is niet van toepassing indien overeenkomstig art 3.13 Erfgoedwet een rijksmonument met cultuurgoederen reeds is aangewezen als ensemble.

Artikel 7. Voorbescherming

Met ingang van de datum waarop de eigenaar van een onroerende zaak de kennisgeving van het voornemen tot aanwijzing als gemeentelijk monument ontvangt tot het moment dat de aanwijzing en registratie als bedoeld in artikelen 9 en 10 plaatsvindt, dan wel vaststaat dat het monument niet wordt geregistreerd, zijn de artikelen 13 tot en met 15 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8. Termijnen advies en aanwijzingsbesluit

1. Op de voorbereiding van het besluit over aanwijzing als gemeentelijk monument is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing;
2. De Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard adviseert schriftelijk binnen 8 weken na ontvangst van het verzoek om advies van het college;
3. Het college beslist binnen 12 weken na ontvangst van het advies van de Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard, maar in ieder geval binnen 26 weken na datum van de aanvraag tot aanwijzing.

Artikel 9. Mededeling aanwijzingsbesluit

1. Van de aanwijzing als bedoeld in artikel 5, eerste lid, worden de aanvrager en degenen die in de kadastrale registratie als eigenaar en beperkt zakelijk gerechtigde staan vermeld, in kennis gesteld;
2. De voorbescherming als bedoeld in artikel 7, of het aanwijzingsbesluit wordt onverwijld opgenomen in het gemeentelijke beperkingenregister zoals bedoeld in artikel 1, onder b, onderdeel 4 en 5, van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Wkpb).

Artikel 10. Registratie in het gemeentelijk erfgoedregister

1. Het college registreert het gemeentelijk monument in het gemeentelijk erfgoedregister;
2. De registratie bevat de plaatselijke aanduiding, de datum van de aanwijzing, de kadastrale aanduiding, een typering en, indien van toepassing, de naam van het gemeentelijk monument;
3. Het gemeentelijke erfgoedregister wordt gepubliceerd op de gemeentelijke website.

Artikel 11. Wijziging van de aanwijzing

1. Het college, kan al dan niet op aanvraag van de eigenaar, de aanwijzing wijzigen;
2. Artikel 5, derde tot en met vijfde lid, alsmede de artikelen 7, 8 en 9 eerste lid zijn van overeenkomstige toepassing op het wijzigingsbesluit;
3. Indien de wijziging naar het oordeel van het college van ondergeschikte betekenis is, blijft overeenkomstige toepassing als bedoeld in het tweede lid, achterwege;
4. De inhoud en de datum van de wijziging worden bijgehouden in het gemeentelijk erfgoedregister.

Artikel 12. Intrekken van de aanwijzing

1. Het college kan een aanwijzing tot gemeentelijk monument intrekken;
2. Indien het college de aanwijzing intrekt, zijn artikel 5, derde lid, en de artikelen 7, 8 en 9 van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor aanwijzing wordt gelezen: intrekking van de aanwijzing, tenzij het monument waarop de aanwijzing betrekking heeft als zodanig is tenietgegaan;
3. De aanwijzing vervalt, indien de zaak wordt ingeschreven in het rijksmonumentenregister of wordt aangewezen als provinciaal monument op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in 3.17, eerste lid, van de Erfgoedwet 2016;
4. De intrekking wordt in het gemeentelijk erfgoedregister opgetekend;
5. Het college kan bepalen dat alvorens de aanwijzing van een gemeentelijk monument wordt ingetrokken, een bouwhistorisch onderzoek moet worden verricht en het pand wordt gedocumenteerd.
6. De eigenaar, beperkt zakelijk gerechtigde en gebruiker zijn desgevraagd verplicht mee te werken aan de documentatie van het monument.

Hoofdstuk 5 - vergunningverlening bij gemeentelijke monumenten

Artikel 13. Omgevingsvergunning

1. Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het college:
 - a. een gemeentelijk monument geheel of gedeeltelijk te slopen, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
 - b. een gemeentelijk monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een dusdanige wijze, dat het wordt ontsierd of de monumentale waarden in gevaar worden gebracht;
 - c. een gemeentelijk monument te beschadigen, te vernielen, of geen onderhoud aan te (laten) verrichten die voor de instandhouding en behoud daarvan noodzakelijk is.
2. Een omgevingsvergunning voor een activiteit als bedoeld in het eerste lid, is niet vereist indien deze activiteit betrekking heeft op:
 - a. regulier onderhoud, voor zover detaillering, profilering, vormgeving, materiaalsoort en kleur niet wijzigen, de aanleg bij een tuin, park of andere aanleg niet wijzigt;
 - b. een activiteit die uitsluitend leidt tot inpassende veranderingen van een onderdeel van een gemeentelijk monument dat uit oogpunt van monumentenzorg geen waarde heeft;
3. Het college kan in het belang van de monumentenzorg nadere regels stellen met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden aan een gemeentelijk monument. Deze regels kunnen mede inhouden een vrijstelling van het verbod, bedoeld in het eerste lid, of een plicht tot het melden van handelingen bedoeld in het tweede lid.

Artikel 14. Weigeringsgronden

De vergunning kan slechts worden verleend als het belang van de monumentenzorg of erfgoedbelang zich daar niet tegen verzet.

Artikel 15. Intrekken van de omgevingsvergunning

De omgevingsvergunning kan door het college geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken indien:

1. Blijkt dat de omgevingsvergunning ten gevolge van een onjuiste of onvolledige opgave van gegevens is verleend;
2. Blijkt dat de vergunninghouder aan de omgevingsvergunning verbonden voorschriften niet naleeft;
3. De omstandigheden aan de kant van de vergunninghouder zich zodanig hebben gewijzigd, dat het belang van het gemeentelijk monument zwaarder dient te wegen.

Hoofdstuk 6 - vergunningverlening bij rijksmonumenten

Artikel 16. Advies omgevingsvergunning rijksmonument

1. Het college zendt direct een afschrift van de ontvankelijke aanvraag om omgevingsvergunning voor een rijksmonument als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder f, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht voor advies aan de Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard;
2. De Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard adviseert schriftelijk over de aanvraag binnen de termijn van 8 weken na ontvangst van het verzoek van het college.

Hoofdstuk 7 - gemeentelijke stads- en dorpsgezichten

Artikel 17. Aanwijzing als beschermd gemeentelijk stads- en dorpsgezicht

1. De gemeenteraad kan, op voorstel van het college, stads- en dorpsgezichten aanwijzen als beschermd gemeentelijk stads- of dorpsgezicht;
2. Het college zendt het voorstel voor advies naar de Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard;
3. De Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard adviseert schriftelijk binnen 8 weken na ontvangst van het verzoek om advies van het college;
4. Het college beslist binnen 12 weken na ontvangst van het advies van de Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard, maar in ieder geval uiterlijk binnen 26 weken na datum van de aanvraag tot aanwijzing.
5. De gemeenteraad beslist binnen 26 weken na verzending van een voorstel, bedoeld in het tweede lid;
6. Een aangewezen gemeentelijk stads- of dorpsgezicht wordt onverwijld opgenomen in het gemeentelijk erfgoedregister;
7. De gemeenteraad stelt ter bescherming van een op grond van het eerste lid aangewezen beschermd stads- of dorpsgezicht een bestemmingsplan vast als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening.
8. Bij het besluit tot aanwijzing van een beschermd stads- en dorpsgezicht kan hiertoe een termijn worden gesteld;
9. Bij het besluit tot aanwijzing van een beschermd stads- of dorpsgezicht wordt bepaald of en in hoeverre geldende bestemmingsplannen als beschermend plan in de zin van het vorige lid kunnen worden aangemerkt, dan wel of een beheersverordening als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening kan worden vastgesteld;
10. Als een bestemmingsplan als bedoeld in het vijfde of zesde lid, opnieuw moet worden vastgesteld ingevolge artikel 3.1, tweede lid, van de Wet ruimtelijke ordening, kan de gemeenteraad in afwijking van artikel 3.1, eerste lid, van die wet, voor het desbetreffende gebied een beheersverordening als bedoeld in die wet vaststellen;
11. Dit artikel is niet van toepassing op beschermde stads- en dorpsgezichten die zijn aangewezen op grond van artikel 35, eerste lid, van de Monumentenwet 1988 of een provinciale verordening als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Artikel 18. Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als beschermd gemeentelijke stads- en dorpsgezicht

1. De gemeenteraad kan, op voorstel van het college, een besluit tot aanwijzing als bedoeld in artikel 17, eerste lid, wijzigen of intrekken. Artikel 17, tweede, derde, vierde en vijfde lid, is hierop van overeenkomstige toepassing, tenzij het een aanpassing van ondergeschikte betekenis betreft of het stads- en dorpsgezicht waarop aanwijzing betrekking heeft als zodanig is tenietgegaan;
2. Een aanwijzing vervalt met ingang van de dag waarop het stads- en dorpsgezicht waarop de aanwijzing betrekking heeft wordt aangewezen als:

- a. beschermd stads- en dorpsgezicht als bedoeld in artikel 35, eerste lid, van de Monumentenwet 1988, of ;
 - b. beschermd stads- en dorpsgezicht op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
3. Zodra de wijziging, intrekking of het vervallen van een aanwijzing onherroepelijk is geworden wordt dat onverwijld bijgehouden in het gemeentelijk erfgoedregister.

Artikel 19. Verbodsbepaling en aanvraag vergunning

1. Het is in een beschermd gemeentelijk stads- of dorpsgezicht verboden om zonder omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, een bouwwerk te slopen;
2. De omgevingsvergunning kan in ieder geval worden geweigerd als naar het oordeel van het college niet aannemelijk is dat op de plaats van het te slopen bouwwerk een ander bouwwerk kan of zal worden gebouwd;
4. De artikelen 14 en 15 zijn van overeenkomstige toepassing;
5. Het eerste lid is niet van toepassing op het slopen ingevolge een verplichting als bedoeld in de artikelen 13, 13a of 13b van de Woningwet;
6. De Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard adviseert schriftelijk over de omgevingsvergunning binnen de termijn van 8 weken na ontvangst van het verzoek van het college.

Artikel 20. Karakteristieke panden verbodsbepaling

Voor zaken welke in het bestemmingsplan de aanduiding waarde – Karakteristiek (of vergelijkbare definities zoals beeldbepalende, beeld-ondersteunende objecten, waardevolle elementen of gevellijnen) hebben, gelden naast de bepalingen in het bestemmingsplan de volgende bepalingen:

1. Het is verboden om zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.2, tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, een bouwwerk met de aanduiding 'karakteristiek' geheel of gedeeltelijk te slopen;
2. Bij de aanvraag om een omgevingsvergunning zoals bedoeld in lid 1 wordt een bouw- of cultuurhistorisch onderzoek gevraagd;
3. Bij een aanvraag om omgevingsvergunning wordt de Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard om advies gevraagd;
4. De Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard adviseert schriftelijk over karakteristieke objecten of gevellijnen binnen de termijn van 8 weken na ontvangst van het verzoek van het college;
5. Artikel 14 is van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk 8 - richtlijnen ruimtelijke plannen

Artikel 21. Inhoud bestemmingsplan en beheersverordening met betrekking tot cultuurhistorie

In de toelichting op een bestemmingsplan dan wel een beheersverordening wordt ten minste opgenomen:

1. Een beschrijving van de bovengrondse cultuurhistorische waarden of monumenten in het plangebied;
2. Een beschrijving van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige bovengrondse cultuurhistorische waarden of monumenten rekening is gehouden;
3. In voorkomende gevallen, een beschrijving van de wijze waarop rekening is gehouden met overige waarden van de in het plan begrepen gronden en de verhouding tot het aangrenzende gebied.

Artikel 22. Inhoud bestemmingsplan of beheersverordening met betrekking tot archeologie

1. In de toelichting op een bestemmingsplan dan wel beheersverordening wordt ten minste opgenomen
 - a. Een beschrijving van de archeologische waarden in het plangebied;
 - b. Zo nodig een beschrijving van de wijze waarop met de binnen het gebied aanwezige archeologische monumenten rekening is gehouden;
2. Archeologische waarden worden met behulp van een archeologisch onderzoek conform de eisen van het college en de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie in het bestemmingsplan (of omgevingsplan) verwerkt.

Hoofdstuk 8 - archeologie

Artikel 23. Vangnet archeologie

1. Het is verboden de bodem te verstoren in een archeologisch monument of een gebied waar archeologische vondsten worden verwacht als in het daar vigerende bestemmingsplan niet is voldaan aan artikel 3.1.6, vijfde lid, van het Besluit ruimtelijke ordening, tenzij:
 - a. voor de activiteit een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.12, eerste of tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is verleend;
 - b. het de verstoring betreft van een archeologisch monument of verwachtingsgebied dat is aangegeven op de provinciale archeologische monumentenkaart of de landelijke indicatieve kaart van archeologische waarden en het verrichten van de activiteiten geen strijd oplevert met de gemeentelijke verwachtingen -en beleidsadvieskaart op basis van het gemeentelijk vastgestelde archeologiebeleid;
 - c. de activiteit plaatsvindt op basis van een deugdelijke beschrijving van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening wordt gehouden en onevenredige schade voor archeologische waarden wordt voorkomen, of
 - d. met een vooronderzoek is aangetoond dat er geen archeologische waarden aanwezig zijn.
2. Burgemeester en wethouders kunnen nadere regels stellen over het verrichten van archeologisch onderzoek.

Artikel 24. Instandhoudingbepaling

1. Het is verboden om in een archeologisch monument, bedoeld in artikel 1, onder lid 1 of een archeologisch verwachtingsgebied, bedoeld in artikel 1, onder lid 6, de bodem dieper dan 0 cm onder de oppervlakte te verstoren.
2. Het verbod in lid 1 is niet van toepassing indien;
 - a. De regels van de archeologische verwachtingen- en beleidsadvieskaart andere normen hanteren ten aanzien van oppervlakteverstoring en diepteverstoringen.
 - b. in het geldend bestemmingsplan bepalingen zijn opgenomen omtrent archeologische monumentenzorg.
 - c. sprake is van een activiteit als bedoeld in artikel 2.12, eerste en tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en waarbij in de ruimtelijke onderbouwing voorschriften zijn opgenomen omtrent archeologische monumentenzorg die gebaseerd zijn op een deugdelijk archeologisch vooronderzoek conform eisen van de KNA.
 - d. het college nadere regels stelt met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden die leiden tot een verstoring van een archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied als aangegeven op gemeentelijke archeologische waardenkaart of de gemeentelijke beleidsadvieskaart, dan wel bij het ontbreken daarvan, de provinciale Archeologische Monumentenkaart van de Cultuur Historische Hoofdstructuur (CHS) van de Provincie Zuid-Holland of de landelijke Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden;

- e. op basis van een deugdelijk archeologisch vooronderzoek een rapport van een deskundig archeologisch bureau is overlegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
- het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
 - de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
 - in het geheel geen archeologische waarden aanwezig zijn.
3. Voor het gehele grondgebied van de gemeente Hoeksche Waard inclusief de (buiten)wateren geldt een particulier verbod op het gebruik van metaaldetectoren of powermagneten. Dit om te voorkomen dat archeologische waarden of cultuurgoederen in de ondergrond worden geroerd (of in water worden opgespoord) waarin mogelijke metaalvondsten bevinden. Tenzij dit bij ruimtelijke activiteiten ex situ verwijderd moet worden is ontheffing mogelijk door een gecertificeerd archeologisch adviesbureau om op basis van een deugdelijk archeologisch (voor)onderzoek conform de eisen van de KNA en het onderdeel is van de onderzoeksopgave en onder hun geldende regie dit mag worden uitgevoerd.

Artikel 25. Eisen die het college stelt aan archeologisch onderzoek

1. Het college neemt het selectiebesluit;
2. Het college kan nadere eisen stellen ten aanzien van archeologisch onderzoek;
3. Indien archeologisch veldonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van het doen van opgravingen in de zin van artikel 1 van de Monumentenwet 1988 /Erfgoedwet 2016 stelt het college een programma van eisen vast, waarbij nadere regels worden gesteld ten aanzien van de kwaliteit van het archeologisch onderzoek;
4. In het programma van eisen neemt het college bepalingen op met betrekking tot het toezicht op de feitelijke uitvoering van het archeologisch veldonderzoek. Tijdens het archeologisch veldonderzoek worden aanwijzingen van het college in acht genomen.

Hoofdstuk 9 - toezicht en handhaving

Artikel 26. Binnentreden

1. Het college kan bepalen dat een pand of terrein wordt betreden in het belang van het handhaven van de bepalingen uit deze verordening. De rechthebbende, bewoner of gebruiker moet desgevraagd dulden dat dit pand of terrein wordt betreden, door krachtens deze verordening aangewezen toezichthouders.
2. Het college kan bepalen dat een terrein in het belang van archeologisch onderzoek wordt betreden, dat daarop metingen worden verricht, dan wel daarin opgravingen worden gedaan, voor zover dat onderzoek dient ter voorbereiding of ter uitvoering van een besluit als bedoeld in artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening en artikelen 2.1 en 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. De rechthebbende ten aanzien van dit terrein moet desgevraagd dulden dat dit terrein in het belang van archeologisch onderzoek wordt betreden, dat daarop metingen worden verricht, dan wel opgravingen worden gedaan.

Artikel 27. Toezichthouders

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze verordening zijn belast de bij besluit van het college aan te wijzen personen;
2. Het college kan daarnaast andere personen met dit toezicht en handhaving belasten zoals een aangesteld senior archeoloog of provinciaal archeoloog.

Artikel 28. Strafbepaling

Degene die handelt in strijd met artikel 13, 19, 20, 23 of 24 van deze verordening wordt gestraft met een geldboete van de tweede categorie of een hechtenis van ten hoogste drie maanden.

Hoofdstuk 10 - Slotbepalingen

Artikel 29. Intrekken oude verordeningen

Op de dag van inwerkingtreding van deze verordening worden de volgende verordeningen ingetrokken:

- Erfgoedverordening 2011 gemeente Binnenmaas (vastgesteld 23-04-2011),
- Erfgoedverordening 2014 gemeente Cromstrijen (vastgesteld 28-08-2014),
- Erfgoedverordening 2010 gemeente Korendijk (vastgesteld 01-10-2010),
- Monumentenverordening 2014 gemeente Oud-Beijerland (vastgesteld 01-02-2014),
- Erfgoedverordening 2010 gemeente Strijen (vastgesteld 01-10-2010).

Artikel 30. Overgangsrecht

1. Een krachtens de

- Erfgoedverordening 2011 gemeente Binnenmaas (vastgesteld 23-04-2011),
- Erfgoedverordening 2014 gemeente Cromstrijen (vastgesteld 28-08-2014),
- Erfgoedverordening 2010 gemeente Korendijk (vastgesteld 01-10-2010),
- Monumentenverordening 2014 gemeente Oud-Beijerland (vastgesteld 01-02-2014),
- Erfgoedverordening 2010 gemeente Strijen (vastgesteld 01-10-2010)

aangewezen en geregistreerd gemeentelijke monument, worden geacht aangewezen en geregistreerd te zijn overeenkomstig de bepalingen van deze verordening.

2. Aanvragen om vergunning die zijn ingediend voor de inwerkingtreding van deze verordening worden afgehandeld met inachtneming van de

- Erfgoedverordening 2011 gemeente Binnenmaas (vastgesteld 23-04-2011),
- Erfgoedverordening 2014 gemeente Cromstrijen (vastgesteld 28-08-2014),
- Erfgoedverordening 2010 gemeente Korendijk (vastgesteld 01-10-2010),
- Monumentenverordening 2014 gemeente Oud-Beijerland (vastgesteld 01-02-2014),
- Erfgoedverordening 2010 gemeente Strijen (vastgesteld 01-10-2010).

Artikel 31. Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking de dag na de publicatie in de gemeenterubriek in het Kompas, de website en via de digitale bekendmaking op officielebekendmakingen.nl;

Artikel 32. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als:

'Erfgoedverordening 2019 Gemeente Hoeksche Waard'.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de raad van de gemeente Hoeksche Waard , 2 april 2019,

De griffier (wnd),

De voorzitter,

A.P. Oostdijk

G. Veldhuijzen

Bijlage 2

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 21 mei 2021 12:41

Aan: [REDACTED] RoosRos [REDACTED]

CC: [REDACTED] RoosRos [REDACTED]

Onderwerp: FW: Zuid-Beijerland, Dorpsstraat 181 - optie graven verplaatsen

Beste mevrouw [REDACTED]

U verzocht ons de mogelijkheden te bekijken voor het verplaatsen van de graven op de gesloten begraafplaats nabij de Dorpsstraat 181 in Zuid-Beijerland. Wij begrijpen uit de bijgevoegde informatie dat het uw bedoeling is om deze grond te betrekken bij een eventuele nieuwe ontwikkeling op het perceel met loods achter de Dorpsstraat 181.

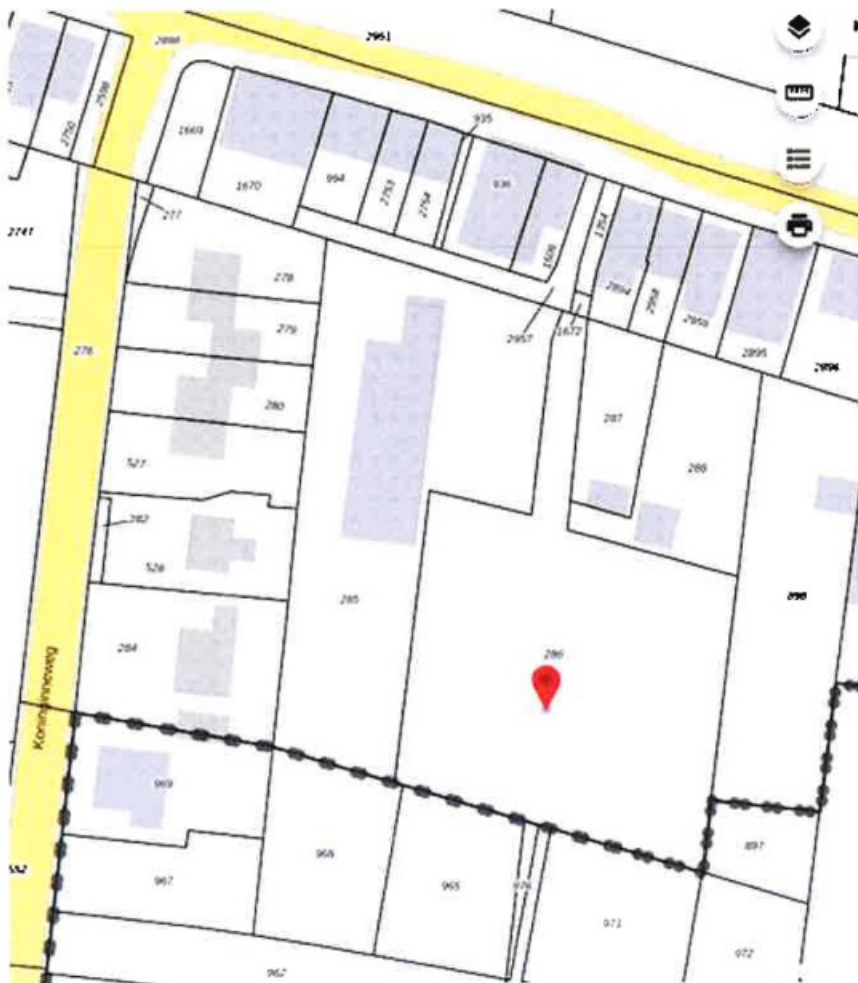
Het betrekken van een deel van de oude begraafplaats bij een nieuwe woonontwikkeling op het naastgelegen perceel is niet gewenst. Dit geeft geen verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, gaat voorbij aan de goede inpassing van de cultuurhistorische waarden van het gebied en sluit niet aan bij de stedenbouwkundige en historische opzet van het gebied.

Oude cultuurhistorische begraafplaats behouden

De oude voormalige begraafplaats en toegangsweg neemt een bijzondere cultuurhistorische plaats in. Vandaar dat dit perceel opgenomen is op de lijst met potentiële gemeentelijke monumenten. Dit betreft het gehele perceel van de begraafplaats. Het verplaatsen of op een andere wijze verstoren van de cultuurhistorische waarden van de begraafplaats door een deel af te splitsen, gaat tegen ons eigen erfgoedbeleid in. De context van de begraafplaats verdwijnt door uw wens om een deel bij het naastgelegen perceel te betrekken. Het is nu 1 samenhangend ensemble dat is uitgevoerd met volwassen beplanting en een aanleg omzoomd met sloot en inrichting.

Daarnaast is het hoog opgaande groen rondom de oude begraafplaats beeldbepalend voor de begrenzing van de nieuwe wijk aan de zuidkant en is dit onderdeel van de groene strook (o.a. tuinen) tussen de woningen aan de Dorpsstraat en de woningen in de nieuwe wijk erachter.

Stedenbouwkundige en historische analyse nodig voor inrichten huidig perceel

U heeft nog geen bijbehorend plan ingediend. Voor een goede inpassing van een eventuele ontwikkeling op het bestaande perceel aan de Molendijk 181 is het nodig om een stedenbouwkundige en (cultuur)historische analyse te maken. Er moet voldoende rekening worden gehouden met de aanwezige kwaliteiten. De cultuurhistorische oude begraafplaats en toegang nemen hierin een bijzondere plaats in. Een bouwplan moet passen in de schaal en opzet van de omgeving.

Bij een dergelijke analyse wordt niet enkel de projectlocatie en directe omgeving in beschouwing wordt genomen. Voor een goede ruimtelijke inpassing van het gebouw in zijn omgeving, moet eerst een stedenbouwkundige analyse worden gemaakt van de structuur op grote schaal (1:2000). Wat is de bestaande kwaliteit van het gebied, de opbouw en maat van het profiel? Hoe sluit het nieuwe plan daarop aan en wat is dus de positie van het nieuwe bouwwerk op de kavel?

Om het gebouw in te passen moet ook de bouwhoogte en het bouwvolume aansluiten bij de omgeving. Voor een goede beoordeling van bouwhoogte zijn profielen nodig, waarin ook de directe omgeving ingetekend is. De (openbare) ruimte in de omgeving kent veel omgevingskwaliteit en heeft een dorps karakter van lucht, ruimte en groen.

Reactie vooroverleg her-ontwikkelen bestaande loods ter kennisname

Uw verzoek heeft als doel om meer grond bij het perceel aan de Dorpsstraat 181 toe te voegen. We krijgen hierdoor de indruk dat een grotere ruimtelijke ontwikkeling wordt beoogd dan nu aan bebouwing aanwezig is. Wij willen u meegeven dat in het kader van een eerder vooroverleg voor een woning in de bestaande loods, het volgende overwogen is.

Dit is geen optimale inbreidingslocatie en ligt ook in 'tweede lijn'. Verzoek betreft 1 woning in de bestaande loods. De bereikbaarheid en de ontsluiting vanaf de Dorpsstraat gaat over de oude smalle cultuurhistorische weg die naar de oude begraafplaats leidt. (Is dit pad voldoende breed voor bezorgdiensten, bouwverkeer e.d.) Qua verkeersveiligheid beter geen extra zijweg op de Dorpsstraat en geen toename van verkeersbewegingen over deze weg (dus zeer beperkt

aantal woningen). Bij eerdere ontwikkelingen bezwaar tegen extra verkeer op de dijk(en) vanuit de omgeving. Met een kruimelprocedure 1 of 2 woningen in de bestaande loods te overwegen, mits er een ruimtelijke kwaliteitsverbetering volgt (meerwaarde en inrichting perceel) de toegangsweg naar de begraafplaats de 'oude' uitstraling blijft behouden. Zijn er andere herbestemmingen dan wonen denkbaar? Het zou mooi zijn als de ontsluiting alsnog via de nieuwe wijk plaats zou kunnen vinden.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

Adviseur omgeving

Postbus 2003

3260 EA Oud-Beijerland

[Redacted phone number]

www.gemeentehw.nl

Bijlage 3

FACTUUR

Factuurnummer : V24151
Debiteurnummer : 51169
Factuurdatum : 21 mei 2021
Betreft : Appartementen Dorpsstraat Zuid-Beijerland
Projectnummer : 4610-R

Omschrijving

Werkzaamheden en onkosten t/m april 2021

BTW 21 %

Totaal factuurbedrag inclusief BTW

Bedrag

Wij verzoeken u bovenstaand bedrag, onder vermelding van het debiteurnummer en het factuurnummer, binnen 14 dagen over te maken op onze bankrekening RABONL2U NL32RABO0351167900 ten name van RoosRos Architecten B.V. te Oud-Beijerland. BTW-nummer: NL806038378B01. Op onze werkzaamheden is de DNR 2011 van toepassing, zie www.roosros.nl voor de DNR en voorwaarden.

Factuurbijlage

Betreft : Appartementen Dorpsstraat Zuid-Beijerland
Projectnummer : 4610-R

Projectfase

110 03 - Structuurontwerp
940 Repro (kostenitem)

Totaal:

Besteding factuur

Bijlage 4

ERFGOEDBELEID GEMEENTE HOEKSCHE WAARD

2019 – 2023

Coproductie met Erfgoedhuis Zuid-Holland

ERFGOEDHUIS
ZUID·HOLLAND

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING.....	4
DEEL I: ANALYSE EN INVENTARISATIE.....	6
1. WAT VERSTAAN WE ONDER ERFGOED?	7
2. VERANDERINGEN EN ONTWIKKELINGEN IN HET ERFGOEDSPEELVELD	9
3. ANALYSE BESTAAND ERFGOEDBELEID IN DE HOEKSCHE WAARD	13
DEEL II: VISIE EN BELEIDSDOELSTELLINGEN.....	17
1. HOEKSCHE WAARDS ERFGOED: WAARD OM TE BESCHERMEN	18
2. BELEIDSDOELEN.....	24
Doel 1: Erfgoed in ruimtelijk beleid verankeren	25
Doel 2: Beschermd gezichten inventariseren en waarderen	26
Doel 3: Archeologie verder professionaliseren en verankeren	27
Doel 4: Gebouwd Erfgoed beschermen.....	28
Doel 5: Samenwerking met culturele organisaties in de Hoeksche Waard verdiepen	33
Doel 6: Roerende zaken en collecties opnemen in gemeentelijke Erfgoedregister	35
Doel 7: Immaterieel erfgoed opnemen op de gemeentelijk Erfgoedregister	35
Doel 8: Erfgoededucatie vorm geven binnen het project Cultuureducatie met Kwaliteit en daarna.....	35
Doel 9: Erfgoed promoten.....	36
DEEL III: WERKPLAN ERFGOED 2019-2023	39
1. Gemeentelijke organisatie	40
2. Samenwerken met erfgoedpartners en inwoners	41
3. Financiën	42
BIJLAGEN	45

Lichtopstand in Strijensas (gemeentelijk monument)

INLEIDING

De basis voor een eigen erfgoedbeleid is de kennis van de lokale geschiedenis en het respecteren van de eigen identiteit. Het ruimtelijke erfgoed vormt samen met het immateriële en het onroerende erfgoed inzicht in wie we zijn.

Het erfgoed voor de Hoeksche Waard is al meerdere malen in de afgelopen jaren benoemd en wordt door vele inwoners, bestuurders en ondernemers geprezen. Het 'Nationaal Landschap Hoeksche Waard' wordt gevormd door haar polders, dijken, dorpen met herkenbare zichtlijnen, monumentale bomen, krekens en de 'Binnenbedijkte Maas'. Deze kwaliteiten verdienen onze bescherming en respectvolle omgang met deze waarden. De uniciteit van de Hoeksche Waard wordt niet alleen door de hiervoor benoemde elementen gevormd, maar ook door het doen en laten van haar inwoners. De Hoeksche mentaliteit, de dorpsfeesten en het boerenbedrijfsleven dragen hieraan bij en vormen ons immaterieel erfgoed. Immaterieel erfgoed is de schakel tussen heden, verleden en toekomst. Het is een cultuur waarin een gevoel van verbondenheid met vorige generaties is opgenomen. Tegelijkertijd is deze cultuur ook toekomstgericht omdat mensen die verbondenheid willen doorgeven aan volgende generaties. Anders dan materieel erfgoed (gebouwen, objecten, documenten en monumenten) is immaterieel erfgoed een levende en dynamische vorm van erfgoed, die zich aanpast aan en mee verandert met de tijd. Het verbindt de gemeenschap die zich er mee identificeert.

Deze Nota Integraal Erfgoedbeleid Hoeksche Waard 2019-2023 is een eerste stap naar een nieuw erfgoedbeleid voor de gehele Hoeksche Waard. De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard - Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen – werkten in de afgelopen jaren op verschillende beleidsterreinen al meerdere jaren samen. Ook ten aanzien van het (ruimtelijke) erfgoed werd al op enkele onderdelen samengewerkt. Zo is in 2008-2009 een regionale archeologische verwachtingen- en beleidsadvieskaart vervaardigd, is in 2015 een regionaal archeologiebeleid vastgesteld en delen de gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen en Korendijk sinds 2010 samen één erfgoedcommissie.

De actualisatie van het erfgoedbeleid is gewenst, omdat het beleidsveld de afgelopen 10-15 jaar aanzienlijk is veranderd: van een sectoraal, objectgericht beschermingsbeleid, naar een integraal, ontwikkelingsgericht beleid, waarbij de historisch gegroeide ruimtelijke context een belangrijke plek heeft gekregen. Niet alleen het conserveren van het erfgoed is van belang, maar ook de (her)ontwikkeling van het erfgoed is een bepalende factor geworden, onder het motto 'behoud door ontwikkeling'. De tijd is aangekomen om eenduidige keuzes te maken als het gaat om beleidsinvulling voor erfgoed. Deze nota heeft als doel om een analyse weer te geven van de ontwikkelingen in het erfgoedveld en geeft een inventarisatie weer van de huidige stand van zaken in de Hoeksche Waard per voormalige gemeente. Daarnaast geeft deze nota een visie en beleidsacties weer die nodig zijn om in te spelen op de geanalyseerde ontwikkelingen en de harmonisatie van beleidskeuzes.

Tot slot zal in deze nota een concreet werkplan voor de periode 2019 – 2023 worden weergegeven. Daarom is de nota opgebouwd in drie onderdelen:

1. Analyse en inventarisatie
2. Visie en beleid
3. Werkplan 2019 – 2023

Voor het opstellen van deze nota is dankbaar gebruik gemaakt van de kennis en ervaring van de (voormalige) beleidsmedewerkers erfgoed in de Hoeksche Waard. Met behulp van een Erfgoedmonitor hebben we inzicht gekregen in het bestaande Erfgoedbeleid van de afzonderlijke gemeenten. De oogst van de monitor gaf aan wat er goed gaat, maar ook wat beter of anders moet. In persoonlijke gesprekken hebben de beleidsmedewerkers aangegeven welke mogelijkheden, ideeën en wensen er op ambtelijk en bestuurlijk niveau bestaan.

Ook zijn vertegenwoordigers van het *Hoeksche Waards Landschap*, het *museum Hoeksche Waard*, de *Stichting Landelijk Erfgoed Hoeksche Waard*, de *Stichting Archeologie Hoeksche Waard*, de *Stichting Molens Binnenmaas* en de *Erfgoedcommissie Binnenmaas-Cromstrijen-Korendijk* schriftelijk benaderd met de vraag welke accenten/prioriteiten zij in het toekomstige Erfgoedbeleid van de Hoeksche Waard van belang vinden. Vervolgens zijn met vertegenwoordigers van deze organisaties oriënterende gesprekken gevoerd om hun ideeën over een gezamenlijk erfgoedbeleid Hoeksche Waard verder mondeling toe te lichten. Tot slot is het concept van deze nota kritisch gelezen door de hierboven genoemde organisaties, aangevuld met de *Commissie voor Welstand en Monumenten* van de gemeente Oud-Beijerland en de *Monumentencommissie* van de gemeente Strijen.

DEEL I: ANALYSE EN INVENTARISATIE

Het 'Hoge Huys' aan de Schuringsdijk 2 in Numansdorp (rijks monument)

1. WAT VERSTAAN WE ONDER ERFGOED?

Erfgoed is een breed begrip en wordt onderverdeeld in *materieel erfgoed (roerend en onroerend)* en *immaterieel erfgoed*. Het erfgoed is geen statische verzameling van historische overblijfselen. De 'collectie' wordt constant aangevuld en dat geldt ook voor *ruimtelijk erfgoed* (cultuurlandschap, archeologie en monumenten) een component van materieel erfgoed. Monumentale gebouwen kunnen beschermd worden, een andere functie krijgen, of zelfs worden afgebroken en door nieuwbouw vervangen. Landbouwgronden worden bebouwd of getransformeerd tot natuurgebieden, wegen worden aangelegd. Hiermee worden steeds nieuwe episoden aan de geschiedenis van de omgeving toegevoegd. Boerderijen, kerken, dijken en landschappelijke verkaveling; het zijn ruimtelijke afspiegelingen van de geschiedenis van de Hoeksche Waard. Deze worden vastgelegd op foto's en in geschriften en via publicaties en tentoonstellingen in musea verder inzichtelijk en toegankelijk gemaakt. Het zijn de inwoners maar ook de toeristen en recreanten die deze geschiedenis moeten kunnen begrijpen, waarderen en doorvertellen. Door een integraal erfgoedbeleid kunnen het materiële en immateriële erfgoed elkaar aanvullen en kan de identiteit van het gebied worden versterkt. Ook kunnen zij als inspiratiebron fungeren voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en zijn ze een leerbron voor toekomstige generaties.

Erfgoed mag zich verheugen in een toenemende publieke en bestuurlijke belangstelling. Rijk, provincies en gemeenten hebben hun eigen activiteiten en verantwoordelijkheden op het terrein van het beschermen en ontwikkelen van het erfgoed. Het *behouden, beleven* en *benutten* van erfgoed wordt steeds meer gezien als een wenselijke ontwikkeling in relatie met het behoud van de diversiteit en de identiteit van plaatsen, streken en regio's. Bewoners hechten grote waarde aan eigenheid en daarmee herkenbaarheid. Het in stand houden van het erfgoed en het uitdragen (het *verhaal* (door)vertellen) geeft het streekeigen erfgoed een economische waarde die zich als toeristisch-recreatief product terugbetaalt en een positieve invloed heeft op het vestigingsklimaat.

Een belangrijke actuele opgave is een goede communicatie tussen het lokale erfgoedveld, burgers en ondernemers/ontwikkelaars, omdat hiermee het draagvlak aanzienlijk kan worden vergroot en versterkt. Daarmee wordt een succesvol beleid aanmerkelijk kansrijker.

Grote- of St. Lambertuskerk en links het voormalige Raadhuis van Strijen (beiden Rijksmonument)

2. VERANDERINGEN EN ONTWIKKELINGEN IN HET ERFGOEDSPEELVELD

Met de Modernisering Monumentenzorg is 15 jaar geleden een proces ingezet, om de toen op het conserveren van gebouwen gerichte monumentenzorg te veranderen in een ruimtelijk en integraal georiënteerd beleidsveld.

Met de invoering van de 'nieuwe' Wet Ruimtelijke Ordening (2008) is een aanzienlijk deel van de bevoegdheden in de ruimtelijke ordening gedecentraliseerd. Het Rijk richt zich op de hoofdlijnen van beleid en de grote ingrepen in Nederland. Al het overige moet door gemeenten en provincies worden afgehandeld.

De toekomst van het Erfgoed op de Hoeksche Waard ligt dan ook voor het grootste deel in handen van de Hoeksche Waard zelf. Daarbij ligt de verantwoordelijkheid niet alleen bij het bestuur, maar ook bij de inwoners. De Erfgoedwet¹ van 1 juli 2016 voorziet in een bredere benadering van het Erfgoed, waar ook het roerende erfgoed onderdeel van uitmaakt. Verder zijn in de wet nieuwe bepalingen opgenomen betreffende de instandhouding van het erfgoed en de vaststelling van een gemeentelijke *erfgoedverordening* alsmede het bijhouden van een *erfgoedregister*. Daarnaast moet het college van burgemeester en wethouders het voornemen om cultuurobjecten en verzamelingen te vervreemden bekend maken. Het college moet de kans bieden om zienswijzen in te dienen en bij het vermoeden van landelijke betekenis een adviescommissie van deskundigen inschakelen.

Landelijke ontwikkelingen en veranderingen in Erfgoedbeleid

Na de afwikkeling van het Monumenten Selectie Project (MSP)² dat in de tweede helft van de jaren negentig is uitgevoerd, werd duidelijk dat het bestaande beleid, toen nog op Rijksniveau opererend vanuit de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (RdmZ) en de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), niet meer toereikend was om op de sneller wordende dynamiek van de ruimtelijke ontwikkelingen te anticiperen. Daarnaast maakte de monumentenzorg toen in beleidstechnische zin geen deel uit van de ruimtelijke ordening, terwijl zij daar in de beleidsuitvoering wel onderdeel van was. Immers de monumenten staan in de (openbare) ruimte.

¹ De Erfgoedwet, samen met de Omgevingswet en de Archiefwet 1995, bieden regels om erfgoed te beschermen. De Archiefwet 1995 regelt de goede, geordende en toegankelijke staat van archiefbescheiden van de overheid. Ook regelt de Archiefwet 1995 dat de blijvend te bewaren archieven van de overheden zorgvuldig worden bewaard en beschikbaar zijn, zodat iedereen de mogelijkheid heeft om inzicht te verwerven in hoe de overheid in het verleden gewerkt heeft. Vanwege de gerichtheid op informatie en openbaarheid is deze wet niet exclusief een erfgoedwet. Deze nota zal dan ook niet ingaan op de werkwijze t.a.v. de Archiefwet.

² Het Monumenten Selectie Project (MSP) selecteerde objecten, complexen of gebieden uit de periode 1850-1940 die een zodanige waarde hebben dat een bescherming als rijksmonument gerechtvaardigd was. De selectie is verricht op grond van uniforme en centrale richtlijnen. Uiteindelijk zijn ruim 10.000 objecten daadwerkelijk als rijksmonumenten aangemerkt. In 2000 is het MSP afgerond.

In gevallen dat er advisering vanuit monumentenzorg nodig was, gebeurde dat altijd aan het eind van de planvorming. Daardoor werd het advies vanuit monumentenzorg doorgaans als een belemmering ervaren die de ontwikkeling alleen maar frustreerde. Bovendien richtte het advies zich bijna alleen op het gebouw/het monument zelf, met als hoofddoel het behouden of (terug) restaureren van een historische toestand.

Het moderniseringsproces Monumentenzorg heeft zich tussen 2000 en 2010 voltrokken en heeft de volgende belangrijke uitgangspunten opgeleverd:

- cultuurhistorische belangen meewegen in de ruimtelijke ordening (verankering in bestemmingsplannen);
- krachtiger en eenvoudiger regelgeving;
- bevorderen van herbestemmingen.

Het uiteindelijke doel van het meewegen van cultuurhistorische waarden is niet om nieuwe ontwikkelingen te stoppen of frustreren, maar om deels 'in te kleuren'. Hiermee worden de lokale identiteit en diversiteit recht gedaan. Deze 'inkleuring' wordt door steeds meer stedenbouwkundigen en (landschaps)architecten erkend en toegepast in hun ontwerpen.

Met de Omgevingswet (2021) blijft het mogelijk om de cultuurhistorische waarden mee te nemen vanaf het begin in de planvorming. Belangrijk hierbij is dat dit gebeurt op een *integrale manier* met andere beleidsvelden. Gemeenten geven in de Omgevingsvisie aan welke cultuurhistorische waarden zij van belang achten, die vervolgens in één gemeentelijk omgevingsplan (vervanger van de verschillende bestemmingsplannen) verder in beeld (in kaart en in woord) komen.

Minder regels, kortere en eenvoudige procedures en een duurzame instandhouding van het gebouwde, archeologische en landschappelijke erfgoed. De overgang naar een geïntegreerd ruimtelijk erfgoedbeleid is de afgelopen 10 jaar mede vormgegeven door veranderde wetgeving.

Een overzicht:

jaartal	wet	verandering
2007	Wet op archeologische monumentenzorg (Wamz)	archeologie verankerd in ruimtelijk beleid.
2008	Wet Ruimtelijke Ordening (Wro)	voorziet in de verplichting voor overheden tot het opstellen van een structuurvisie voor hun gebied. Hierin kan onder andere worden opgenomen welke cultuurhistorische waarden binnen een gebied aanwezig zijn. De visie kan door middel van het bestaande vergunningenstelsel en regelgeving op het gebied van ruimtelijke ordening in praktijk worden gebracht: Het bestemmingsplan met

		cultuurhistorie mag niet ouder dan 10 jaar zijn.
2010	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)	verschillende wetten op het terrein van bouwen, ruimte, monumenten of milieu geïntegreerd en vereenvoudigd tot één omgevingsvergunning.
2012	Besluit Ruimtelijke Ordening (BRO)	is de nadere uitwerking van de Wro. In het Bro is onder meer vastgelegd dat gemeenten rekening moeten houden met cultuurhistorie bij het opstellen van bestemmingsplannen. Dat betekent dat gemeenten onderzoek moeten doen naar de cultuurhistorische waarden van een bestemmingsplangebied. Het gaat om een integrale beschouwing van cultuurhistorie: een combinatie van gebouwd erfgoed, archeologie en cultuurlandschap.
2012	Besluit Omgevingsrecht (Bor)	voor een aantal werkzaamheden hoeft geen vergunning meer te worden aangevraagd, geldt ook voor beschermde monumenten.
2016	Erfgoedwet	De wetten voor de archeologie-, monumenten- en museumsector ³ zijn samengevoegd, geharmoniseerd én verbeterd. Vergunningverlening voor monumenten loopt via de Omgevingswet (zie schema volgende pagina).

³ Voor de museumsector/collecties bestond er voor de invoering van de Erfgoedwet nog geen wettelijke regeling.

Van Monumentenwet 1988 naar Erfgoedwet en Omgevingswet Over duiding en omgang

3. ANALYSE BESTAAND ERFGOEDBELEID IN DE HOEKSCHEN WAARD

In deze nota wordt voortgebouwd op bestaand beleid van de voormalige Hoeksche Waardse gemeenten om te komen tot één integraal en modern (ruimtelijk) erfgoedbeleid. In een aantal opzichten is het beleid al naar elkaar toegegroeid. Dit gaat vooral op voor het onderdeel archeologie, maar geldt ook voor de brede waardering van het landschap van de Hoeksche Waard en het ruimtelijk beleid dat al door de afzonderlijke voormalige gemeenten is ontwikkeld. Deze waardering voor het landschap is onder andere gebaseerd op de talrijke rapporten, visies en inventarisaties die de afgelopen 15 jaar het licht hebben gezien. Het etiket 'Nationaal Landschap' dat de Hoeksche Waard heeft gekregen, geeft aan dat de uniciteit van dit landschap niet ter discussie staat.

Er bestaan echter ook opmerkelijke verschillen in de ontwikkeling en uitvoering van het erfgoedbeleid, die zijn ontstaan door afwijkende inzichten van de gemeenten. Zo zijn in de voormalige gemeenten Korendijk en Cromstrijen geen gemeentelijke monumenten aangewezen.

Het komt het Erfgoedbeleid van de Hoeksche Waard ten goede als meer allianties worden aangegaan met andere beleidssectoren. Bijvoorbeeld Erfgoed als 'aanjager' voor *duurzaamheid* (via herbestemmen en/of isoleren van monumentale gebouwen (i.h.k.v. *energietransitie*)), of voor *recreatie en toerisme* door nieuwe (en bestaande) fiets- en wandelmogelijkheden met cultuurhistorische wetenswaardigheden aan te vullen, te verdiepen en te actualiseren. Maar erfgoed vergroot ook de kennis van de lokale geschiedenis bij een breed en vooral ook jonger publiek, bijvoorbeeld via tentoonstellingen in het Museum Hoeksche Waard, via educatieve projecten voor de jeugd (bijvoorbeeld Cultuureducatie met Kwaliteit) en publicaties en lezingen. Daarbij moeten ook Facebook, Twitter of Instagram (sociale media) worden ingezet.

Het erfgoedbeleid van de Hoeksche Waard is gebaat bij een breed draagvlak onder de bevolking/inwoners. Om die reden zijn een brede, op elkaar afgestemde samenwerking en het inzetten van een structurele communicatievorm (voorlichting) met het erfgoedveld en de individuele burger heel belangrijk. Het lokale erfgoedveld is zonder twijfel een belangrijke speler in het geheel. Verschillende organisaties hebben de afgelopen jaren veel werk verricht om het ruimtelijke erfgoed op de (bestuurlijke) agenda te houden.

Voor de gehele Hoeksche Waard is in 2013-2014 een Beleidsnota Archeologie Hoeksche Waard opgesteld. Hiermee hebben de gemeenten een gezamenlijk gedragen beleid ontwikkeld en is de omgang met het archeologisch bodemarchief grensoverschrijdend geregeld. Voor de andere aspecten van het bovengrondse erfgoed (monumentenzorg, cultuurlandschap, museale objecten en immaterieel erfgoed) moet deze uniforme aanpak nog (verder) worden vormgegeven.

Via een uitgebreide vragenlijst en persoonlijke gesprekken heeft Erfgoedhuis Zuid-Holland inzicht gekregen in het Erfgoedbeleid zoals dat door de vijf gemeenten thans werd gevoerd. Deze vragenlijst is in een overzichtsschema gecomprimeerd naar de noodzakelijke beleidsinvulling, beleidstaken en actuele erfgoedthema's die voor een modern erfgoedbeleid nodig zijn (zie volgende pagina).

In dit overzichtsschema geven de groen gekleurde rijen aan op welke onderdelen de vijf gemeenten vrijwel hetzelfde beleid voeren. Hiervoor hoeven geen majeure aanpassingen te worden gedaan.

De blauw gekleurde rijen geven aan welke werkwijze en instrumenten van het vigerende Erfgoedbeleid moeten worden geactualiseerd, geharmoniseerd of toegevoegd. De werkwijze en instrumenten zijn gegroepeerd onder 'gebouwd erfgoed', 'cultuurlandschappelijk erfgoed (historische geografie)', 'archeologisch erfgoed', 'roerend erfgoed', 'immaterieel erfgoed' en 'burgerparticipatie'. Ten aanzien van Toezicht en Handhaving, is een aparte rij aan het schema toegevoegd. In de praktijk richt toezicht en handhaving zich op het ruimtelijk, onroerend erfgoed, met in de huidige praktijk een gebiedsgerichte focus op het archeologische erfgoed.

De dik gedrukte oranje rijen zijn onderdelen die geen van de vijf gemeenten nog heeft ontwikkeld, maar die wel nodig zijn voor een modern, integraal en goed functionerend erfgoedbeleid.

Als laatste is in het overzicht het kopje 'integraal ruimtelijk erfgoedbeleid' opgenomen, dat laat zien of in het bestaande gemeentelijke erfgoedbeleid al wordt samengewerkt met de beleidssectoren ruimtelijke ordening, recreatie, toerisme, educatie en voorlichting. Hiermee wordt duidelijk in hoeverre er een integrale werkwijze bestaat om het Erfgoed via andere beleidsvelden krachtiger in beeld te brengen bij bestuurder, ambtenaar en burger.

Voormalige gemeente:	Binnenmaas	Cromstrijen	Korendijk	Oud-Beijerland	Strijen	Conclusie
Cultuurlandschappelijk Erfgoed en Historische Geografie						
Beleid beschermde gezichten	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ontwikkelen
Cultuurhistorie in BP (Algemene toelichting, plankaart, planregels & -voorschriften, dubbelbestemming)	Ja, maar betere afstemming nodig	Ja, maar betere afstemming nodig	In ontwikkeling	Ja, maar betere afstemming nodig	Ja, maar betere afstemming nodig	Harmoniseren
Waardenkaart (digitaal & dynamisch)	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Ontwikkelen
Cultuurhistorie & ruimtelijke ontwikkeling	Structuurvisies gebiedsvisies herziening bestemmingsplan	Altijd onderzoek	Alleen sturing	Structuurvisie + aandacht in bestemmingsplan	Structuurvisies gebiedsvisies herziening bestemmingsplan	Harmoniseren
Archeologisch Erfgoed						
Archeologiebeleid	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Gereed
Archeologische verwachtingenkaart vastgesteld	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Harmoniseren
Eigen onderzoeks-agenda	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ontwikkelen
Gebouwd Erfgoed						
Rijksmonumenten (RM)	54	13	37	28	12	Gereed
Gemeentelijke monumenten (GM)	68	0	0	92	64	Harmoniseren
Leegstand monumenten	RM: 1; GM: 2	RM: 1	0	RM: 1	0	Actualiseren
Beleid Monumentenzorg/gebouwd Erfgoed	Ja	via erfgoedbeleid en welstand	Ja, maar nog niet geïntegreerd	Ja	Ja	Harmoniseren
Beleid	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ontwikkelen

Herbestemmen						
Erfgoedcommissie	Gezamenlijke Commissie Cultureel Erfgoed (CCE)			Cie. Welstand en Monumenten	Monumentencie.	Harmoniseren
Wederopbouw 1945-1970	Nee	Nee	Nee	Geïventariseerd 2013	Nee	Ontwikkelen
Bouwhistorisch onderzoek standaard?	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ontwikkelen
Roerend Erfgoed (Collecties en Musea)						
Eigen beleid	Nee Wel aandeel in subsidie museum HW	Nee Wel aandeel in subsidie museum HW	Nee Wel aandeel in subsidie museum HW	Nee Wel aandeel in subsidie museum HW	Nee Wel aandeel in subsidie museum HW	Ontwikkelen
Immaterieel Erfgoed						
Eigen beleid	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ontwikkelen
Samenwerking erfgoedpartners, maatschappelijk middenveld en inwoners						
Draagvlak voor gemeentelijk beleid	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee	Actualiseren
Structureel contact met veld?	Ja	Via CCE	Soms	Ja, via hist. Ver.	Ja informeel via bestuurlijke overleggen	Actualiseren
Afstemming andere beleidsvelden recreatie en educatie						
Toerisme en recreatie (kennis delen 1)	Cultuur, recreatie en toerisme bij 1 medewerker	Waar nodig is	Ja, maar bezuinigingen aangekondigd	Geen opgave	Geen opgave	Ontwikkelen in nieuwe organisatie
Educatie & voorlichting (kennis delen 2)	Ja, via project CmK	Nee	Nee	Nee	Nee	Harmoniseren

DEEL II: VISIE EN BELEIDSDOELSTELLINGEN

1. HOEKSCHER WAARD ERFGOED: WAARD OM TE BESCHERMEN

Het is al meerdere malen via diverse wijzen uitgesproken; de Hoeksche Waard is een bijzonder gebied. Het Nationale Landschap wordt gevormd door landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten. Al in 2008 werden deze kernkwaliteiten beschreven in de Structuurvisie Hoeksche Waard. De drie kernkwaliteiten die reeds benoemd zijn, zijn het polderpatroon, het reliëf van kreken en dijken en de openheid van het gebied. Door de vruchtbare zeeleigonden wordt het landschap door de landbouw gedragen. Verder zijn de rivieren belangrijke landschappelijke elementen. Het vergt aandacht om de kernkwaliteiten te behouden of waar mogelijk te versterken. Het is een kans nieuwe ontwikkelingen toe te staan door deze te verbinden aan bestaande ruimtelijke structuren en deze te behouden, te versterken en te verbinden. Een goede overgang tussen de bebouwing en het landschap is belangrijk. Het landschap zorgt voor de beleving van rust en ruimte en heeft daarmee een eigen identiteit ontwikkeld. Gezien de ligging van de Hoeksche Waard ten opzichte van de verstedelijkte gebieden ten noorden en ten oosten zijn deze rust en ruimte bijzondere onderscheidende ruimtelijke kwaliteiten. De afwisseling van de kreken, dijken en het agrarische aspect zorgt voor een boeiend landschap.

De hoge belevingswaarde van erfgoedkwaliteiten hebben een positieve gevolgt voor aanverwante beleidsterreinen zoals recreatie, toerisme en economie. De ruimtelijke kwaliteit, de herkenbaarheid en identiteit van de afzonderlijke dorpen wordt versterkt door het benadrukken van de kwaliteiten van het aanwezige historische waarden. Op deze wijze draagt erfgoed bij aan de aantrekkingskracht van de gemeente voor zowel inwoners als bezoekers.

Een voorbeeld zijn de historische dorpskernen met winkels. Winkelgebieden met een diversiteit aan bijzondere winkels met een eigen karakter hebben een grotere aantrekkingskracht op het winkelend publiek. Een rustig en bescheiden reclamebeeld, historische puin of binnen het historische kader passende puin, die door de ouderdom of architectonische rijkdom sfeer en karakter uitstralen, nodigen uit om te ontdekken. Een combinatie van een karakteristieke winkelstraat en een goed winkelaanbod (beleidsgebied economie) maakt de dorpen zowel voor de inwoners als recreanten een interessante plek om te verblijven.

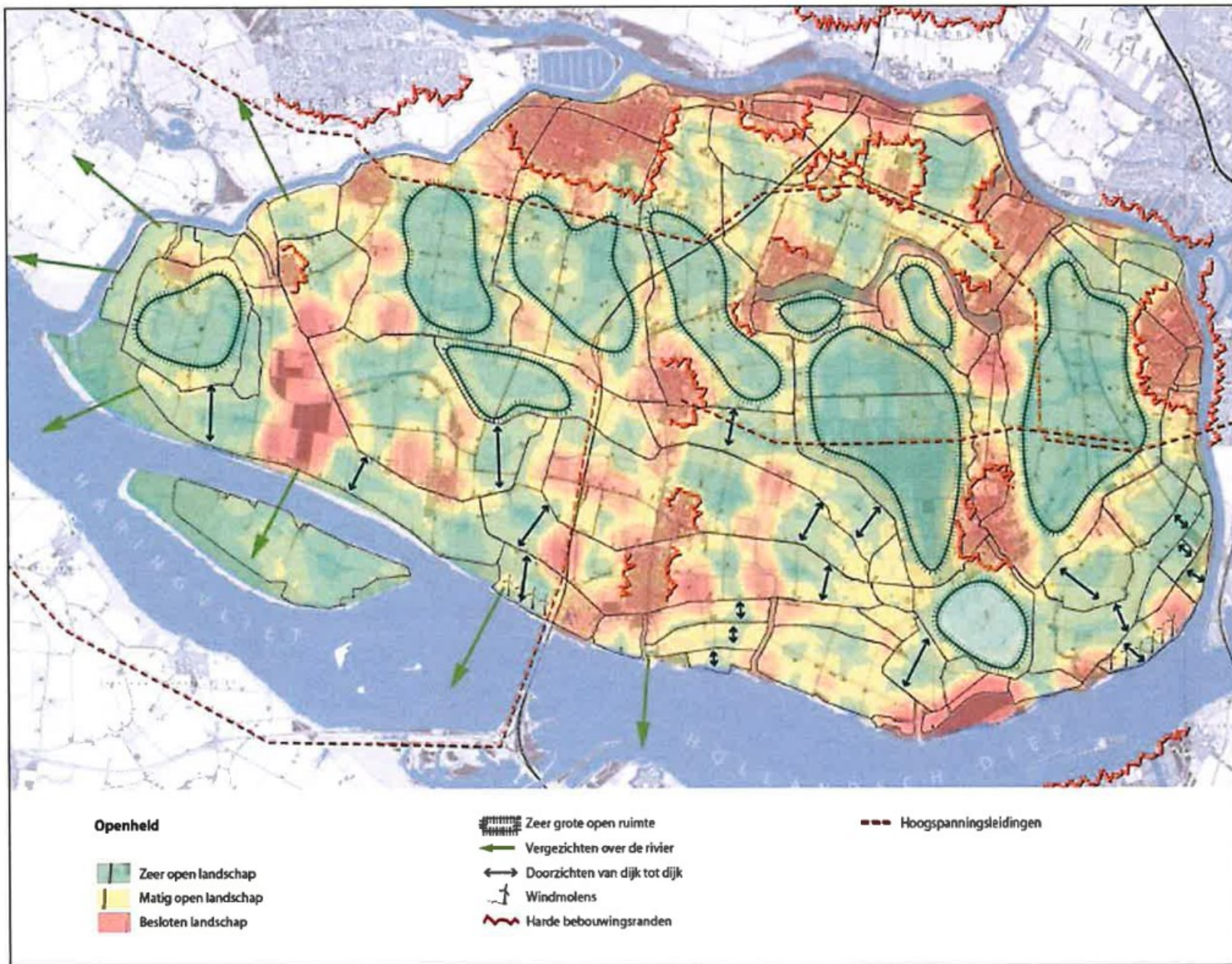
Het 'vermarkten' van de historie van de Hoeksche Waard met haar landschap, historische dorpen en iconen zoals molens en bijzondere boerderijen door het aantrekken van toeristen en dagjesmensen zorgt voor een economisch gezond gebied, waarin mensen willen (blijven) investeren. Het helpt daarnaast om de waardering van de eigen inwoners voor het gebied te behouden. Het is daarom van belang dat er bij ontwikkelingen wordt nagedacht over hoe de nieuwe ontwikkelingen zich het beste voegen binnen de aanwezige ruimtelijke kenmerken van het gebied. Het is daarbij niet de bedoeling gebieden op slot te zetten.

Het cultuurhistorische landschap van de Hoeksche Waard

De bewonings- en inpolderingsgeschiedenis van de Hoeksche Waard heeft een schat aan archeologische en cultuurhistorische waarden opgeleverd. Al ver vóór de Sint-Elisabethsvloed van 1421, zeker al vanaf 2000 voor Christus, waren de hogere oeverwallen langs de rivieren en kreken bewoond. De Binnenbedijkte Maas is nu nog het enige zichtbare restant van het oorspronkelijke rivierensysteem, maar in de ondergrond zijn hiervan nog veel meer sporen terug te vinden. De oude oeverwallen hebben een hoge archeologische verwachtingswaarde. Zo is het bekend dat er in Strijen al vanaf 1250 continu bewoning was. Alle historische dorpskernen in de Hoeksche Waard zijn archeologisch waardevol.

De huidige Hoeksche Waard is een mozaïek van polders die vanaf de Middeleeuwen zijn bedijkt. Daarvoor was het oostelijk deel van de Hoeksche Waard al bedijkt (onderdeel van de Grootte Waard), maar dit deel is door de Sint-Elisabethsvloed van 1421 verloren gegaan. De Keizersdijk tussen Strijen en Maasdam was de westelijke grens van de Grootte Waard. Dit is dus een restant van de oude dijk. Belangrijk is dat de bijzondere ontstaansgeschiedenis afleesbaar blijft in het landschap. Het versterken van de landschappelijke verschillen tussen de poldertypen kan daaraan bijdragen. In de loop van de tijd zijn de polders door ruilverkaveling en egalisaties immers meer op elkaar gaan lijken. Uit cultuurhistorisch oogpunt meest waardevol zijn de oudste opwaspolders, met hun typische ronde vorm. Het Oude Land heeft een bijzondere kleinschalige veenverkaveling. De zuidelijke aanwaspolders worden gekenmerkt door hun schilvormige structuur met doorzichten van dijk tot dijk.

Bijzonder is dat het patroon van de latere dijken nog vrijwel geheel intact is. De veelal beplante binnendijken zijn beeld dragers van het landschap. De vorm van de polder en het profiel van de dijken zeggen iets over de periode van inpoldering. De vroegste polders dateren uit de 15e eeuw. Vanaf de 17e eeuw tot in de 20e eeuw zijn in de randzone van de Hoeksche Waard kleinere aanwaspolders ingedijkt, soms als herbedijking na een overstroming. Omdat naar de randen toe de waterdynamiek toeneemt, was het moeilijker om nog land te winnen en worden de polders steeds kleiner. Buiten de onbeplante hoofdwaterkering liggen nog enkele buitendijkse landen, die nooit zijn ingepolderd of zelfs actief zijn ontpolderd, zoals het eiland Tiengemeten. Het dijken- en krekpatroon is in zijn geheel waardevol. Daarbinnen zijn er verschillende typen dijken en kreken te onderscheiden en zijn er gave en minder gave delen, maar juist de samenhang is kenmerkend voor de Hoeksche Waard. Datzelfde geldt voor de verschillende dorpsstypen, die gekoppeld zijn aan het dijken- en krekpatroon.

Kaart met de landschappelijke karakteristieken in de Hoeksche Waard

Het polderland van de Hoeksche Waard lijkt vlak, maar kent subtiele hoogteverschillen die verbonden zijn met de oudste geschiedenis van vóór de inpoldering. De krekensstructuur is goed terug te zien op hoogtekaarten. De hogere dijken voegen een extra dimensie toe: vanaf de dijkwegen heeft de toeschouwer een heel andere beleving dan in de polder.

Behoud en versterking van de kwaliteit van de open ruimten is een uitgangspunt voor het Nationaal Landschap. Dit betekent enerzijds het behoud van grote ruimtematen en lange zichtlijnen en anderzijds de vormgeving van fraaie groene randen om de open ruimten.

De cultuurhistorie van de dorpen

In cultuurhistorisch opzicht is het gave dijkpatroon met de verschillende dorpstypen bijzonder waardevol. Dit vertelt veel over de geschiedenis van het landschap. Daarbinnen liggen monumentale boerderijen en andere waardevolle bebouwingsstructuren en bijzondere landschapselementen, zoals de windmolens met de bijbehorende molenbeschermingszones en de oude haven kanalen. Ook de waterstructuren en de historische waterwerken zijn cultuurhistorisch waardevol, omdat zij getuigen van de eeuwenlange strijd tegen het water. De dorpen in de Hoeksche Waard zijn nauw verbonden met de inpolderingsgeschiedenis. Veel nederzettingen zijn gekoppeld aan de dijken of aan het water. Dit heeft tot verschillende typen dorpen geleid, met een eigen stedenbouwkundige structuur. Belangrijkste hoofdgroepen zijn de voorstraatdorpen en de dijkdorpen, daarnaast zijn er nog rivierrug- en kreekrugdorpen. Er zijn ook combinatietypen zoals voorstraatdorpen.

In de loop van de inpoldering zijn sommige dorpen van het buitenwater afgesneden. Havenkanalen werden gegraven om toch een vaarverbinding te houden. Voorbeelden zijn de havenkanalen van Strijen, Numansdorp, Goudswaard en Piershil. Andere dorpen, zoals Nieuw-Beijerland, Oud-Beijerland, Puttershoek, Strijensas en Nieuwendijk hebben nog steeds een eigen haventje aan het buitenwater. In 's-Gravendeel is de oude haven gedempt.

De Hoeksche Waard buiten haar gemeentegrens op de kaart brengen

Wij streven ernaar om de Hoeksche Waard en haar verhaal ook verder dan onze gemeentegrenzen te brengen. Door samenwerking te verstevigen met buurgemeenten (en provincies), Erfgoedhuis Zuid-Holland, Provincie Zuid-Holland en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) beogen wij om de bijzondere betekenis die de Hoeksche Waard heeft voor provincie en land te versterken.

De samenwerking met Erfgoedhuis Zuid-Holland en de RCE krijgen vorm door een regelmatig contactmoment om zo goed op de hoogte te blijven van ontwikkelingen en het inspringen op kansen die ontstaan.

Provincie Zuid-Holland heeft een beleidsvisie die loopt van 2017- 2020. Wij zien kansen om de Hoeksche Waard in de aanloop naar nieuw beleid onder de aandacht te brengen. Provincie Zuid-Holland heeft in haar huidige beleid 7 'erfgoedlijnen' bestempeld. Een erfgoedlijn is als volgt gedefinieerd: "Een geografische structuur (kust, trekvaart, oude duinenrij, eiland, etc.), die meerdere monumentale stippen met één gemeenschappelijk historisch verhaal verbindt tot één streep of lijn op de kaart. De erfgoedlijnen zijn ensembles van erfgoed, landschap en water, die kwaliteit verschaffen aan de ruimte en beschikken over groot recreatief en toeristisch potentieel". Let wel: de bij de erfgoedlijnen behorende netwerken van monumenten en daarbij behorende belanghebbende partijen zijn hiermee dus op twee manieren afgegrensd: via de geografie én het verhaal van de erfgoedlijn.

De erfgoedlijnen maken belangrijke hoofdstukken uit de geschiedenis van Zuid-Holland weer beleefbaar. De huidige erfgoedlijnen zijn:

1. De Limes (leven in Romeinse tijd),
2. De Waterdriehoek (St. Elisabethsvloed, watermanagement, baggerindustrie),
3. Goeree Overflakkee (leven met het water als vriend en vijand)
4. De Landgoederenzone (de landelijke tegenhanger van de Hollandse grachtengordels uit de Gouden Eeuw en Pruijktijd)
5. De Oude Hollandse Waterlinie (het Rampjaar 1672)
6. De Historische Trekvaarten (massavervoer over water vóór de komst van de trein)
7. De Atlantikwall (vijf jaar bezetting tijdens de Tweede Wereldoorlog)

In het huidige Hoofdlijnenakkoord worden géén nieuwe erfgoedlijnen benoemd, die voor provinciale subsidie in aanmerking komen. Na de verkiezingen van Provinciale Staten is er ruimte om hierover in gesprek te gaan met de provincie. Wij zullen, optrekkend met de Commissie Cultureel Erfgoed, een trefzekere analyse van de Hoeksche Waard en haar onderdelen te maken en een scherpe kwalitatieve duiding aan de huidige situatie te geven. Zo voldoen we aan het 'Kwaliteitsadvies Erfgoedlijnen' van de Provinciale Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK).

Bijzonder om nog te benoemen is de aansluiting van Fort Buitensluis in Numansdorp op de Zuiderwaterlinie. Wij trekken samen op met de buurgemeenten die hierop ook aansluiting hebben en onderzoeken mogelijkheden om de Zuiderwaterlinie te versterken, inclusief de positie van Fort Buitensluis.

Woonhuis West-Voorstraat 1 Oud-Beijerland, gebouwd in de 18de eeuw thans kantoor (gemeentelijk monument)

2. BELEIDSDOELEN

Het wettelijke kader van de Erfgoedwet en Omgevingswet geven de houvast voor het lokaal in te richten beleid voor de Hoeksche Waard.

De basis voor het ruimtelijk Erfgoedbeleid vormt de door de gemeenteraad vastgestelde gemeentelijke Omgevingsvisie. Het is niet de bedoeling om alle details van het aanwezige ruimtelijke erfgoed in de visie op te nemen. Die zijn al door meerdere rapporten en onderzoeken in beeld gebracht⁴. Het benoemen van de kernkwaliteiten van het landschap, stedenbouw en andere (gebouwde) erfgoed, in de Omgevingsvisie is voldoende om de waarden geborgd te krijgen en om ontwikkelaars te attenderen, te informeren en te inspireren. Uiteraard wordt in de visie wel aangesloten op het Rijks en provinciaal beleid zoals Rijks beschermde stads- en dorpsgezichten en door de provincie ingestelde regeling betreffende archeologie, biotopen, e.d.

De verdieping van de kernkwaliteiten vindt plaats in het Omgevingsplan (opvolger van het bestemmingsplan) waarin ook ruimte is om de diversiteit en eigenheid van de verschillende locaties verder aan te geven. De dynamische en digitale cultuurhistorische waardenkaart, waarop de cultuurhistorische waarden op een integrale wijze zijn aangegeven, is hierbij een belangrijk instrument in de uitvoering.

Hieronder wordt per onderdeel aangegeven op welke wijze invulling gegeven wordt aan de invulling van het Hoeksche Waardse erfgoedbeleid. Hierbij starten we bij het landschap Hoeksche Waard en zoomen we steeds verder in naar een kleinere schaal (monumenten).

Het beschermen van het Hoeksche erfgoed is van groot belang. Het zichtbaar en beleefbaar maken of houden van onze geschiedenis is aandacht voor de eigen identiteit noodzakelijk. Om deze identiteit en het verhaal van de Hoeksche Waard te kunnen vertellen zijn beleidsdoelen opgesteld.

⁴ Een selectie van deze rapporten en onderzoeken vindt u in bijlage

Doel 1: Erfgoed in ruimtelijk beleid verankeren

Om een goede invulling te geven aan de komende Omgevingswet is het belangrijk om het karakteristieke cultuurlandschappelijk erfgoed in kaart te brengen en te waarderen. Het uiteindelijke product 'Cultuurhistorische Waardenkaart Hoeksche Waard' zal alle waarden van het cultuurlandschap (geografie, archeologie en gebouwd erfgoed) bij elkaar brengen in één overzicht. Deze digitale waardenkaart zal worden toegepast in omgevingsplannen maar ook toegankelijk zijn via b.v. de gemeentelijke website.

Het succes van de opname van cultuurhistorische waarden bij ruimtelijke plannen wordt aanzienlijk vergroot als er een dynamische cultuurhistorische waardenkaart voorhanden is. Vooral bij kleinschalige ontwikkelingen dreigt de inbreng van de cultuurhistorische waarden onder te sneeuwen. Op grond van dergelijke ervaringen kan vastgesteld worden dat in de uitvoer op ambtelijk niveau naast het ontbreken van voldoende capaciteit ook een *dynamische digitale cultuurhistorische waardenkaart* (gekoppeld aan GIS) wordt gemist. Met de komst van de Omgevingswet wordt een dergelijke kaart alleen maar urgenter en het is nodig dat deze voor de hele Hoeksche Waard op korte termijn wordt ontwikkeld. Deze kaart is noodzakelijk om een goede implementatie van de cultuurhistorische waarden in de arena van de ruimtelijke ordening mogelijk te maken. Die realisatie van de kaart is de crux van een succesvol modern erfgoedbeleid.

In deze waardenkaart worden de volgende thema's opgenomen:

1. Beschermd gezichten
2. Cultuurlandschappelijk erfgoed
3. Historische Geografie
4. Archeologie
5. Gebouwd erfgoed

Deze waardenkaart zal een grote rol vervullen bij het inwerking treden van de Omgevingswet. Tot die tijd blijft het bestemmingsplan een van de meest geëigende ruimtelijke instrumenten om het erfgoed te beschermen.

Door het evalueren van de huidige gang van zaken als het om ruimtelijke plannen gaat, ontstaat het beeld dat er op het punt van integrale afweging winst te behalen valt. Ter toelichting; In de huidige werkwijze wordt bij de meeste bestemmingsplanherzieningen cultuurhistorie standaard meegenomen. Ook bij het opstellen van structuurvisies en gebiedsvisies gebeurt dit. Volgens opgave van de verschillende erfgoedambtenaren in de Hoeksche Waard is er bij een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling altijd aandacht voor de cultuurhistorische waarden. De sturing verschilde voorheen echter nog per gemeente en is in de meeste gevallen afhankelijk van de inzet van de monumentenambtenaar en onderkenning van het belang van de waarden door de RO-ambtenaar en bestuurder. In de uitvoering wordt dan zichtbaar dat er ongewenste aanpassingen zijn doorgevoerd. Sturing bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt één van de belangrijkste taken van een

erfgoed-/monumentenambtenaar om de cultuurhistorische waarden op een inspirerende wijze in de planvorming op te nemen.

De opname van cultuurhistorie in bestemmingsplannen werd op dit moment nog niet overal uniform toegepast bij de voormalige gemeenten in Hoeksche Waard⁵. Bij een gezamenlijk erfgoedbeleid is het van belang dat de waarden overal een gelijke manier worden behandeld en ook eenduidig in de planregels en voorschriften worden benoemd en begrensd.

Dit sluit ook aan bij de doelstelling zoals die in het Uitvoeringsprogramma van het voormalige SOHW 'Vitale Dorpen in een dynamisch landschap' omschreven is: *'Met de omgevingsvisie wordt de vaststelling van een integraal kader beoogd, waarin ambities voor de toekomst, ten aanzien van het beleid voor de fysieke leefomgeving van de gemeente is weergegeven. Om één integraal kader vast te stellen wordt het beleid op alle relevante aspecten van de ruimtelijke omgeving samengebracht en verbonden'*.

Ten aanzien van de thema's (zie hierboven) die opgenomen worden in de cultuurhistorische waardenkaart zijn ook andere beleidsdoelen ook te benoemen. Deze zijn opgenomen onder doel 2, 3 en 4.

Doel 2: Beschermd gezichten inventariseren en waarderen

In de Hoeksche Waard zijn geen van Rijksweg beschermde stads- en dorpsgezichten aanwezig. Op gemeentelijk niveau is tot op heden geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om gemeentelijke beschermde gezichten aan te wijzen. Het is op zijn minst opmerkelijk dat in een gebied dat als Nationaal Landschap is aangewezen, er geen gebieden zijn die een gemeentelijke bescherming verdienen. In de voormalige gemeente Korendijk is een inventarisatie uitgevoerd van gebieden en locaties die mogelijk een gemeentelijke bescherming kunnen krijgen. Hierover zijn nog geen besluiten genomen. Geadviseerd wordt om in navolging van de voormalige gemeente Korendijk voor de hele Hoeksche Waard een inventarisatie te laten maken van gebieden en locaties die voor een gemeentelijke bescherming in aanmerking kunnen komen.

⁵ Korendijk oriënteerde zich hoe zij in het bestemmingsplan deze waarden kon opnemen. Strijen benoemde de cultuurhistorische waarden alleen in de toelichting en in Oud-Beijerland werden in de ruimtelijke onderbouwing van de bestemmingsplannen aan de cultuurhistorisch elementen aandacht besteed.

Doel 3: Archeologie verder professionaliseren en verankeren

Het onderdeel archeologie heeft ten aanzien van het bovengrondse erfgoed een voorsprong gehad als het gaat om de verankering in ruimtelijke ordening⁶. In 2010 is een archeologische waarden- en verwachtingenkaart opgesteld voor de Hoeksche Waard. Voor de integratie van ondergronds erfgoed in de waardenkaart is het van belang dat ook de archeologische waarden en verwachtingen geactualiseerd worden aan de hand van de uitgevoerde onderzoeken sinds 2010.

Naast de verankering van archeologie in de cultuurhistorische waardenkaart zijn er nog andere aandachtspunten met betrekking tot archeologie:

1. **Structurele aandacht**
Archeologie is gebaat bij meer structurele aandacht dan het in de huidige uitvoering krijgt. Door het creëren van meer aandacht zal het draagvlak en de interesse toenemen. Door archeologie meer zichtbaar en tastbaar te maken streven wij dit na.
2. **Inhuur archeoloog**
De regionale werkgroep erfgoed is sinds 2017 met elkaar in gesprek over het aanstellen van één archeoloog voor de gehele Hoeksche Waard. Zij hebben inmiddels een voorstel in behandeling om Terra Archeologie aan te stellen als vaste adviseur (senior archeoloog) archeologie. Hierdoor blijft de kennis en kunde op archeologisch gebied gewaarborgd.
3. **Onderzoeksagenda Hoeksche Waard**
Een archeologische onderzoeksagenda (of -vragen) is één van de middelen om sturing te geven aan het archeologisch onderzoek in een gemeente. In de 'agenda' staan, opgedeeld naar tijdvak of thema, vragen die het archeologisch onderzoek bepalen. Dit zorgt voor een hogere kwaliteit en meer efficiëntie. De gemeente geeft in de onderzoeksagenda ook prioriteiten aan binnen het archeologische bodemarchief. Op basis van de 'agenda' kunnen zo verantwoorde keuzes gemaakt worden over wat wel en wat niet moet worden onderzocht.

Voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen is een dergelijke onderzoeksagenda van grote waarde en kan voor een snellere afhandeling van vergunningen zorgen. Onderzoekresultaten kunnen leiden tot aanpassingen van de archeologische waarden en verwachtingen in het bestemmingsplan (straks omgevingsplan). Ook kunnen aanpassingen worden verwacht naar aanleiding van veranderingen in de Nationale Onderzoeksagenda en Provinciale Onderzoeksagenda.

⁶ Naar aanleiding van het verdrag van Malta (1995) heeft de implementatie van archeologie in de ruimtelijke ordening gestalte gekregen via de Monumentenwet 1988 (nu vervangen door de Erfgoedwet 2016) en de Wamz (2007).

Wij adviseren om de gemeentelijke Onderzoeksagenda voor archeologie op te stellen en deze regelmatig te actualiseren en te delen met het publiek. Het archeologiebeleid van de gemeente en de lasten die daar soms uit voort kunnen vloeien, krijgen meer steun en waardering als deze door het grote publiek, met name de bewoners, worden gekend en geaccepteerd. Door de archeologische waarden beter te ontsluiten, de burgers er bij te betrekken (o.a. kennis delen), kan dat leiden tot een groter maatschappelijk draagvlak.

Doel 4: Gebouwd Erfgoed beschermen

Ook het al beschermde erfgoed wordt opgenomen in de waardenkaart, zowel rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten. Naast het opnemen van deze al beschermde panden zullen de Wederopbouwperiode, leegstand en herbestemmingsmogelijkheden en de aanwezige molens (- en biotopen) meer aandacht vragen. Hieronder lichten wij dit toe.

Rijksmonumenten

In totaal staan er in de Hoeksche Waard 144 rijksmonumenten. De rijksmonumenten zijn opgenomen in het rijksmonumentenregister (Erfgoedwet 2016, Artikel 3.3). De gemeente heeft en behoud haar loketfunctie met betrekking tot rijksmonumenten. Zij adviseren eigenaren bij restauraties en instandhoudingswerkzaamheden en geven vergunningen af (bevoegd gezag). De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) adviseert alleen bij sloop van het monument of een deel daarvan, bij een ingrijpende wijziging van het monument, of bij reconstructie van het rijksmonument, waarbij het monument wordt teruggebracht in een (veronderstelde) eerdere staat. Ook bij een functiewijziging en/of herbestemmen van het rijksmonument adviseert de RCE. Provincies kunnen een advies afgeven bij rijksmonumenten buiten de bebouwde kom.

Gemeentelijke monumenten

Er staan 224 gemeentelijke monumenten in de Hoeksche Waard⁷. De gemeentelijke monumenten staan op een gemeentelijke monumentenlijst, die sinds de invoering van de Erfgoedwet onderdeel is van een zogeheten *gemeentelijk erfgoedregister* (Erfgoedwet 2016, Artikel 3.16). Aangezien er op de grondgebieden van Korendijk en Cromstrijen geen gemeentelijke monumenten zijn aangewezen, zal alsnog een harmoniseringsprocedure gestart moeten worden om in deze twee gemeenten een selectie aan te wijzen. Naar verwachting kan dat rond de 50 nieuwe gemeentelijke monumenten opleveren⁸.

⁷ met uitzondering van het grondgebied de voormalige gemeenten Korendijk en Cromstrijen

⁸ Zie schema pagina 47. Het getal van 50 is een redelijke aanname op grond van aantallen aanwijzingen in andere gemeenten in de Hoeksche Waard.

Het opnemen van beeldondersteunende, karakteristieke gebouwen en objecten in het gemeentelijke omgevingsplan (nu bestemmingsplan) biedt voor deze categorie voldoende bescherming (afhankelijk van de voorwaarden in het omgevingsplan) en behoeven daarom geen gemeentelijke status. Het is aan te raden om deze categorie gebouwd erfgoed ook op de cultuurhistorische waardenkaart zichtbaar te maken.

Wederopbouwperiode

De 50-jarengrens is bij het aanwijzen van rijksmonumenten al enige tijd verlaten. Het in beeld brengen van de cultuurhistorische waarden van relatief jonge bouwwerken ligt in de rede, te beginnen met de Wederopbouwperiode (1940-1965). Van de voormalige vijf gemeenten in de Hoeksche Waard hadden de gemeenten Korendijk, Binnenmaas en Oud-Beijerland deze periode al onderzocht.

In de Hoeksche Waard bevinden zich wel enkele Wederopbouwmonumenten op een gemeentelijke monumentenlijst, namelijk: de *Luchtwachttore*n in Strijensas, *Noorse woningen* op het Osloplein in Puttershoek en het *Koni kantoorpand* in Oud-Beijerland. Een voorzichtige schatting van nieuwe cultuurhistorisch waardevolle gebouwen uit deze periode ligt rond de 30. Daarmee komt het totale aantal gemeentelijke monumenten in de Hoeksche Waard op $224 + 50 + 30 = 304$ (indicatief). Een alternatief voor deze Wederopbouwgebouwen is via een borging binnen het bestemmingsplan of Omgevingsplan. In het bestemmingsplan kunnen regels worden geformuleerd ter bescherming van bouwhistorische waarden, mits ruimtelijk relevant.

Zoals eerder al is aangegeven worden de nieuw aan te wijzen monumenten niet louter beoordeeld op hun uiterlijk (bouwtype, bouwstijl en gaafheid), maar speelt de ruimtelijke context een belangrijke en in sommige gevallen ook een doorslaggevende rol voor het al dan niet toekennen van een monumentstatus.

De cultuurhistorische waarde van een boerderij neemt toe als hij in een gaaf agrarisch landschap staat en een karakteristieke erfinrichting heeft met bijgebouwen en erfbeplanting. Vanuit deze gedachte is het wenselijk om straks in gezamenlijkheid ook in de welstandsnota cultuurhistorie een meer prominente rol te laten spelen en zo voor te sorteren op de integrale benadering van de omgeving, die in de nieuwe wetgeving vereist wordt.

Het advies om de nieuwe gemeentelijke monumenten in tranches van 10 aan te wijzen is bedoeld om iedere aanwijzing voldoende ambtelijke aandacht te kunnen geven, waaronder een goede communicatie met eigenaren. Iedere eigenaar van een (toekomstig) monument is gebaat bij een goede begeleiding. Dat kan ook met behulp van de deskundigen uit de Erfgoedcommissie. Wijzigingen, aanbouwen en herbestemmen van monumenten zijn vaak wel mogelijk mits ze professioneel worden ontworpen in overleg met de gezamenlijke Erfgoedcommissie zoals nu al in de praktijk gebeurt.

In vervolg hierop wordt geadviseerd om, naast de ambtelijke begeleiding en het advies van de gezamenlijke Erfgoedcommissie, gebruik te maken van de mogelijkheden om eigenaren van gemeentelijke monumenten extra te ondersteunen. Denk hierbij aan een subsidieregeling voor instandhoudingswerkzaamheden, of een gedeeltelijke vergoeding voor het laten opstellen van een bouwhistorisch onderzoek. Er kan ook ondersteuning worden gegeven via een verlaging van de leges bij de afgifte van een omgevingsvergunning, of een vergoeding van de abonnementskosten op de monumentenwacht of organisaties die een overeenkomstige dienst aanbieden.

Herbestemmen

Een duurzamer omgang met de wereld heeft ook voor het gebouwde erfgoed gevolgen. Herbestemming is een belangrijk actueel thema en kan een bijdrage leveren aan de duurzaamheidsdoelen. Via een herbestemmingsopgave kan de gemeente voor de komende jaren aangeven welke doelen zij wil bereiken. In het gezamenlijke gemeentelijke Erfgoedbeleid is daarom voldoende aandacht nodig voor de mogelijkheden om monumentale panden goed te kunnen blijven gebruiken, ook in de toekomst. De gedachte dat monumentenzorg en nieuwe ontwikkelingen niet samengaan is achterhaald. Monumenten blijken bij herbestemming zelfs vaak een waardevolle aanjager van nieuwe (duurzame) economische activiteiten te zijn.

De gemeente kan bij een herbestemmingsopgave een proactieve rol spelen waarbij de geschiedenis van het monument voor toekomstige generaties na de herbestemming afleesbaar blijft. Hiervoor moet voor de hele Hoeksche Waard een inventarisatie worden gemaakt van leegstand onder cultuurhistorisch waardevolle gebouwen (beschermd en niet beschermd). Op basis van de uitkomst van deze inventarisatie kan de gemeente een stimuleringsbeleid ontwikkelen door bijvoorbeeld een loket voor Herbestemming in te richten (dat kan ook digitaal) en door de herbestemmingsmogelijkheden te verruimen (bijvoorbeeld nieuwe functies voor Vrijgekomen Agrarische Bebouwing die nu nog door regelgeving niet mogelijk zijn). De gemeente ontwikkelt richting monumenteneigenaren een coöperatieve houding en denkt vanaf het begin van de planvorming mee over vraagstukken die bijvoorbeeld gaan over het gebruik van het gebouw, herbestemmingsmogelijkheden, verduurzaming en financieringsmogelijkheden.

Bouwhistorisch onderzoek

Monumenten kunnen met respect voor bouwhistorische onderdelen ontwikkeld worden. Deze waardevolle onderdelen kunnen worden onderzocht en vastgelegd in een bouwhistorisch onderzoek. Hiermee krijgen alle betrokken partijen dezelfde kennis en informatie waarmee de planontwikkeling in de juiste richting kan worden ontwikkeld. De gemeente kan van een ontwikkelaar een bouwhistorisch onderzoek verlangen als men niet beschikt over een goede en complete beschrijving van de monumentale onderdelen van een monument en/of er onvoldoende bouwhistorische gegevens bekend zijn. De gemeente kan dat in de Erfgoedverordening bepalen.

Het advies is om een bouwhistorisch onderzoek voor de ontwikkelaar verplicht te stellen in gevallen dat er onvoldoende inzicht/kennis is over de waarden van een gebouw. Voor de uitvoering van het bouwhistorisch onderzoek kan de gemeente een vergoeding beschikbaar stellen.

Molens en molenbiotopen

In de Hoeksche Waard zijn nog dertien molens aanwezig (zie lijst hieronder). Deze bijzondere groep rijksmonumenten verdient extra aandacht omdat niet alleen de monumenten zelf bescherming krijgen maar ook de zogeheten molenbiotoop.

Het begrip molenbiotoop is in 1973 geïntroduceerd naar analogie van de biotoop die de vogelbescherming hanteerde voor een gunstig milieu voor een vogelsoort. Met molenbiotoop wordt de ruimte bedoeld die wordt vrijgehouden om een goede windvang te garanderen. De molenbiotoop reikt tot een cirkel van 400 meter rondom de molen. In de eerste 100 meter mag er geen beplanting of bebouwing staan die hoger komt dan de onderkant van de verticaal staande wiek. Tussen de 100 en 400 meter loopt de toegestane hoogte geleidelijk op, afhankelijk van de plaats (buiten gebied of stedelijk gebied). Daarnaast wordt met een goed onderhouden biotoop ook de zichtbaarheid en de landschappelijke waarde van de molen in de omgeving aangegeven. Een molen is voor het polderlandschap of voor het silhouet van een dorp zeer bepalend.

De regelgeving rondom molenbiotopen is op landelijk niveau georganiseerd. Echter zal de vertaalslag bij de gemeentelijke overheid liggen. Bij stedelijke ontwikkelingen dient de regelgeving te worden nageleefd. Bij het opstellen van groenbeheersplannen en uitvoeringsplannen zal ook de molenbiotoop moeten worden meegewogen in beleid.

Onlangs is er door het ambtelijk apparaat een molenbiotoop-tool ontwikkeld die voor groenbeheerders, vergunningverleners en particulieren te gebruiken is om informatie in te winnen over maximaal toegestane (boom)hoogtes rondom een molen. Wij gaan met Erfgoedhuis Zuid-Holland in gesprek om deze tool verder te professionaliseren en mogelijk landelijk uit te rollen.

Dorp	Type	Naam
Goudswaard	Korenmolen	Windlust
Gravendeel, 's-Heinenoord	Korenmolen	't Vliegend Hert
Maasdam	Poldermolen	Goidschalxoort
Maasdam	Korenmolen	St. Anthony molen
Mijnsheerenland	Korenmolen	De Hoop
Mijnsheerenland	Poldermolen	De Goede Hoop
Nieuw-Beijerland	Korenmolen	Oostmolen
Numansdorp	Koren molenromp	De Swaen*
Piershil	Korenmolen	Landzicht*
Puttershoek	Korenmolen	Simonia
Westmaas	Korenmolen	De Lelie
Zuid-Beijerland	Korenmolen	Windlust
		Landzigt*

(* molens in particulier eigendom, zonder gemeentelijke subsidiering)

Voor de volledigheid hiernaast een overzicht van alle molens in de Hoeksche Waard.

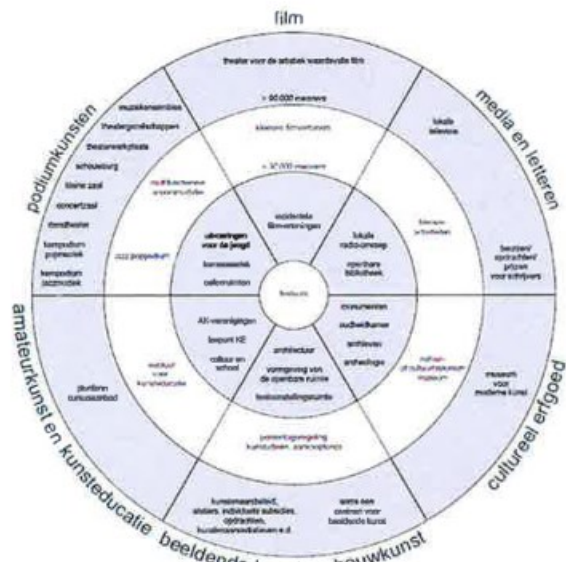
Raadhuis Oud-Beijerland, gebouwd in 1622 op een brug over het water van de Voorstraat (Rijksmonument)

Doel 5: Samenwerking met culturele organisaties in de Hoeksche Waard verdiepen

De belangrijkste hoeders van het roerend erfgoed zijn de musea, waarvan Nederland er 685 rijk is. Het grootste deel krijgt subsidie van gemeenten, een kleiner aantal van het Rijk of provincies. Daarnaast zijn er musea die uitsluitend privaat gefinancierd worden. Samen zorgen de overheden en particulieren voor een rijkgeschakeerd museumlandschap (bron: Erfgoedbalans 2017).

De geschiedenis van de Hoeksche Waard vormt de drager van de lokale identiteit, waarbij erfgoed in de samenleving een belangrijke, bindende rol speelt. Ook roerende zaken zijn fysieke dragers van die identiteit, denk aan historische landbouwwerktuigen, (historische)foto's, verhalen, schilderijen en prenten. Alle onderdelen van het erfgoed dragen bij aan het verhaal van de Hoeksche Waard en zijn het om die reden waard om ze voor het nageslacht te koesteren en toegankelijk te maken.

De culturele infrastructuur van gemeenten in ringen

Landelijk vertoont het gemeentelijk museumbeleid een gedifferentieerd beeld, omdat iedere gemeente geheel vrij is om een eigen museumbeleid te voeren. Grotere gemeenten hebben van oudsher een groter aanbod, vooral op het gebied van de moderne beeldende kunst. Kleinere gemeenten beperken zich meestal tot het in stand houden van een oudheidkamer of museum met als onderwerp de lokale geschiedenis. De culturele identiteit van een stad, streek of dorp wordt sterk bepaald door aanwezigheid van culturele voorzieningen, waaronder musea. Het Museum Hoeksche Waard speelt hierin een voortrekkende en bindende rol, aangezien bij het museum al veel kennis en expertise aanwezig is en zij beschikken over een groep enthousiaste vrijwilligers. Hierin ligt een direct verband met de invulling van cultuurbeleid in de Hoeksche Waard.

In een uitgave van het Ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschap 'Cultuur in beeld' wordt nogmaals benadrukt dat cultuur ervoor zorgt dat mensen zich aangetrokken voelen tot een stad of streek. Als leidraad voor het indelen in categorieën cultuurbeleid werkt de VNG met een ringenmodel, dat het culturele aanbod relateert aan het aantal inwoners.

Met een aantal inwoners tussen de 30.000 en 90.000 inwoners past een voorziening als een oudheidskamer en een natuur-of cultuurhistorisch centrum. Binnen de Hoeksche Waard neemt cultuur en geschiedenis een belangrijke plaats in. Een kwalitatief cultuurhistorisch centrum kan een aanzienlijke bijdrage leveren aan de identiteit van de regio Hoeksche Waard en derhalve aan de stimulering van toerisme en recreatie.

Het Museum HW heeft betekenis voor de hele Hoeksche Waard en is daarmee eigenlijk eigendom van de hele Hoeksche Waardse gemeenschap.

Het Museum Hoeksche Waard onderscheidt zich inmiddels van de andere musea en erfgoedinstellingen (historische verenigingen) in de Hoeksche Waard in grootte van collectie, gebouwen, vrijwilligersgroep, expositieruimte en bezoekersaantallen. De status van Erkend Museum is inmiddels verkregen. Het Museum HW heeft inmiddels bewezen als cultuurhistorisch centrum een waardevolle voorziening te zijn in de Hoeksche Waard.

Echter is Museum Hoeksche Waard niet de enige speler in het culturele erfgoedveld van de Hoeksche Waard. Historische verenigingen, andere musea en verschillende stichtingen zetten zich in de Hoeksche Waard in om het verhaal van de Hoeksche Waard voor haar bewoners en bezoekers te vertellen. Deze organisaties hebben zich inmiddels verenigt en delen dezelfde visie als het gaat om hun rol de Hoeksche Waard. Bij doel 9: Het promoten van Erfgoed wordt verder ingegaan op deze rol en de samenwerking met de gemeente.

Om een beeld te krijgen bij het erfgoedveld staat hieronder een overzicht van alle erfgoedinstanties:

- Stichting Fort Buitensluis in Numansdorp
- Historische Vereniging 's-Gravendeel
- Museum Hoeksche Waard
- Landbouwmuseum Tiengemeten
- Stichting Oud-Puttershoek
- Historische Vereniging Oud-Beijerland
- Museum Het Land van Strijen
- Stichting Archeologie Hoeksche Waard
- Filopopers dorpsvereniging Nieuw-Beijerland
- Erfgoedkoepel Hoeksche Waard
- Stichting Molens Hoeksche Waard
- Bakkersmuseum Maasdam

In de bijlage hebben wij van alle instanties een infoblad toegevoegd met meer achtergrond informatie zoals aantal bezoekers, aantal leden en een korte omschrijving van de organisatie.

Doel 6: Roerende zaken en collecties opnemen in gemeentelijke Erfgoedregister

Met de invoering van de Erfgoedwet is het voor gemeenten mogelijk om op de erfgoedlijst ook roerende zaken en collecties op te nemen⁹. Dat gaat dan om roerende zaken en kunstwerken die in bezit zijn van de gemeenten en die een zekere cultuurhistorische waarde hebben en onderdeel uitmaken van de regionale of lokale geschiedenis (denk aan historische landbouwwerktuigen, autobussen en lokale beeldende kunst).

Ambtelijk worden voorbereidingen getroffen om de eigendommen van de gemeente in beeld te brengen om hier vervolgens een voorstel in te formuleren voor het opnemen van roerende zaken en/of kunstwerken in het erfgoedregister.

Doel 7: Immaterieel erfgoed opnemen op de gemeentelijk Erfgoedregister

Immaterieel erfgoed omvat sociale gewoonten, gebruiken, rituelen, tradities, uitdrukkingen, bijzondere kennis en/of vaardigheden die wij erkennen als een vorm van cultureel erfgoed. Immaterieel erfgoed verbindt ons; het verleent ons identiteit en draagt bij aan een gevoel van continuïteit. In een wereld die globaliseert, bieden nationale, regionale en lokale gebruiken, tradities en ambachten houvast. Immaterieel erfgoed kan alleen eigentijds, levend en dynamisch zijn als het aan de volgende generaties wordt doorgegeven. Om typische Hoeksche Waards immaterieel erfgoed op te nemen in het erfgoedregister zal de Erfgoedcommissie opdracht krijgen om dit te inventariseren en waarderen.

Doel 8: Erfgoededucatie vorm geven binnen het project Cultuureducatie met Kwaliteit en daarna

Het stimuleringsbeleid van het Rijk krijgt voornamelijk vorm via het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP). Daarbij werkt het fonds samen met provincies en gemeenten. Het programma richt zich op het primair onderwijs en zet in de vorm van doorlopende leerlijnen in op goed cultuuronderwijs (vanaf het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs).

Het fonds heeft als doel de actieve deelname aan het culturele leven van burgers in Nederland te stimuleren, ongeacht leeftijd, herkomst, opleiding of woonplaats. Daartoe kent het fonds onder meer de regeling Versterking Actieve Cultuurparticipatie, die ook gericht is op erfgoedparticipatie, en ondersteunt het fonds diverse erfgoedmanifestaties.

⁹ De Erfgoedwet regelt meer ten aanzien van roerend erfgoed:

- a) Zorgvuldig ontzamen (het zorgvuldig afstoten van cultuurgoederen en collecties in bezit van overheden is nu bij wet geregeld).
- b) Eén norm voor het beheer van de rijkscollectie
- c) Meer mogelijkheden voor behoud van roerend erfgoed.

Voor meer informatie zie: <https://www.erfgoedinspectie.nl/toezichtvelden/cultuurgoederen/inhoud/wet--en-regelgeving/cultuurgoederen-in-de-erfgoedwet>.

Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) is een initiatief van de overheid en de gemeenten om cultuureducatie in de scholen te stimuleren en te verankeren. In de Hoeksche Waard wordt CmK ondersteund door de gemeenten. De Bibliotheek Hoeksche Waard is coördinator en het Kunstgebouw is penvoerder.

Ter verbreding hierop kan de gemeente zich samen met het Erfgoedveld inzetten de kennis van het lokale erfgoed via een educatieprogramma bij de jonge doelgroep over te brengen. Het is van belang dat volgende generaties de geschiedenis van hun eigen omgeving leren kennen. Het creëert op de lange termijn meer bewustwording, begrip en draagvlak over het behoud en ontwikkeling van het unieke landschap van de Hoeksche Waard. Het is een belangrijke uitdaging voor de gemeente om een zo breed mogelijke doelgroep te bereiken. Dit wordt o.a. bereikt door de uitvoer van het projectplan CmK 2017 – 2020. De verbinding met cultuuronderwijs en culturele individuele ontwikkeling is hierbij essentieel. Het nog op te stellen cultuurbeleid van de gemeente zal hierop verder worden uitgewerkt.

Doel 9: Erfgoed promoten

Communicatie is een belangrijk onderdeel van het gemeentelijk erfgoedbeleid. Via effectieve externe communicatie kan bewustzijn onder bewoners worden vergroot en krijgen bezoekers meer oog voor het verhaal van de Hoeksche Waard. De gemeente kan informatie delen via internet, bibliotheken en het onderwijs. Eventuele informatieborden in de openbare ruimte zijn eveneens denkbaar, al is het plaatsen van informatieborden in de openbare ruimte niet altijd wenselijk. Het gebruik van sociale media (o.a. Facebook, Instagram, Pinterest, Snapchat en YouTube) en apps is inmiddels een volwassen alternatief. Op dit vlak zijn er veel nieuwe kansen voor de samenwerking tussen de gemeentelijke organisatie, de culturele instellingen en erfgoedorganisaties. Ook participeren in publieksactiviteiten zoals Open Monumentendag (in samenwerking met erfgoedorganisaties), Nationale Archeologiedagen en Nationale Molendag. Het bijhouden van een gemeentelijke website waarop naast informatie over beleid (vergunningen, subsidiemogelijkheden e.d.) ook actueel nieuws over het Erfgoed op de Hoeksche Waard wordt gedeeld, draagt bij aan de kennis en beleving.

De erfgoedinstellingen in de Hoeksche Waard zijn in 2018 en 2019 een aantal malen bijeen geweest om met elkaar een aanzet te geven om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een gezamenlijke visie op ons erfgoed. De instellingen zien kansen in het behouden en versterken van erfgoed en dat vervolgens inzetten voor promotie van de Hoeksche Waard. Het meer uitdiepen van het aspect erfgoed en de rijke historie van de verschillende dorpen en wat zij te bieden hebben, kan een positieve bijdrage leveren aan het verder ontwikkelen van toerisme in de Hoeksche Waard en daarmee ook een economische bijdrage leveren.

De verschillende historische dorpen in de Hoeksche Waard, samen met het historische landschap en haar iconische monumenten zoals de molens, de oude boerderijen zoals 'De Mariënhof' en 'Oost-Leeuwenstein' en oude kerken maken de

Hoeksche Waard bijzonder. Recreanten die bijvoorbeeld het Rien Poortvlietmuseum of museum 'Het Land van Strijen' bezoeken trekken nu nog niet verder de Hoeksche Waard in.

De erfgoedinstellingen willen vanuit samenwerking dit verder uitbouwen. Wij zien hierin kans om samen met hen, VVV, horeca en detailhandel in een totaal-belevings-pakket de Hoeksche Waard te presenteren.

Heel concreet denken de erfgoedinstaties aan:

- Door moderne communicatiemiddelen de rijke historie de mogelijkheden van het gebied onder de aandacht te brengen op daarvoor bestemde beurzen via goede en moderne middelen. Waarbij er ook ruimte moet zijn voor de diverse erfgoedinstellingen.
- De Hoeksche Waard heeft enkele namen voortgebracht van mensen die een rol hebben gespeeld in de historie van ons land. Voorbeelden zijn Suze Groeneweg, schilder Philip van Dijk en Lamoraal van Egmont. Aan deze historische figuren zal meer bekendheid gegeven kunnen worden.
- Verder liggen er kansen voor de detailhandel om met producten op de markt te komen die refereren aan de rijke geschiedenis van de Hoeksche Waard.
- Verder uitwerken van Open Monumentendag voor de hele Hoeksche Waard.
- Verder uitwerken van de educatieve waarde van de cultuur historie in de Hoeksche Waard voor de jeugd, zowel door museumbezoek als een bezoek aan archieven van historische verenigingen voor spreekbeurten over de eigen geschiedenis van het gebied waar ze wonen enz.

De erfgoedinstelling vragen van gemeente Hoeksche Waard een coördinerende en faciliterende rol. Wij streven ernaar om in gezamenlijkheid met de partners uit het lokale erfgoedveld op te trekken om erfgoed verder te promoten voor inwoners en bezoekers/ recreanten.

RTM Bus uit de jaren zestig van de vorige eeuw

DEEL III: WERKPLAN ERFGOED 2019-2023

Cultuurlandschap van de Hoeksche Waard.

1. Gemeentelijke organisatie

Integratie ruimtelijke ordening en erfgoed

De erfgoed-/monumentenambtenaar is bij het team Omgeving gestationeerd. Sinds de fusie van gemeente Hoeksche Waard heeft het beleidsveld Erfgoed 'gezicht' op de RO-afdeling. Hierdoor kunnen ruimtelijke erfgoedvraagstukken direct afgestemd worden met de RO-collega's.

Het Erfgoedhuis stelde in 2018 om bij de samenvoeging een fulltime (36 uur) Erfgoedambtenaar absoluut nodig is om de hierboven opgestelde beleidstaken naar behoren te kunnen uitvoeren. Daarnaast adviseert het Erfgoedhuis een aparte aanstelling van een senior archeoloog, die naar onze inschatting met 0,25 fte voldoende ruimte heeft om archeologische zaken te kunnen afhandelen. Deze kan zich met zijn/haar kennis over archeologie ook richten op de al aanwezige kennis uit de afzonderlijke gemeenten en deze aanvullen en integreren tot een samenhangend verhaal en dat ook uitdragen richting inwoners en bestuurders.

Vergunning, toezicht en handhaving

In de meeste gevallen berust de verantwoordelijkheid voor het toezicht op (archeologische) monumenten bij de gemeente. Zij moet toezien op het naleven van de Wabo en de Wro. Het is aan de gemeente om ervoor te kiezen deze taken zelf uit te voeren of om deze onder te brengen bij de een extern bedrijf/organisatie. Volgens de Erfgoedwet 2016 moeten gemeenten dit instrument inzetten.

Naast de gemeente zijn er nog twee toezichthouders: de Erfgoedinspectie en de provincie. Het toezicht van de Erfgoedinspectie heeft uitsluitend betrekking op archeologische rijksmonumenten en het opgravingsverbod. De Erfgoedinspectie houdt toezicht op het archeologiebestel, de omgang met vondsten en archeologische rijksmonumenten. Zij ziet ook toe op het stelsel van certificering in de archeologie. De toezichthoudende taak van de provincie is interbestuurlijk van aard.

Volgens opgave komt in de Hoeksche Waard handhaving in de praktijk nauwelijks voor. Dat komt omdat men het lastig vindt om te bepalen wanneer er ingegrepen moet worden. Deze afwachtende houding komt voort uit het ontbreken van ervaring op dit gebied, zowel binnen VTH als bij de Erfgoedambtenaar. Belangrijk is dat de gemeente binnen het ambtelijk apparaat blijft investeren om kennis, kunde en mankracht op niveau te houden. Verder is het belangrijk dat de gemeente pro actief eigenaren informeert over vergunningplichtige werkzaamheden, restauratietechnieken e.d. waardoor latere ontsparingen vermeden kunnen worden.

Omvang formatie Erfgoed

De Erfgoedambtenaar Hoeksche Waard krijgt te maken met verschillende taken en aandachtsvelden zoals uit het bovenstaande is gebleken, maar beperkt zich wel tot het bovengrondse erfgoed, zowel materieel als immaterieel.

De uitvoering van het bovengrondse gemeentelijke erfgoedbeleid Hoeksche Waard vereist door de samenwerking een volwaardige ambtelijke invulling. Hij/zij zal naast het klassieke 'zorgen voor monumenten' veel meer ruimtelijke gerelateerde zaken moeten afhandelen, meer integraal moeten handelen met beleidsvelden cultuur, educatie, natuur en recreatie en toerisme en tot slot met het lokale erfgoedveld en individuele belanghebbenden meer de dialoog moeten aangaan. Hier is veel kennis en passie aanwezig. Bovendien kan een reguliere erfgoeddialog een positieve invloed hebben op het draagvlak en kennis van de inwoners in de Hoeksche Waard. Met een integraal en proactief ingestelde houding van de erfgoedambtenaar en de harmonisatie en verdere optuiging van het juridische raamwerk, levert dit voor de gehele Hoeksche Waard een eenduidig en effectief erfgoedbeleid op.

2. Samenwerken met erfgoedpartners en inwoners

De zorg voor het (ruimtelijke) erfgoed (behoud, onderhoud, ontwikkeling) is niet een verantwoordelijkheid voor de overheid alleen, maar van de gemeenschap; erfgoedverenigingen, overheid en burger.

Het thema erfgoed heeft in de Hoeksche Waard een aantoonbare brede belangstelling. In de afgelopen jaren is door alle partijen veel werk verricht. Het lokale erfgoedveld heeft daarin een niet te onderschatten rol gespeeld en deze wordt in het algemeen ook onderschreven. De gemeente waardeert de inbreng van de actieve en bekwame verenigingen. Bij een integraal erfgoedbeleid is het daarom aan te bevelen om het contact met de verschillende organisaties meer een structureel karakter te geven. Zij kunnen een waardevol klankbord vormen bij de opstelling van de gemeentelijke Erfgoedvisie/ Omgevingsvisie. Om een nog breder draagvlak te krijgen kunnen bewonersavonden worden georganiseerd om ideeën en meningen te verzamelen die als extra input kunnen worden gebruikt om het gemeentelijk erfgoedbeleid inhoudelijk vorm te geven.

3. Financiën

Hieronder een overzicht van de incidentele kosten en structurele kosten. Binnen de huidige begroting is een structureel budget aanwezig van €174.000. Wij adviseren echter dit budget structureel te verhogen. Dit is nodig om invulling te geven aan de geformuleerde visie en de daaraan gekoppelde beleidsdoelen. Een drietal componenten vragen om deze verhoging:

1. **Het financieel ondersteunen van eigenaren van 'ons' erfgoed**
Het harmoniseren van het erfgoedbeleid heeft gevolgen voor onderhoudssubsidies voor gemeentelijke monumenten. Wanneer er meer monumenten worden aangewezen is een evenredige verhoging van subsidiemogelijkheden te verdedigen. Daarnaast adviseren wij om budget vrij te maken voor gemeentelijke bijdrage voor restauratie van iconische erfgoedmonumenten zoals Fort Buitensluis, molens en historische boerderijen.
2. **Publieksbereik**
De beleidsdoelen geven een invulling aan het vergroten van het publieksbereik van erfgoed en het erfgoed in te zetten voor de profilering van de Hoeksche Waard als recreatief, toeristisch en economisch gebied. Om dit te realiseren is het noodzakelijk om hier budget voor vrij te maken. Voorbeelden zijn het professioneel organiseren van Open Monumentendag, het faciliteren van arrangementvorming door het VVV-kantoor en het toegankelijk maken van archeologische opgravingen.
3. **Educatie**
Het verhaal van de Hoeksche Waard, de identiteit en vorming van het eiland willen wij breed uitdragen. Daarom adviseren wij om structureel budget op te nemen voor educatie.

Hieronder hebben wij geschetst wat de financiële gevolgen zijn van de uitvoer van deze nota. Voor de structurele lasten is een deel gedekt binnen de huidige begroting. De extra investering die nodig is op structureel en incidenteel gebied zullen bij de behandeling van de perspectiefnota worden ingebracht.

Structureel

Activiteit	Kosten
Bijhouden waardenkaart	€5.000
Advisering Commissie Cultureel Erfgoed	€10.000
Advisering archeoloog	€20.000
Subsidies molens	€60.000
Subsidies gemeentelijke monumenten	€125.000
Educatie	€30.000
Publiekbereik	€50.000
Totaal	€300.000
Dekking in huidige begroting geborgd	€174.000
Verschil	€126.000

Incidenteel

Activiteit	Kosten
Waardenkaart opstellen	€148.000
Archeologische onderzoeksagenda	€17.500
Harmonisatie aanwijzingen gemeentelijke monumenten	€10.000
Totaal	€175.500

Herbestemmen van (agrarisch) erfgoed is een grote uitdaging ook in de Hoeksche Waard. Op de foto: zorgboerderij Linde Hoeve in Strijen

BIJLAGEN

Relevante Rapporten en literatuur (selectie):

- Coalitieakkoord 2014-2018, Strijen
- Collegeprogramma 2014-2018, Binnenmaas
- Collegeprogramma 2014-2018, Korendijk
- Cultuurhistorische objecten Hoeksche Waard, Landschapsbeheer Zuid-Holland, Waterschap Hollandse Delta
- Cultuurhistorische Waardenkaart Korendijk (analoog)
- Factsheet Omgevingsvisie, RCE
- Gebiedsprofiel Hoeksche Waard, provincie Zuid-Holland 2013
- Regioprofiel Cultuurhistorie Hoeksche Waard, provincie Zuid-Holland 2010
- Museum Hoeksche Waard, jaarverslag 2015
- Omgevingsvisie Korendijk, bouwstenenboek, maart 2016
- Onderzoek gemeenteambtenaren 2013, Nationaal Restauratiefonds
- Structuurvisie Hoeksche Waard, juli 2009
- Structuurvisie 2020 Binnenmaas
- Structuurvisie Korendijk
- Structuurvisie 2025 Oud-Beijerland
- Structuurvisie Strijen, Compleet Strijen! (aanvulling op Structuurvisie Hoeksche Waard, juli 2009)
- Toekomstverkenning Regionale Samenwerking Hoeksche Waard, Partners + Pröpper, 2013
- Uitvoeringsprogramma 2014-2017 Oud-Beijerland
- Vitale dorpen in een dynamisch landschap 2015-2018, uitvoeringsprogramma ISHW

Gesprekken met vertegenwoordigers Erfgoedveld en/of een schriftelijke reactie

Museum Hoeksche Waard

Museum Hoeksche Waard

Stichting Molens Binnenmaas

Commissie Cultureel Erfgoed gemeenten BCK

Stichting Archeologie Hoeksche Waard

Erfgoedkoepel Hoeksche waard

(Stichting Landelijk Erfgoed Hoeksche Waard)

Hoekschewaards Landschap

Colofon

Oude Delft 116

2611 CG Delft

Postbus 3092

2601 DB Delft

T 015 215 43 50

E info@erfgoedhuis-zh.nl

W www.erfgoedhuis-zh.nl

Eerste oplevering (coproductie Erfgoedhuis en regionaal medewerker erfgoed):
Delft, februari 2018

Aangepaste versie (gemeente Hoeksche Waard):
Numansdorp, februari 2019

Over Erfgoedhuis Zuid-Holland

wij helpen erfgoed behouden, benutten en beleven

Zuid-Holland is erfgoedrijk. De monumenten (ook de mobiele), gebouwen, landschappen, collecties en geschiedenis vertellen het Verhaal van Zuid-Holland en de regio's. Erfgoedhuis ZH behoudt dat verhaal, zet het in, en geeft het door, ook aan de jongste generatie. Doel van het Erfgoedhuis is om door het bundelen van kennis en krachten op provinciale schaal het rijk gevarieerde erfgoed van Zuid-Holland mooi te houden en voor zoveel mogelijk bewoners attractief en toegankelijk te maken, nu en in de toekomst.

Het Erfgoedhuis ZH werkt daarbij als uitvoerder van provinciaal cultuurbeleid en ondersteuner van het (historische) erfgoedveld: wij faciliteren onze achterban en het publiek op vele wijzen.

НИ

2

Aan het college van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Hoeksche Waard
T.a.v. mevrouw N. Knoot-Boortman
Postbus 2003
3260 EA Oud-Beijerland

Datum 29 maart 2022
Kenmerk 100377
Onderwerp Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard; score en interieur Dorpsstraat 185 en Dorpsstraat 181 te Zuid-Beijerland

Geacht college,

Dorpsstraat 185 Zuid-Beijerland

Op 22 februari 2022 is de woning aan de Dorpsstraat 185 te Zuid-Beijerland bezocht en is het interieur geschouwd. Het betreft een winkelpand/dijkhuis onder zadeldak met een achterbouw onder aansluitend lessenaarsdak en een kleine uitbouw onder plat dak. Verwezen wordt naar de concept redengevende omschrijving.

De schouw heeft overtuigend gewezen op aanwezige interieurwaarden, aanvullend op hetgeen omschreven in de concept redengevende omschrijving. Het betreft de volgende aanvullingen:

- het winkelinterieur, gelegen op dijkniveau, vooral de etalage en kasten die daglicht bieden aan de kelder en het plafond en enkele deuren;
- het trappenhuis, passend bij het fenomeen dijkwoning, is van grote waarde. Compleet met deuren, trappen, vloeren en plafonds;
- diverse kamers/intimmeringen in de gehele woning zijn van meer dan gemiddelde waarde;
- constructies, balklagen en kapsanten;
- kelder met afwerkingen.

Met een bouwhistorische verkenning zou deze waarde integraal in kaart gebracht kunnen worden.

Bij de schouw is vanwege een vraag over de waardering nadrukkelijk gekeken naar de onderhoudssituatie.

Er is sprake van enige onderhoudsachterstand:

- lekkages en beperkte zwamvorming;
- uitbuikend metselwerk in de gevel aan de rechterzijde;
- de linkergevel is niet inspecteerbaar vanwege aangebrachte beplating;
- terzijde wordt opgemerkt dat de woning in geen opzicht verduurzaamd is.

Afweging aanpassing score/waardering:

- de onderhoudsachterstand is niet van dien aard dat het aspirant monument haar waarde verliest door het noodzakelijke onderhoud (disproportionele kosten en/of disproportioneel verlies van origineel materiaal of details). Het pand is herstelbaar. Dit is reeds verdisconteerd in de score technische staat. De onderhoudsachterstand is geen reden om deze score aan te passen;

- een uitzondering wordt gemaakt voor de waardering van de twee achterste bouwdelen: de aanbouw onder lessenaarsdak en de kleine uitbouw onder plat dak. Hier is de waarde beperkt in relatie tot de te onderhouden zaak. Wel ligt waarde in de hoofdvorm/daklijn en hergebruik van de dakpannen. Een passende visie (behoud van het trappenhuis dat er deels in ondergebracht is, behoud bouwmassa, waarde en constructieve verbetering van het geheel) kan motiveren tot sloop en wederopbouw. De aanbouw onder plat dak heeft geen waarde en vormt eerder een risico in verband met de uitstralende funderingsschade.
- in de inventarisatie van de gemeentelijke monumenten worden de interieurs in principe niet gewaardeerd. Omwille van vergelijkbaarheid met andere panden is het niet aan te bevelen om de score aan te passen vanwege het interieur. Aanbevolen wordt om in de scorematrix de interieurwaarde wel als redactionele opmerking op te nemen.

Conclusie: scores van winkelpand/dijkhuis niet aanpassen.

Dorpsstraat 181 Zuid-Beijerland

Op 22 februari 2022 is het garagegebouw aan de Dorpsstraat 181 te Zuid-Beijerland bezocht en is het interieur geschouwd. Het betreft een garageruimte, werkplaats en showroom. Het is benedendijks gelegen op een achterterrein, achter Dorpsstraat 185. Het betreft een gebouw in twee bouwdelen (eind 19^e eeuw en deels uit de wederopbouw). Het oudste bouwdeel was ooit een smederij en wagenmakerij.

Alleen het oudste bouwdeel is onderwerp van dit advies, het nieuwe bouwdeel blijft buiten het onderzoek en eventuele bescherming. Het achterterrein is ingesloten door de bebouwing langs de Dorpsstraat, Koninginneweg en de begraafplaats.

Dit is een aanvullende omschrijving ten dienste van dit advies, verwezen wordt naar de concept redengevende omschrijving.

De schouw heeft gewezen op de waarde van de garage/smederij m.b.t.:

- functie, authenticiteitswaarde, restanten smederijbedrijf;
- hoofdvorm en balklagen constructies, kapspanten, houtmaten, forse overspanningen;
- enkele (roerende) interieuronderdelen;
- de aard van het gebouw is rudimentair en ten dienste van de werkfunctie. Het betreft geen accumulatie van waardevolle ambachtelijke details, of bouwstijl(en).

Op de situationele waarde, de bouwmassa op het terrein, wordt verderop ingegaan.

Bij de schouw is vanwege een vraag over de waardering nadrukkelijk gekeken naar de onderhoudssituatie. Hier bestaat helaas structurele onderhoudsachterstand, het is inmiddels een broos gebouw en de toestand verslechtert snel:

- kapot dak en zwamvorming in balklagen, dakbeschot en vloeren. Verschillende clusters/natte verdiepingsvloeren;
- het muurwerk; de metselstenen zijn aangetast, veel roestschade en scheurvorming/verrommeld voegwerk/zachte steensoort niet bestand tegen harde voeg;
- de gietijzeren kozijnen bevinden zich in redelijke staat;
- de schade door nieuwere aanbouw;
- rudimentair/ werkgebouw/gebruiksschade/vervuiling (bodem?);
- terzijde wordt opgemerkt dat de garage in geen opzicht verduurzaamd is.

Aanpassing score/waardering:

- de onderhoudsachterstand is van dien aard dat herstel met disproportionele kosten gepaard gaat voor deze zaak EN niet in lijn ligt met de waarde. Kans bestaat dat het aspirant monument haar waarde verliest met ingrijpend onderhoud, verlies van origineel materiaal of details. Het resultaat is dan nog steeds een rudimentaire opzet;

- dat laat onverlet dat specifiek de herbestemming die hierop inspeelt wel succesvol kan zijn;
- de gemeente kent sterkere voorbeelden van bouwwerken met industriële historie;
- het is denkbaar om hier een (min)punt voor verminking toe te kennen;
- in de inventarisatie van de gemeentelijke monumenten worden de interieurs in principe niet gewaardeerd. Omwille van vergelijkbaarheid met andere panden is het niet aan te bevelen om hierop de score aan te passen. De belangrijkste waarde ligt in roerende interieurdelen, roerende onderdelen zijn alleen bij uitzondering onderdeel van het monument.
- enige waarde ligt in de hoofdvorm, gesitueerd op deze plaats. Dit is al gewaardeerd en hoeft niet hoger gewaardeerd te worden.

Conclusie: minpunt voor verminking van de garage toekennen. Het pand zal dan niet langer in aanmerking komen om als monument beschermd te worden.

Aanvullend advies

De twee panden vormen tezamen een authentiek en waardevol ensemble, vol van historische gelaagdheid en introspectie in het vroegere leven van Zuid-Beijerland. Toch blijkt uit het voornoemde onvoldoende dat dit ensemble ongewijzigd gehandhaafd moet blijven: nummer 181 valt immers uit de lijst. Herbestemming van het kavel is aanstaande. Het advies nummer 185 aan te wijzen blijft onverkort van kracht.

Toch adviseren we te onderzoeken hoe het erfgoed de herbestemming kan inspireren. Vanuit behoud (nummer 185), vanuit inspiratie (nummer 181) en vanuit integrale aanpak (herontwikkeling nummer 187, ontsluiting en vervuiling). Lever maatwerk als gemeente. Ontwikkel ook als kostendrager.

Advies 01: onderzoek hoe het kavel van nummer 181 herontwikkeld kan worden met instandhouding van nummer 185. Overweeg of de gesloten bakkerij (nummer 187) onderdeel kan worden van de planvorming. Omgang met bodemvervuiling kan eveneens van invloed zijn. Ontsluiting van het achterterrein is daarbij aan de orde.

Advies 02: onderzoek of het volume van nummer 181 (met kavelpaspoort) op enige wijze inspiratie biedt voor deze herbestemming, als geheugen van de locatie. Denkbaar op een andere plaats op het kavel. Vernieuwing hoeft geen bezwaar te zijn. Hergebruik van materialen zou bijdragen aan de authenticiteitswaarde. Advies 03: handhaaf de voorbescherming (van nummer 181 en 185) totdat een zinvol alternatief voor sloop (nummer 181) bestaat. Als herontwikkeling van het kavel geen haalbaar model oplevert, beoordeel opties dan opnieuw vanuit behoud en sobere herbestemming van nummer 181.

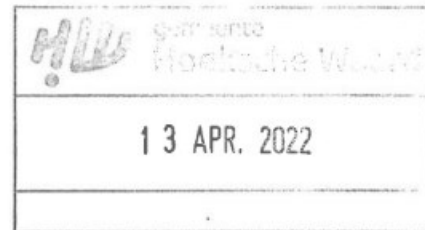
Dorp Stad en Land is graag bereid hierbij aanvullend te adviseren.

Hoogachtend,

Namens de adviseurs van Dorp, Stad en Land

██████████

3

Gemeente Hoeksche Waard
 T.a.v. College burgemeester en wethouders
 Postbus 2003
 3260 EA OUD-BEIJERLAND

Zowel per post als per e-mail verzonden naar: info@gemeentehw.nl

Behandelaar :	[REDACTED]	Functie :	advocaat/partner
Tel.nr. :	[REDACTED]	Ons kenmerk :	21-00448
Fax nr. :	[REDACTED]	Uw kenmerk :	Z/20/051993
E-mail :	[REDACTED]	Datum :	11 april 2022

Betreft: 21-00448/VGOpro/procedure monument

Geacht College,

Ik vraag uw aandacht voor bovengenoemd dossier. Het betreft een voornemen tot aanwijzing van de panden Dorpstraat 181 en 185 in Zuid-Beijerland als gemeentelijk monument. Naar aanleiding van de zienswijze en de nadere zienswijze van [REDACTED] heeft op 22 februari 2022 een hernieuwde schouwing van het object plaatsgevonden. Ter plaatse waren de deskundige, de heer Walraad van Stichting Dorp, Stad en Land, [REDACTED] namens de gemeente Hoeksche Waard en de [REDACTED] B.V. Tijdens die schouwing is aangekondigd dat de rapportage binnen enkele weken beschikbaar zou zijn.

Mijn cliënte [REDACTED] heeft sindsdien niet meer gehoord en vorige week bij navraag vernomen dat de zaaksbehandelaar bij de gemeente [REDACTED] sinds 14 maart 2022 niet meer werkzaam is bij de gemeente.

Ik verzoek u namens cliënte vriendelijk maar ook met nadruk per omgaande aan te geven wat de status van dit dossier is alsmede aan te geven welke persoon binnen uw gemeente de behandeling heeft overgenomen en de contactgegevens van deze persoon aan door te geven. Cliënte hecht er zeer aan dat het lopende proces spoedig wordt afgerond.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

4

Verslag Vergadering van Commissie Cultureel Erfgoed
Datum Woensdag 4 mei 2022 op locatie in OBL

5. Dorpsstraat – Zuid-Beijerland

Waardebepaling is door Dorp, Stad & Land opnieuw opgesteld na verweer via advocaat. De eigenaar is het niet eens met de toewijzing. Advies DSL is dat nummer 181 punten tekort komt qua interieur om een status te verwerven. Jan is ook zelf op bezoek geweest maar vindt eea puntgaaf. Wat is taak CCE nu, onderschrijven advies of niet? Commissie wil eerst kennis nemen van de inhoud van het bezwaar om uitspraak te kunnen doen. Dit wordt, wanneer binnengekomen bij gemeente, wederom geagendeerd voor het overleg van 1 juni a.s.

5

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 28 juni 2022 11:29
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

Bedoel je deze? [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Sr. Adviseur Ruimte & Erfgoed

Postbus 2003

3260 EA Oud-Beijerland

[REDACTED]

www.gemeentehw.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 10 mei 2022 18:17
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

TKN reactie [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Sr. Adviseur Ruimte & Erfgoed

Postbus 2003

3260 EA Oud-Beijerland

[REDACTED]

www.gemeentehw.nl

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 10 mei 2022 17:24

Aan: [redacted]

Onderwerp: RE: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

Sterker nog, ik denk dat dit object tussentijds (op aandringen van de CCE) ook meegenomen in de aanwijsprocedure. Er is al briefwisseling geweest voor aanwijs van deze objecten (181 en 185). Het kan zo maar zijn dat op basis van onze monumentenverordening 2020 de voorbescherming van toepassing is op het voornemen tot aanwijs eerst de aanwijsprocedure moeten afwachten/afmaken voordat hier overleg plaats vindt waar het uitgangspunt is van sloop van dit schurencomplex (nr 185). Dit kan een belangrijk issue zijn welke onderdelen wel en niet gesloopt en vernieuwd mogen worden. Het mansarde dak schuurtje is karakteristiek. Het lange schuurvolume kan wellicht wel worden vernieuwd met toepassing van inspiratie van de bestaande hoofvorm/geleding/ stalen raampartijen als tussenstap in het ontwerpproces en de onderhandelingen om hier woningen toe te staan. Maar daar zou ik eerst het bezwaar/beroepsproces voor afwachten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
adviseur Omgeving

Postbus 2003

3260 EA Oud-Beijerland

www.gemeentehw.nl

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 10 mei 2022 17:05

Aan: [redacted] >

CC: [redacted]

Onderwerp: RE: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

Dag [redacted]

Het advies dat is aangevraagd aan CCE is gedaan vanuit erfgoed (ik denk Natasja?) en niet vanuit mij /RO.
Dan hoef ik dus nu geen advies of verzoek op te stellen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
adviseur Ruimtelijke ordening

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 10 mei 2022 12:46

Aan: [redacted] >

Onderwerp: FW: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

[redacted],

Kijk, [redacted] heeft ihkv aanwijzing monument om de sloop te voorkomen advies gevraagd ana DSL. Precies zoals wij zojuist telefonisch doornamen en vermoedden. Dan heb je het dossier en verloop ervan nu compleet?

Ik ontvang voor de vergadering van 1 juni graag jouw verzoek aan de CCE, incl. stukken. Ik zal zelf het verweer van de advocaat moeten oppakken en behandelen voordat het college besluit tot een definitieve aanwijzing. Maar als jij dat bezwaar kunt opdienen hou ik mij aanbevolen!

En laten we contact houden... 😊

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Sr. Adviseur Ruimte & Erfgoed

Postbus 2003

3260 EA Oud-Beijerland

 www.gemeentehw.nl

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 29 maart 2022 13:09

Aan: Dorp Stad en Land (Algemeen) [redacted]

CC: [redacted]

Onderwerp: RE: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

[redacted],

Even voor de goed orde: [redacted] heeft per 1 april een andere baan als [redacted] en dus niet meer werkzaam als adviseur erfgoed en omgeving voor gemeente Hoeksche Waard.

[redacted]
[redacted]
[redacted]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Ik zal dit advies doorgeleiden zodat dit eventueel kan worden geagendeerd od.
Ik begrijp eruit dat aan DSL advies is gevraagd in het kader van aanwijs monument Dorpstraat 185 en 181 Zuid-Beijerland. Ik zal dit registeren in ons postsysteem zodat dit verder kan worden behandeld. Het leek me goed om jullie van deze wijzigingen op de hoogte te stellen zodat jullie dit in jullie administratie kunnen bijwerken.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
adviseur Omgeving

milieu en erfgoed

Postbus 2003

3260 EA Oud-Beijerland

[REDACTED]

www.gemeentehw.nl

Van: Dorp Stad en Land (Algemeen) [REDACTED]

Verzonden: dinsdag 29 maart 2022 12:31

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

Beste [REDACTED],

Bijgaand zenden wij het advies naar aanleiding van het locatiebezoek en de schouw van de panden aan de Dorpsstraat 181 en 185 te Zuid-Beijerland.

Vertrouwende u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Adviseurs Omgevingskwaliteit

Stichting Dorp, Stad en Land is een onafhankelijke kennispartner van gemeenten en adviseert, onderzoekt en inspireert op het gebied van landschap, stedenbouw, architectuur en cultureel erfgoed.

Stationsplein 45 | hoofdingang A
3e etage | unit A3.207

Postbus 29129 | 3001 GC Rotterdam
010 - 280 94 45 | 06 – 82 09 88 50
www.dorpstadenland.nl

Volg ons ook op:

6

Geen scans aanwezig

-
- Gekoppelde scans
 - Gekoppelde bestanden
 - Z_20_051993 VGopr...

Z/20/051993 VGopro/procedure monument t.a.v.

Van
Aan Gemeente Hoeksche Waard <Gemeente Hoeksche Waard>
Cc
Datum 12 mei 2022 12:46:27

Geachte

Tijdens ons telefoongesprek van gisterochtend heeft u mij toegezegd het rapport van Stichting Dorp, Stad en 185 toe te sturen.

Ik heb echter nog niets ontvangen. Voor de zekerheid geef ik u nog het e-mailadres dat ik u had opgegeven.

Hartelijk dank en met vriendelijke groet,

Blijf up-to-date via ons kennisblog: www.declercq.com/kennisblog/

Dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Indien de e-mail bij vergissing bij u terecht is gekomen, wilt u ons de afzender hiervan in kennis stellen. Het is niet toegestaan het bericht te kopiëren, te verspreiden, te verspreiden, of anderszins openbaar te maken. De afzender aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade (van welke aard ook) voortvloeiende uit het gebruik van elektronische berichten, met inbegrip van schade voortvloeiende uit het gebruik van elektronische berichten, met inbegrip van schade voortvloeiende uit het gebruik van elektronische berichten, met inbegrip van schade voortvloeiende uit het gebruik van elektronische berichten.

This e-mail message is intended exclusively for the addressee(s). If the e-mail was received by you in error or you are not the addressee, you should not disseminate, distribute or copy this e-mail. Please notify the sender immediately by e-mail if you have received this e-mail by mistake. If you are not the named addressee you should not disseminate, distribute or copy this e-mail. Please notify the sender immediately by e-mail if you have received this e-mail by mistake. If you are not the named addressee you should not disseminate, distribute or copy this e-mail. Please notify the sender immediately by e-mail if you have received this e-mail by mistake.

Thank you for considering the environmental impact of printing emails.

7

Van: Projecten | Dorp Stad en Land [redacted]

Verzonden: dinsdag 24 mei 2022 11:21

Aan: [redacted]

CC: Projecten | Dorp Stad en Land [redacted] Alex Brand

Onderwerp: FW: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

Beste [redacted]

In vervolg op het gesprek zojuist, stuur ik je mijn gegevens.
Bel of mail me gerust als jij en je nieuwe collega er klaar voor zijn om dit traject rond aanwijzen van monumenten weer op te pakken.

Het rapport 26 Mb is hier: [redacted]

Als we 1 uur de tijd nemen, kunnen we de recente acties (voor zover bij mij bekend) doorlopen.
Eerste doel is denk ik om de terugkoppeling aan eigenaren te geven wiens erf is bezocht.
Maar dat moet misschien ook nog met de Erfgoedcommissie worden besproken.

Voor ongeveer 10 adressen speelde er iets waar advies aan DSL is gevraagd, nadere motivering of locatiebezoek om technische staat te beoordelen.
Bijgaand 1 voorbeeld van een bijzonder adres.
Bijgaand ook een excell lijst met de update (oranje cellen) tussendoor, als intern stuk te beschouwen.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
[redacted]
[redacted]

[redacted]

Adviseurs Omgevingskwaliteit

Stichting Dorp, Stad en Land is een onafhankelijke kennispartner van gemeenten en adviseert, onderzoekt en inspireert op het gebied van landschap, stedenbouw, architectuur en cultureel erfgoed.

Stationsplein 45 | hoofdingang A
3e etage | unit A3.207

Postbus 29129 | 3001 GC Rotterdam
010 - 280 9445 | 06 4142 1343
www.dorpstadenland.nl

Volg ons ook op:

8

Gemeente Hoeksche Waard
t.a.v. College van Burgemeester
en Wethouders
Postbus 2003
3260 EA OUD-BEIJERLAND

Zowel per post als per e-mail (info@gemeentehw.nl) verzonden

Behandelaar :		Functie :	advocaat/partner
Tel.nr. :		Ons kenmerk :	21-00448
Fax nr. :		Uw kenmerk :	Z/20/051993
E-mail :		Datum :	1 juni 2022

Betreft: 21-00448/procedure monument

Geacht College,

Namens mijn cliënte, de besloten vennootschap

 verzoek ik u op grond van artikel 4.1 van de Wet open overheid om alle informatie die onder uw College en ook overigens onder de gemeente Hoeksche Waard rust die betrekking heeft op het voornemen van uw College om de objecten aan de Dorpsstraat 181 en 185 te Zuid-Beijerland aan te wijzen als gemeentelijk monument.

Ik verzoek u om alle informatie over dit onderwerp in de breedste zin van het woord, waaronder het rapport van Stichting Dorp, Stad en Land naar aanleiding van de schouw van 22 februari 2022, alle verdere stukken en documenten, deskundigenrapporten, notities, adviezen, interne en externe (e-mail)correspondentie, alsmede de communicatie met en tussen de Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard en de Stichting Dorp, Stad en Land.

Ik verzoek u mij de informatie zo spoedig mogelijk maar in ieder geval binnen de geldende wettelijke termijn te doen toekomen.

Met vriendelijke groet,

9

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 7 juni 2022 09:02
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland
Bijlagen: Oude kerkhof in Zuid-Beijerland

Goedemorgen [REDACTED]

De CCE heeft 1 juni jl. aangegeven dat deze begraafplaats geen wijziging kan krijgen en zeker geen deel mag afgestaan worden voor een ontsluiting van andere percelen. Ingesloten een (oud) rapport over de historische waarden van die begraafplaats.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Sr. Adviseur Ruimte & Erfgoed

Postbus 2003

3260 EA Oud-Beijerland

[REDACTED]
www.gemeentehw.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 2 juni 2022 11:03
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

Dag [REDACTED]

Bedankt voor je up-date.
We wachten het nog even af.

Wel bijzonder dat een ontwikkelaar een risico heeft genomen om het stuk grond (misschien onder voorbehoud) aan te kopen.

Op een eerder verzoek voor ca. 10 woningen hebben wij niet heel positief gereageerd. Onder voorwaarden zou eventueel 1 a 2 woningen tot de mogelijkheden kunnen behoren. Nu ligt er een verzoek voor een groter aantal woningen. Het gaat overigens niet om studenten.

Met vriendelijke groet,

adviseur Ruimtelijke ordening

werkdagen ma|di|wo|do

Van: [redacted]

Verzonden: woensdag 1 juni 2022 14:15

Aan: [redacted]

Onderwerp: RE: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

Hoi [redacted],

Ik hou je even op de hoogte: er ligt een verzoek voor Openbaarheid. Zie mijn e-mails waarin ik de wethouder meeneem. Ergens in juli zul jij de uitkomst weten of dit perceel een definitieve aanwijzing krijgt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Sr. Adviseur Ruimte & Erfgoed

Postbus 2003

3260 EA Oud-Beijerland

www.gemeentehw.nl

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 10 mei 2022 13:28

Aan: [redacted]

CC: [redacted]

Onderwerp: RE: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

Dag [redacted],

In de bijlage het initiatief voor de locatie van de schuur achter de Dorpsstraat 181 in Zuid-Beijerland. Het gaat hierbij om een vooroverleg dat eventueel nog in de intake en omgevingstafel behandeld kan worden. Er is nog geen uitspraak gedaan over dit schetsplan.

Als ik het nu goed begrijp gaat de behandeling in de CCE over het aanwijzen als gemeentelijk monument en het bezwaar hiertegen (van een advocaat). Dit is een ander traject. Ik denk dat hiervoor een ander stuk nodig is dan het nieuwe plan. Het nieuwe plan voeg ik wel ter kennisname bij. Vraag die ik ook aan jou mee wil geven: wordt de (smalle)

toegangsweg vanaf de dijk naar de oude begraafplaats ook 'monumentaal' beschermd? Dit zou volgens initiatiefnemer de nieuwe ontsluiting moeten worden naar zijn woningen en zou dan waarschijnlijk van aanzicht veranderen en verbreed moeten worden.

Het huidige plan betreft ca. 11 woningen in verschillende varianten, waarbij nog steeds sprake is van een beperkte ontsluiting via de oude toegangsweg naar de historische begraafplaats. Eerder hebben wij als reactie op een voorgaand initiatief aangegeven dat gekeken moet worden naar een goede ontsluiting en het wellicht mogelijk is om de bestaande oude loods te verbouwen tot 1 a 2 woningen. (mede gezien de verkeersbewegingen op de dijk, de verkeerssituatie met de smalle ontsluiting en een goede kwalitatieve ruimtelijke inpassing naast de oude begraafplaats).

Heb je zo voldoende informatie?
Volgende week kunnen we nog even sparren als dat nodig is.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]
adviseur Ruimtelijke ordening

werkdagen ma|di|wo|do

Van: [Redacted]
Verzonden: dinsdag 10 mei 2022 12:46
Aan: [Redacted] >
Onderwerp: FW: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

Hoi [Redacted]

Kijk, [Redacted] heeft ikv aanwijzing monument om de sloop te voorkomen advies gevraagd ana DSL. Precies zoals wij zojuist telefonisch doornamen en vermoedden. Dan heb je het dossier en verloop ervan nu compleet?

Ik ontvang voor de vergadering van 1 juni graag jouw verzoek aan de CCE, incl. stukken. Ik zal zelf het verweer van de advocaat moeten oppakken en behandelen voordat het college besluit tot een definitieve aanwijzing. Maar als jij dat bezwaar kunt opdiepen hou ik mij aanbevolen!

En laten we contact houden... 😊

Met vriendelijke groet,

[Redacted]
Sr. Adviseur Ruimte & Erfgoed

Postbus 2003

3260 EA Oud-Beijerland

 [Redacted]
 www.gemeentehw.nl

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 29 maart 2022 13:09

Aan: Dorp Stad en Land (Algemeen) [redacted]

Onderwerp: RE: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

[redacted]

Even voor de goed orde: [redacted] heeft per 1 april een andere baan als [redacted] en dus niet meer werkzaam als adviseur erfgoed en omgeving voor gemeente Hoeksche Waard. Per 1 april start voor haar een interim adviseur erfgoed [redacted]

Zij neemt de taken van [redacted] over waaronder aanwijs gemeentelijke monumenten en b.v. voor het ambtelijk secretariaat van de Commissie Cultureel Erfgoed CCE (monumentencommissie). [redacted]

Ik zal dit advies doorgeleiden zodat dit eventueel kan worden geagendeerd od. Ik begrijp eruit dat aan DSL advies is gevraagd in het kader van aanwijs monument Dorpsstraat 185 en 181 Zuid-Beijerland. Ik zal dit registeren in ons postsysteem zodat dit verder kan worden behandeld. Het leek me goed om jullie van deze wijzigingen op de hoogte te stellen zodat jullie dit in jullie administratie kunnen bijwerken.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
adviseur Omgeving

milieu en erfgoed

Postbus 2003

3260 EA Oud-Beijerland

www.gemeentehw.nl

Van: Dorp Stad en Land (Algemeen) <[redacted]>

Verzonden: dinsdag 29 maart 2022 12:31

Aan: [redacted]

Onderwerp: Gemeentelijke monumenten Hoeksche Waard: score en interieur Dorpsstraat 185 en 181 te Zuid-Beijerland

Beste [redacted],

Bijgaand zenden wij het advies naar aanleiding van het locatiebezoek en de schouw van de panden aan de Dorpsstraat 181 en 185 te Zuid-Beijerland.

Vertrouwende u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groeten,

Adviseurs Omgevingskwaliteit

Stichting Dorp, Stad en Land is een onafhankelijke kennispartner van gemeenten en adviseert, onderzoekt en inspireert op het gebied van landschap, stedenbouw, architectuur en cultureel erfgoed.

Stationsplein 45 | hoofdingang A
3e etage | unit A3.207

Postbus 29129 | 3001 GC Rotterdam
010 - 280 94 45 | 06 – 82 09 88 50
www.dorpstadenland.nl

Volg ons ook op:

10

Verslag vergadering van Commissie Cultureel Erfgoed Datum Woensdag 1 juni 2022 op locatie in OBL

4. Harmonisatie monumenten

Een aantal monumenten zijn voorlopig aangewezen. Plan is om alles bij elkaar te pakken en dit in 1 vergadering te bespreken. Hoe verder om te gaan met harmonisatie? 50 panden weten nog niets; 4 vooraanwijzingen. Lucas van Zuijlen gaat dit oppakken. We proberen om dit voor 22 juni te agenderen. Eerst bezien hoe snel Lucas dit op kan pakken anders wordt het augustus.

Dorpsstraat 181-185 heeft een advocaat in de arm genomen. Vraagt om openbaarheid van archief. College is ook benaderd. Kwestie ligt nu bij Harry van Waveren. Vraag of wij dit bij onze jurist neer moeten leggen. 22 juni a.s. behandelen. (In maart 2022 was het advies van DSL: nummer 181 (garage) is niet monumentaal want verkeert in slechte staat. Nummer 185 woon/winkelpand is wel monumentaal en verkeert technisch in goede staat. Vraag commissie: is het verweer van voor de opsplitsing? Geldt het nog na het vernieuwde rapport? Eerst data helder krijgen.

11

Verlag

Vergadering van Commissie Cultureel Erfgoed
Datum Woensdag 22 juni 2022
Tijd 13.30 uur – 15.30 locatie Eendrachtshoeve – Zuid-Beijerland

Agendapunt 8

Harmonisatie monumenten

- Dorpsstraat 181 – 185

In aanwezigheid van Dolf Broekhuizen van Dorp, Stad & Land (15.00)

Na de brief van de gemeente over het voornemen tot aanwijzen monument en de ontvangen zienswijze van de eigenaar heeft een aanvullende schouw van het interieur plaatsgevonden op 22 februari 2022. De commissie CE heeft kennisgenomen van het advies van DSL, waarin geconstateerd is dat het woonwinkelpand (nr. 185) van goede bouwkundige kwaliteit is en gehandhaafd dient te worden middels een monumentale bestemming. De Smederij/garage (nr. 181) heeft na de interne schouwing in verband met de slechte bouwkundige staat 1 waarderingspunt minder gekregen en dat betekent dat eea onder de ondergrens zakt en geen monumentale aanwijzing zou hoeven krijgen. Zie bijgewerkt advies DSL. De CCE gaat mee in het advies van DSL en adviseert het college Dorpsstraat 185 een monumentale status te verlenen, de werkplaats 181 niet.

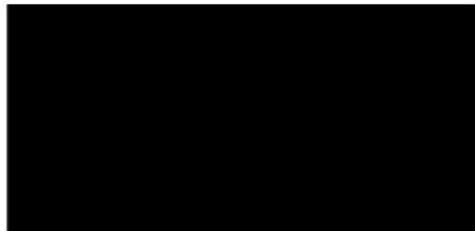
Dit advies wordt na de zomer voorgelegd ter besluitvorming; samen met de andere adviezen van de CCE (op basis van de waarderingspunten van DSL) met betrekking tot de andere adressen in Hoeksche Waard die namens de gemeente een brief met voornemen tot aanwijzing hebben ontvangen.

12

Voorstel tot instandhouding van het Oude Kerkhof in Zuid-Beijerland

Quick Scan

Bevindingen en Aanbevelingen

1 maart 2016

Voorstel tot instandhouding van het Oude Kerkhof in Zuid-Beijerland

Aanleiding voor dit onderzoek

Op het Oude Kerkhof aan de Dorpsstraat in Zuid-Beijerland is sinds 1994 niemand meer begraven. In de vigerende Beheersverordening voor gemeentelijke begraafplaatsen van de gemeente Korendijk wordt alleen de Algemene Begraafplaats genoemd, die in 1950 aan de Koninginneweg werd geopend. Het historische kerkhof leek in vergetelheid te raken.

In 2015 is een particulier initiatief gepresenteerd om het boerderijcomplex van Hendrik de Heer aan de Koninginneweg, dat grenst aan het Oude Kerkhof, te slopen en daarop nieuwe woningen te bouwen. Er ligt bovendien een verzoek om in tweede lijn pal achter de historische dijkbebouwing ten zuiden van de Dorpsstraat op de percelen van De Heer een nieuw woningbouwproject te realiseren.

In het ontwerp daarvoor van Space Value in Breda loopt een wandelpad dwars door het Oude Kerkhof, dat in hun plattegrond niet als zodanig herkenbaar is ingetekend. In bovenstaand ontwerp is het kerkhof door ons ingetekend en blijkt het wandelpad vanaf de centrale straat in de nieuw te bouwen wijk in noordelijke richting midden over het kerkhof naar de Dorpsstraat te lopen. De wethouder Ruimte van de gemeente Korendijk heeft ons gevraagd een inventarisatie van het Oude Kerkhof te maken en op basis van onderzoek te adviseren over de waarden en toekomstmogelijkheden van het kerkhof.

Aanpak onderzoek

Het onderzoek van [REDACTED]

richt zich op de volgende onderwerpen:

1. Oorsprong en geschiedenis van het Oude Kerkhof in Zuid-Beijerland
 - a. Functie, inrichting en betekenis van een kerkhof
 - b. Begraven en rouwen in vroegere eeuwen in de Hoeksche Waard
2. Inventarisatie van de graven op het Oude Kerkhof
 - a. Onderzoek op locatie
 - b. Archief- en literatuuronderzoek
3. Rapportage
 - a. Opzet van het kerkhof inclusief de 'grijze' elementen
 - b. Beschrijving van de meest opvallende grafzerken/monumenten
 - c. Beschrijving van de meest markante personen die begraven liggen
4. Inventarisatie van de beplanting, de 'groene' elementen
 - a. Documenteren aangelegde beplanting
 - b. Onderzoek en rapportage wilde flora en fauna
5. Waardering, conclusie en aanbevelingen met motivering
6. Suggesties aanpak, ondersteuning en financiering

Quick Scan en de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen

Ons onderzoek bevindt zich in een vergevorderd stadium. De onderzoeksresultaten willen wij zo volledig en foutloos mogelijk met kaarten, foto's en illustraties presenteren in een gedrukt rapport. Het onderzoek naar de groene elementen (flora en fauna) wordt bemoeilijkt door het winterseizoen. Ook zijn niet alle benodigde historische documenten gemakkelijk ter inzage te krijgen, waardoor telkens nog nieuwe ontdekkingen worden gedaan. Het 'stenen archief' (van de grafzerken) dient in elk geval zo goed mogelijk gedocumenteerd, ontsloten en bewaard te worden. Vooruitlopend op de publicatie van het rapport presenteren wij daarom hier een Quick Scan met onze belangrijkste bevindingen en aanbevelingen.

Feitelijke bevindingen

Een kerkhof is een begraafplaats, maar lang niet elke begraafplaats kan een kerkhof worden genoemd. Een kerkhof ligt/lag bij een kerk en hoort/hoorde bij een kerk.

In 1827 werd het wettelijk verboden nog langer in en rondom een kerk te begraven.

Omstreeks 1835 is het kerkhof van de dorpskerk aan de Dorpsstraat 175-177 te Zuid-Beijerland benedendijks over de dijsloot heen in de Eendragtspolder verder uitgebreid. Het Oude Kerkhof is dus ongeveer 180 jaar oud.

In 1932 is het kerkgebouw uit 1679 ten gevolge van brandstichting helemaal afgebrand en werden spoedig daarna twee nieuwe woningen en een slagerswinkel op de plaats van de voormalige kerk gebouwd (nu Dorpsstraat 171 t/m 175). Voor de nieuwbouw zijn stoffelijke resten uit de kerk benedendijks op het kerkhof herbegraven in een knekelveld. De oudste graven uit de kerk, die zouden zijn verplaatst naar het kerkhof, dateren uit de 17de eeuw (graf nrs. 396362, 396363, 396372 en 396376). Het vroegste graf van Maertie Jans dateert uit 1670 en het laatste van Jacob Boer uit 1994; de graven op het kerkhof beslaan dus een tijdvak van bijna 325 jaar.

Huidige situatie

De toegang tot het kerkhof wordt gevormd door een ca. 60 meter lang pad, dat niet meer wordt geflankeerd door laanbomen.

Het kerkhof wordt afgesloten door een eenvoudig smeedijzeren sierhekwerk.

De grenzen van het vierkante perceel volgen het schuine oorspronkelijke verkavelingspatroon van de Eendragtspolder.

Het kerkhof is aan alle zijden omgracht en wordt omzoomd door een lage heg.

Het kerkhof beslaat een oppervlakte van ca. 2588 m². (Zie bijgaande plattegrond op schaal.)

Verspreid aan de randen staan 11 flinke loofbomen en 7 stuks jongere aanplant.

Ook de bomen en heesters in de buurtuinen zullen 's zomers voor een groene omlijsting zorgen. Terwijl het zicht naar het zuiden over de akkers nog open en onbelemmerd is.

Het maaiveld ligt zichtbaar hoger dan de omgeving:

In het hoge en grootste oostelijke gedeelte van de begraafplaats zijn sinds 1835 de inwoners van Zuid-Beijerland begraven en daar moet ook een ossuarium of knekelveld gesitueerd zijn.

Wij beschikken over de doop-, trouw- en begraafboeken van de 18de, 19de en eerste helft 20ste eeuw, echter niet over een registratie van de positionering van alle graven op het kerkhof. Ook op locatie valt er weinig meer te herleiden, omdat het oostelijke deel van het kerkhof geheel is geëgaliseerd en ingezaaid met gras. Zelfs de hardstenen grenspaaltjes en stenen met grafnummers blijken recent op onoordeelkundige wijze verwijderd en afgevoerd te zijn, zonder dat er iets is gedocumenteerd.

Alleen het grafmonument van Adrianus Doolaard staat vrijstaand op het gras van deze kale dodenakker. Het graf van de militair, die in de Tweede Wereldoorlog is gesneuveld, is tot Nationaal Oorlogsgraf verklaard en wordt in Zuid-Beijerland als dé plaats voor 4 mei-herdenking beschouwd.

In de zuidoosthoek langs de zuidelijke sloot is na de kerkbrand in 1932 een monumentaal muurtje gemetseld, waarin twee gevelstenen uit 1678 uit de ruïne van de afgebrande kerk en een steen uit de toren van 1696 zijn aangebracht.

Het kerkhofmuurtje is echter geheel door klimop overwoekerd en het voegwerk is in slechte staat. (De klimop kan niet zomaar van het monument afgetrokken worden zonder de gedenkstenen en het metselwerk te beschadigen.)

Op de grond voor het monumentale muurtje liggen zeven 17de eeuwse grafzerken, waarvan de gebeitelde teksten moeilijk te ontcijferen zijn. Aangenomen wordt dat het (deels) gaat om de in 1922 door Mr. P.C. Bloys van Treslong Prins beschreven 17de eeuwse grafzerken uit de later afgebrande kerk. Zorgvuldige en deskundige behandeling zal de grafschriften weer leesbaar(der) kunnen maken.

Aan de westkant van het perceel onder forse lommerrijke bomen bevinden zich 6 rijen graven dicht naastelkaar in noord-zuidrichting gelegen.

De zichtbare graven dateren uit de periode van 1876 tot en met 1994.

Naar oud volksgebruik zijn alle doden met het gezicht en de voeten naar het Oosten gericht begraven om zo te kunnen opstaan en de goede kant uitlopen 'op de dag der verrijzenis'.

Er zijn momenteel naast de 17de eeuwse zerken uit de afgebrande kerk 67 zichtbare graven van 106 personen op het Oude Kerkhof geteld en geïdentificeerd. Hieronder bevinden zich een groot aantal dubbele graven en zelfs enkele dubbele 'tweeling-graven'. Dit was een gevolg van de Nieuwe Wet op de Lijkbezorging uit 1869, die een dubbelgraf met twee kisten boven elkaar mogelijk maakte.

Door identificatie en een korte beschrijving van de doden hebben alle graven 'een gezicht' gekregen.

Aan de natuurstenen grafzerken en stèles is de tand des tijds af te zien, wat de sfeer op het kerkhof verhoogt. Om verder verval te voorkomen zullen echter deskundige en weloverwogen restauratieve maatregelen moeten worden genomen.

Tussen de graven woekert een ruige en nagenoeg ondoordringbare bodembedekker.

Hier en daar is bij een graf een laurierstruik, symbool van eeuwig leven, geplant.

Enkele monumentale graven zijn van marmer; andere van kalksteen of graniet.

Op verschillende stenen zijn randschriften met persoonlijke wensen en gegevens of Bijbelteksten aangebracht. Ook worden enkele grafstenen gesierd door heraldiek (familiewapen) of symbolen (vlinder, palmtak, lauwerkrans of geknakte bloem).

Een aantal grafzerken en stèles vallen op door afwijkende omvang, materiaal en vormgeving. Sommige graven worden afgezet door sierlijk gesmede kettingen hangend aan natuurstenen palen.

Alle stenen zijn cultuurhistorisch waardevol en vertellen een eigen verhaal.

De meest opvallende graven behoren aan twee slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog en een aantal prominente en spraakmakende Zuid-Beijerlanders. Onder hen twee rentmeesters van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid Zuid-Beijerland, polderbestuurders, een domineesechtpaar, geneesheer, opzichter van Tiengemetten, schoolmeesters, kerkvoogden, boeren in bonus en kinderen.

Hoewel het Oude Kerkhof er 'glad' bij ligt, is er de laatste decennia wegens gebrek aan kennis en door ondeskundig en ondoordacht ingrijpen het nodige verloren gegaan. Zelfs stoffelijke resten lijken niet gerespecteerd te zijn.

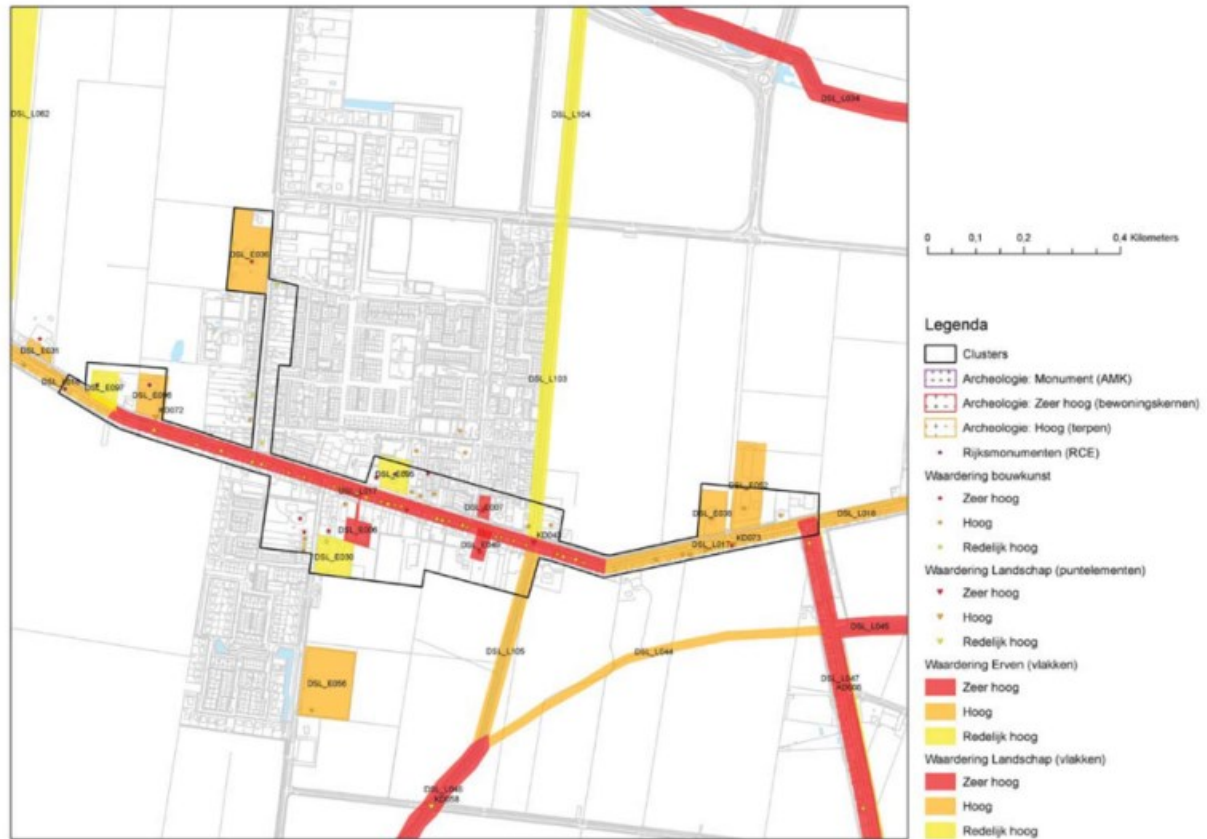
Aanbevelingen met motivering

Behouden waarom?

Wij pleiten vóór instandhouding van het Oude Kerkhof omdat:

1. De ouderdom van het kerkhof: 180 jaar en het tijdvak van 325 jaar, dat het knekelveld en de graven en zerken beslaan, zelfs naar Nederlandse begrippen bijzonder zijn te noemen.
2. Het Oude Kerkhof letterlijk en figuurlijk de oudste wortels van Den Hitsert bevat op het gebied van geschiedenis, cultuur en (aangelegde) natuur.
3. Het kerkhof het stenen archief van het verleden van Zuid-Beijerland is: alle bewoners vanaf de laatste inpoldering in 1653 tot ver na 1950 (het jaar waarin de Algemene Begraafplaats aan de Koninginneweg is geopend) zijn hier begraven; in de plaats waar ze gewoond en gewerkt hebben.
4. Op het kerkhof bevinden zich enkele buitengewoon vormgegeven grafmonumenten en graven van markante personen; twee slachtoffers van oorlogsgeweld, een domineesechtpaar, schoolmeesters, rentmeesters van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid Zuid-Beijerland, gemeente-, kerk- en polderbestuurders, andere invloedrijke personen en kinderen. Bovendien is een groot aantal inwoners op dit kerkhof begraven zonder grafsteen en zijn de bij de graven behorende stenen weggehaald en afgevoerd.

5. Dit bevestigd wordt door de Cultuurhistorische Waardenkaart van de gemeente Korendijk, opgemaakt door DSL, Rotterdam in 2013, waarin het kerkhof 'zeer hoog' gewaardeerd wordt vanwege: 'De relatie met de ontstaansgeschiedenis, zichtbaarheid en beleefbaarheid, samenhang context en de ensemblewaarde' (p. 35).

Uit de Cultuurhistorische Waardenkaart gemeente Korendijk: Zuid-Beijerland

6. We zuinig moeten zijn op cultureel en funerair erfgoed; temeer daar dat jaren is verwaarloosd.
7. Begraafplaatsen met gedenktekens en groen niet alleen belangrijk zijn als uitingen van de funeraire cultuur, maar omdat ze ook bijdragen aan het aanzien en de sfeer van een dorp en de identiteit, de 'geest van de plaats' (genius loci) aangeven.
8. In de 21ste eeuw vrijer, persoonlijker en intenser met dood, begraven en herdenken wordt omgegaan. Men vindt het fijn als een kerkhof weer een parkachtige inrichting heeft. (Onafhankelijk van dit onderzoek hebben inwoners zowel mondeling als schriftelijk daarnaar gevraagd bij Dorpsbelang Zuid-Beijerland. Zie bijgaande brief van de heer en mevrouw De Ridder-Roodnat.) Veel gemeenten in Nederland trekken zich dat aan en maken van de herdenkplaatsen een groene aanleg, waar mensen kunnen wandelen en rustig kunnen zitten.
9. Omdat er weer een sfeervolle en betekenisvolle plek van gemaakt kan worden, die aan de vergetelheid is ontrukkt en bewaard wordt voor de toekomst.

Hoe te realiseren?

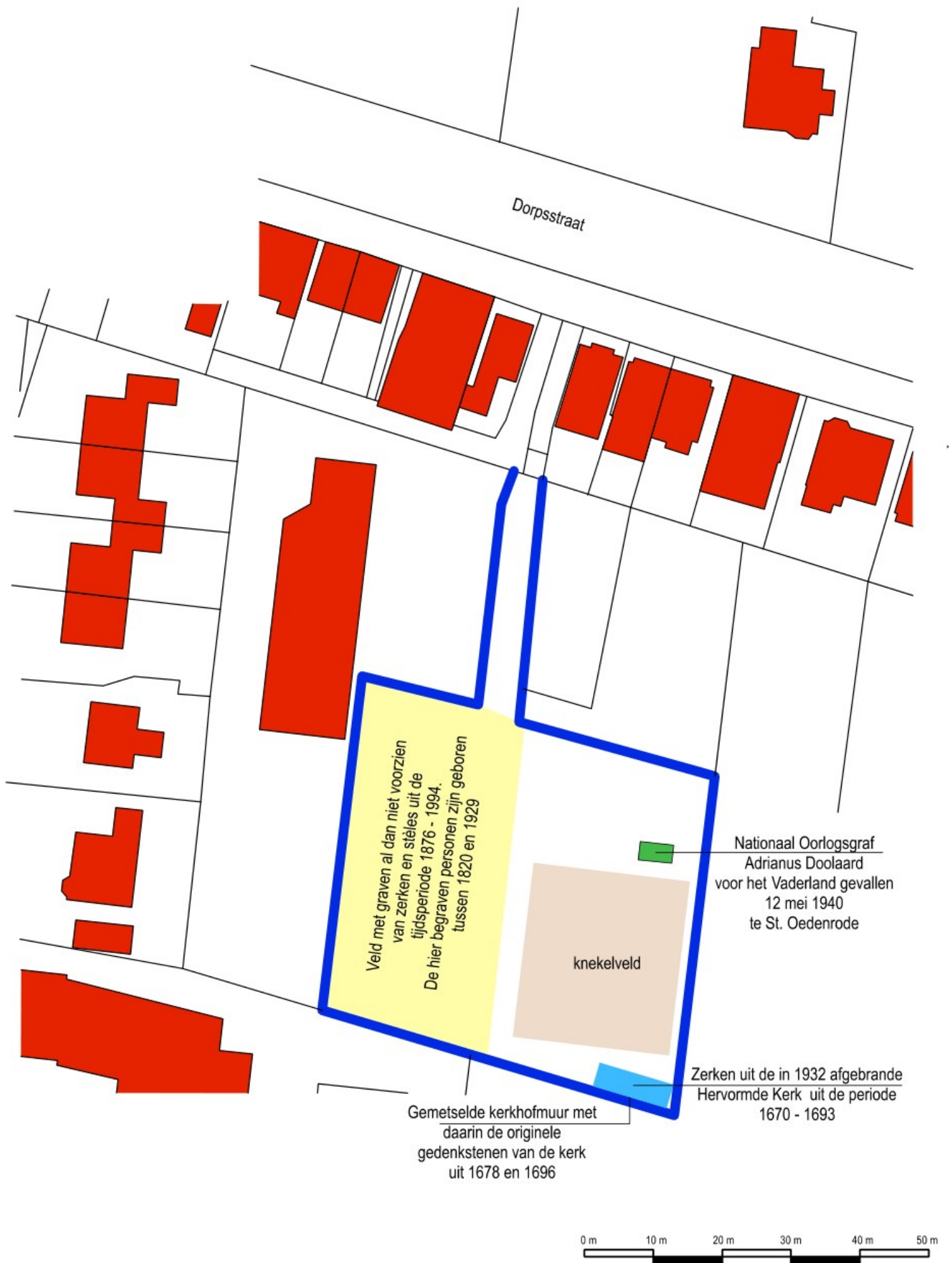
Voor instandhouding in de toekomst adviseren wij het volgende:

1. Respectvol omgaan met de stoffelijke resten en cultuurhistorische en natuurwaarden en deze waar mogelijk versterken. Hiervoor zijn voldoende ideeën aanwezig.
2. Het militaire eregraf en de andere zichtbare graven en zerken intact laten.

3. Om het kerkhof voor desastreus verval te behoeden zullen op bepaalde plaatsen conserverende maatregelen moeten worden genomen. Dit dient met kennis van zaken en terughoudendheid te gebeuren (oprichten en ondersteunen van stèles en stenen e.d.).
4. Waarborgen van deskundigheid en continuïteit door middel van het oprichten van de stichting Het Oude Kerkhof 'Den Hitsert' teneinde:
 - a. Voordat er iets gedaan wordt eerst (ervarings-)deskundigen van de Vereniging voor funeraire cultuur De Terebinth om (gratis) advies te vragen.
 - b. Een werkgroep van vrijwilligers te vormen voor onderhoud van het groen, het schoonhouden van de begraafplaats e.d. werkzaamheden, aangestuurd door deskundige(n) vanuit het stichtingsbestuur en in coördinatie met de afdeling Groenbeheer van de gemeente.
 - c. Fondsen en zakelijke sponsors/cofinanciers te werven (onder andere een vriendenkring vormen van nazaten en inwoners), zo nodig gezamenlijk met de gemeente.
 - d. Het doen van dieper gravend archiefonderzoek en het documenteren van de gegevens.
 - e. Als regel voorafgaande aan elke verandering de laatste situatie goed in woord en beeld documenteren.
 - f. Altijd van tevoren de plannen en werkzaamheden tussen de gemeente en de stichting afstemmen. Opdat er geen misverstanden ontstaan en onomkeerbare verkeerde ingrepen worden voorkomen.
5. Het besloten, intieme en lommerrijke karakter van het kerkhof behouden en waar mogelijk versterken.
6. Voorkomen dat de dodenakker met zijn lange geschiedenis een speelveld voor kwajongens en honden en een doorgaand fietspad naar de Dorpsstraat wordt.
7. Het Oude Kerkhof aan de Dorpsstraat en de Algemene Begraafplaats aan de Koninginneweg met elkaar verbinden door middel van een boomsingel met wandelpad ten oosten van de (vroegere) boerderij, wagenschuur en knechtshuizen van De Heer en rondom de Algemene Begraafplaats uitbreiden met bosschages en hier en daar een bankje op de route.

Conserverende aanpak en nieuwe toevoegingen

Door ons onderzoek en het bestuderen van andere oude kerkhoven en nieuwe begraafplaatsen kunnen we in het komende rapport een aantal gedetailleerde suggesties doen voor de restauratieve aanpak van het Oude Kerkhof en voor eventuele toevoegingen. Ook de Algemene Begraafplaats dient tegemoet te komen aan de hedendaagse en toekomstige behoeften en de verander(en)de begraafcultuur. Bijvoorbeeld: Door de bouw van een crematorium in de Hoeksche Waard zal het begraven in de toekomst afnemen en het cremeren toenemen, waarmee de behoefte aan een urnenwand of urnetuin, een strooiveld en dergelijke voorzieningen in het eigen dorp groeit.

13

HARMONISATIE GEMEENTELIJKE MONUMENTENLIJST

INVENTARISATIE VAN HISTORISCHE BOUWKUNST

CROMSTRIJEN KORENDIJK

**IN OPDRACHT VAN
GEMEENTE HOEKSCHE WAARD**

FEBRUARI 2021

1. Inleiding

De gemeente Hoeksche Waard heeft in december 2019 aan Dorp, Stad en Land opdracht gegeven om in de voormalige gemeenten Cromstrijen en Korendijk cultuurhistorisch waardevolle bouwkunst te inventariseren en te waarderen om de gemeentelijke monumentenlijst van de Hoeksche Waard te kunnen harmoniseren. In deze twee voorheen afzonderlijke gemeenten zijn nog geen gemeentelijke monumenten aangewezen, terwijl in de andere drie voormalige gemeenten Binnenmaas, Oud-Beijerland en Strijen al wel een gemeentelijke monumentenlijst was vastgesteld met circa 225 objecten, voordat de vijf gemeenten werden samengevoegd tot de huidige gemeente Hoeksche Waard. In de Erfgoednota 2019-2023 is een aantal van 50 nieuwe monumenten genoemd.

2. Werkwijze

De werkwijze van deze inventarisatie en waardering sluit aan op de methode die is toegepast bij de eerdere inventarisaties voor de gemeenten Binnenmaas, Oud-Beijerland en Strijen.

Het onderzoek start met het opstellen van een groslijst. Voor Cromstrijen is als basis voor de groslijst het Monumenten Inventarisatie Project van de Provincie uit 1990 (MIP) gebruikt, aangevuld met extra panden die tijdens nieuw veldwerk naar voren zijn gekomen. Een aantal panden van de oude lijst is inmiddels verdwenen, andere zijn beschermd als Rijksmonument. Voor Korendijk is gebruikt gemaakt van de cultuurhistorische inventarisatie die Dorp, Stad en Land in 2013-2014 heeft uitgevoerd. De objecten die toen als “zeer hoog” zijn gewaardeerd, zijn op de groslijst geplaatst.

Daarna volgt de schouw. Tijdens het veldwerk zijn alle panden van de groslijst geschouwd en gefotografeerd, ruim 200 adressen. Dat gebeurde meestal vanaf de openbare weg, maar soms vanaf het erf, met toestemming van de eigenaar. Bij een aantal adressen is gesproken met de eigenaar of bewoner en heeft het team een toelichting gegeven op het onderzoek. Het veldwerk is uitgevoerd in het 1^e kwartaal van 2020.

Vervolgens is de waardering uitgevoerd aan de hand van vooraf vastgestelde criteria die in een puntensysteem (matrix) worden gewogen. Het gaat om de waardering van de cultuurhistorie, architectuurhistorie, gaafheid, situering en uniciteit. Als bijlagen zijn de toelichting op het puntensysteem (A) en de complete waarderingmatrix (B) bijgevoegd.

3. Selectie

De grenswaarde voor potentiële monumenten is op 13 punten en hoger gelegd, zoals voor Binnenmaas destijds ook werd gehanteerd. De voorlopige selectie is voorgelegd aan de Commissie Cultureel Erfgoed Hoeksche Waard. Tijdens de commissie in juli 2020 is het concept gepresenteerd. Daarnaast zijn nog andere lokale deskundigen geraadpleegd. Dankzij de vele waardevolle reacties van deze gebiedskenners is de groslijst uitgebreid. Extra veldwerk is uitgevoerd in augustus. Het heeft geresulteerd in een lijst van 90 objecten.

In de selectie zijn objecten met buitengewoon hoge waarden te vinden, zoals het Fort Buitensluis dat het maximale aantal punten haalt: 24 punten. Er zijn veel panden opgenomen die zeer hoog scoren op bouwstijl, zeldzaamheid en situering. Maar er is ook een aantal panden die net de grenswaarde van 13 haalt omdat wijzigingen in de loop der tijd de authenticiteit hebben aangetast.

Het doel van deze selectie is om een collectie te vormen, die een goede afspiegeling is van de meest waardevolle lokale cultuurhistorie en waarin de best bewaarde voorbeelden van diverse bouwperiodes, gebouwtypen en bouwstijlen vertegenwoordigd zijn. Het is niet de bedoeling om een zo groot mogelijke verzameling monumenten te maken.

4. Beschermd dorpsgezichten

Enkele gebieden met veel hoog gewaardeerde objecten kunnen in aanmerking komen voor de status van beschermd dorpsgezicht. Dit dient nader onderzocht te worden. Voorlopig zijn de volgende gebieden te noemen:

- Nieuwendijk, 2 clusters Noorse geschenkwoningen (1953), Oslostraat, Stavangerstraat, Koning Haakonstraat.
- Numansdorp, vrijstaande villa's Burgemeester de Zeeuwstraat 24-60, ook wel bekend als "de Boerenhemel".
- Klaaswaal, villa's Rijksstraatweg 1-19, gebouwd tussen 1919 en 1930.
- Tiengemetten, het gebied rond de Groote Haven met de Marguéritehoeve, Hélènehoeve, 8 woningen (1953), smederij, Bosman-molen, weegbrug en weeghuisje (1950).
- Zuid-Beijerland, Koninginneweg vanaf de kerk t/m nummer 12 incl gemetselde tuinmuur.
- Zuid-Beijerland, Nassaustraat, rij van 12 huizen als huurhuizen gebouwd door slager Mels van de Meeberg.
- De clusters rond de oude dorpskernen die op de cultuurhistorische waardenkaart van Korendijk uit 2014 zijn geïdentificeerd.

De inventarisatie van waardevolle stedenbouwkunst is geen onderdeel van deze opdracht. Het erfgoedbeleid van de gemeente ambieert wel om op het gehele grondgebied te onderzoeken welke gebieden de status van beschermd dorpsgezicht verdienen.

5. Wederopbouw

De inventarisatie van bouwkunst uit de Wederopbouw periode (1940-1965) is geen onderdeel van deze opdracht. Wel zijn tijdens de schouw enkele gebouwen uit de Wederopbouw periode opgenomen. Daarmee is een begin gemaakt van een voorlopige groslijst die zeker nog niet volledig is. Deze is als bijlage (C) toegevoegd.

Nationaal staat naoorlogse architectuur inmiddels volop in de belangstelling als aandachtsgebied voor cultuurhistorisch erfgoed. In de Hoeksche Waard was veel oorlogsschade aan gebouwen; eerst bij de inval door de bezetter, later voortdurend door geallieerde bombardementen en beschietingen. De zuidelijke helft van de Hoeksche Waard is onder water gezet vanaf begin 1944 en bleef onbewoond tot na de bevrijding. In 1953 werd de Hoeksche Waard zwaar getroffen door Watersnoodramp. Vele mensen kwamen om. Kilometers dijk verdwenen. Boerderijen en honderden woningen werden verwoest. De periode

van weer een wederopbouw is van groot lokaal belang met een evidente ruimtelijke impact.

Het erfgoedbeleid van de gemeente ambieert om de Wederopbouw van het gehele grondgebied in kaart te brengen zodat een zorgvuldige selectie van objecten met hoge cultuurhistorische waarden de status van gemeentelijk monument kan krijgen. Vooruitlopend op de inventarisatie zijn alvast 2 naoorlogse bouwwerken beschreven zodat de gemeente die (vanwege actuele ontwikkelingen) in de procedure tot aanwijzing kan meenemen. Het gaat om de voormalige aardappelbewaarpplaats in Numansdorp en de voormalige Technische School in Oud-Beijerland.

Dorpsstraat 175-177 Zuid-Beijerland

Oorspr. functie: Begraafplaats (gesloten)

Huidige functie: Oude begraafplaats

Aanleg: ca. 1835

Score: 18

Toen in 1827 niet meer in kerken begraven mocht worden en daarna het kerkhof ook vol raakte, kocht Zuid-Beijerland grond voor een algemene begraafplaats. Omstreeks 1835 is het kerkhof van de dorpskerk aan de Dorpsstraat 175-177 benedendijks over de dijksloot heen in de Eendragtspolder verder uitgebreid. De kerk uit 1679 is in 1932 afgebrand. De stoffelijke resten zijn herbegraven op het knekelveld. De oudste graven uit de kerk dateren uit de 17e eeuw. Het oudste graf is uit 1670, het jongste uit 1994. Daarna wordt uitsluitend op de Nieuwe Begraafplaats aan de Koninginneweg begraven. Op de plek van de kerk zijn 2 woningen en een slagerswinkel gebouwd. Een nieuwe kerk is gebouwd aan de Koninginneweg (Eendrachtsskerk).

Begraafplaats, gelegen achter de Dorpsstraat, ingang tussen nummers 175 en 177. Toegankelijk via lang grindpad, smeedijzeren sierhekwerk. Vierkant van opzet en omringd door gracht, lage heg en loofbomen. Begraafplaats gedeeltelijk bestaand uit knekelveld. Graven liggen in rechthoekig vlak van grind. Aantal historische grafzerken en grafmonumenten met bekende namen. In zuidoosthoek gemetselde muur waarin gevelstenen van de kerk zijn opgenomen. Ervoor zijn de oudste grafzerken uit de afgebrande kerk neergelegd.

Nederlands beschermd militair oorlogsgraf uit WOII.

Recent in opdracht van de gemeente Korendijk gerestaureerd, waarbij veel groen is verwijderd en grind is aangebracht.

Motivering:

Cultuurhistorische waarde vanwege funeraire historie en de ouderdom van het kerkhof van 180 jaar en het tijdvak van 325 jaar van knekelveld en (herplaatste) graven en zerken. Lokaal van belang vanwege de afleesbare ontwikkelingsgeschiedenis van Zuid-Beijerland, de personen die hier begraven zijn en vanwege het militaire eregraf. Ensemblewaarde door samenhang en context. Lokaal zeldzaam.

Dorpsstraat 181 + 185 Zuid-Beijerland

Oorspr. functie: woonhuis en winkel met garage op achtererf

Huidige functie: woonhuis met garage op achtererf

Bouwjaar: 18e eeuws

Score: 15

Oorsprong waarschijnlijk 18e eeuws, voorgevel en kap vernieuwd 2e helft 19e eeuw, voorgevel gewijzigd in jaren '20. Het interieur is een "tijdmachine" genoemd door lokale erfgoed deskundigen, echter niet opgenomen tijdens deze inventarisatie.

Winkel/woning op rechthoekige plattegrond, een bouwlaag met kap, nokrichting parallel aan straat. Voorgevel lijstgevel in stucwerk met schijnvoeg, gecementeerde plint. Rechter zijgevel in donkere baksteen in kruisverband. Linker zijgevel bekleed met *plaatmateriaal*.

In voorgevel oorspronkelijke houten paneeldeur met ijzeren traliwerk. Stoep en traprede. Begin 20e-eeuwse winkelpui met grote ramen. Rechts twee T-schuifvensters. Onder winkelpui twee kelderramen. Zadeldak met wolfseind, gedekt met geglazuurde gesmoorde Oud Hollandse pannen. Twee oorspronkelijke dakkapellen met steekkap, geprofileerde wangen en windveer. Geprofileerde bakgoot.

Op achtererf een gemetselde werkplaats. Een bouwlaag met mansardekap, gedekt met gesmoorde pan. In langsgevel getoogde openingen, centraal houten entredeur en 2 stalen vensters met tracering. In kopgevel een getoogd stalen venster. *Latere aanbouw achterzijde*.

Motivering:

Cultuurhistorische waarde vanwege de combinatie van wonen en werken. Lokaal van belang vanwege gebruiksgeschiedenis. Architectuurhistorisch waardevol vanwege de klassieke opzet en meerdere bouwperioden. Ensemblewaarde vanwege de beeldbepalende ligging op de dijk. Ondanks diverse wijzigingen nog goed herkenbaar. Lokaal zeldzaam vanwege intact interieur.